

ΦΟΝΗΤΙΚΑ

62. Μάης - Ιούνης 1995

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 62. ΔΡΧ. 200
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πενήντα χρόνια Κέντρο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Κόνιτσας, Ι. Τ.	101
Επιστημονικό Συμπόσιο Προοπτικές ανάπτυξης Κόνιτσας. Μ. Ντίνου	102 103
Περιβαλλοντικές ευκαιρίες παιδαγωγικής δράσης και μάθησης στην επαρχία Κόνιτσας, Ν. Κουτσού	106 110
Εθνική Αντίσταση, Σ. Τουφίδη Γλωσσάρι, Θ. Ζιώγα	115 118
Επανελληνίση της ονοματοθεσίας Β. Μαυρομμάτη	122
Τοπωνυμίες Παλαιοσελλίου, Η. Παπαζήση	123
Ένα ιστορικό έγγραφο Φούρκας. Χ.ρ. Εξάρχου	125
Μουσική εκδήλωση Κ.Φ.	126
Η Κίσσω, Αναστ. Ευθυμίου	127
Δέκα μέρες στο Κάιρο, Επ. Παπαχρήστου	129
Θαρσείν χρη... Β. Κουκέση	132
Βράβευση μαθητών Απ. Ριστάνη	135
Γ. Λυμπερόπουλος, Σ. Αναγνωστόπουλου	136
Η περιπέτεια του Γ. Παπακώστα, Β. Λαμπρίδη	137
Πάσχα στο Βασιλικό. Αχ. Κολιού	138
Κάτι χάθηκε στην εποχή μας, Λ. Εζνεπίδη	139
Προγράμματα για το περιβάλλον	140
Νέα από το Κεφαλοχώρι, Ν. Φασούλη	141
Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά	142

φωτ. εξωφ. Σ.Τ.

**Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος**

**Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:**

Σωτ. Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1500
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

**Γραφικές Τέχνες
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ**

Βαλαωρίτου 25 - Ιωάννινα

Τηλ.-Fax: (0651) 77358

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Στις 8 Μαΐου έκλεισαν πενήντα χρόνια από τότε που η Γερμανία παραδόθηκε χωρίς όρους στους Συμμάχους του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Ο πιο σκληρός πόλεμος στην ιστορία τελείωσε αφήνοντας πίσω του εκατομμύρια νεκρούς και σακατεμένους, χιλιάδες πόλεις και χωριά κατεστραμμένα, τεράστιες υλικές ζημιές και βαρύ πένθος σε εκατοντάδες εκατομμυρίων ανθρώπους...

Την επέτειο της νίκης γιόρτασαν με παρελάσεις και λαμπρές εκδηλώσεις στις διάφορες νικήτριες χώρες. Στην Ελλάδα έγινε επιμνημόσυνη δέηση στη Βουλή, υπέρ των φονευθέντων από τα στρατεύματα κατοχής.

Ήταν μια εκδήλωση σεβασμού προς τους νεκρούς μας και μέρα περισυλλογής για όλους μας.

Όπως δήλωσε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, μετά τους Ρώσους που έχασαν σ' αυτή την τιτανομαχία με τους χιτλερικούς το 13% του πληθυσμού τους, ερχόμαστε εμείς με 7% σε ανθρώπινες απώλειες. Για τους μεγαλύτερους κατοίκους αυτής της περιοχής, τούτη η επέτειος φέρνει στηθύμισή μας μια φοβερή εποχή πείνας, εξαθλίωσης, θανάτου. Μας θυμίζει την επίθεση των φασιστικών ορδών του Μουσολίνι, την εισβολή των ναζιστικών Ες Ες του παρανοϊκού Χίτλερ και την κάθοδο των Βουλγάρων στη Μακεδονία και Θράκη.

Δεινοπάθησε ο Ελλ. λαός από την τριπλή κατοχή.

Στην Κόνιτσα και τα χωριά της, οι μεγαλύτεροι θυμούνται τους ξυλοδαρμούς του φασίστα Τζούλιο και τις αρπαγές ζώων και τροφίμων. Τις εκτελέσεις και το κάψιμο των σπιτιών στην Καλόβρουση, Μάζι, Σανοβό, Αηδονοχώρι, Μολυβδοσκεπάστο, το κάψιμο 20 ανθρώπων στο Κεφαλόβρυσο κ.λπ.

Ας τα εξιστορήσουμε και στη νέα γενιά, με την Επέτειο της Νίκης για να μάθει την Ιστορία και να παραδειγματιστεί από τα παθήματα, να της γίνουν μαθήματα, ώστε να γνωρίζει πως θα πορευτεί σε ανάλογες περιπτώσεις. Σήμερα που μια "Νέα τάξη πραγμάτων" απειλεί να ισοπεδώσει όλα τα κράτη, αναταράζονται οι ψυχές των εκατομμυρίων νεκρών για κάποια ιδανικά που σήμερα στραγγαλίζονται από καινούριους δυνάστες λαών και μάλιστα έξω απ' το σπίτι μας, στα Βαλκάνια.

Ας διατρανώσουμε λοιπόν, όλοι μαζί, το σύνθημα: όχι πια πόλεμος. Όχι στη νεκρανάσταση του φασισμού. Αυτό θα'ναι και το νόημά της επετείου, μνημόσυνο στα πενήντα εκατομμύρια των νεκρών του Β' παγκόσμιου πολέμου. Σ.Τ.

Υ.Γ. Ας ζητήσουμε επιτέλους κι εκείνα τα δισεκατομμύρια δολάρια που μας οφείλουν οι "φίλοι" μας Γερμανοί από τα ληστρικά δάνεια της Κατοχής. Μισός αιώνας πέρασε. Τι περιμένουμε, να κλείσουν τα εκατό χρόνια; Δεν είδαμε κάποιον από την κυβέρνηση να το θυμίσει στους Γερμανούς.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ.

Στο αριθμ. 451 ΦΕΚ, τ. Β', της 23ης 5.1995, δημοσιεύτηκε η αριθ. Γ2/3219 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Γεωργίου Παπανδρέου, στην οποία μεταξύ άλλων προβλέπεται η ίδρυση και λειτουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπ/σης (Κ.Π.Ε.) στην Κόνιτσα.

Η ίδρυση και λειτουργία Κ.Π.Ε. στην Κόνιτσα είναι ένα σημαντικό γεγονός, που το μέλλον, όπως είμαι βέβαιος, θα επιβεβαιώσει. Την βεβαιότητά μου αντλώ από το γεγονός ότι η Κόνιτσα μπορεί προς το παρόν να μην έχει μεγάλες οικονομικές δυνατότητες, διαθέτει όμως πλούσιο φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο. Διαθέτει τη χαράδρα του Αώου, τα Λουτρά του Αμαράντου και των Καβασίων, τις πανέμορφες βουνοκορφές του Γράμμου και του Σμόλικα και τόσα άλλα, έχει δημοτική αρχή με ευαίσθητες κεραιές και οξεία αντίληψη των απαιτήσεων των καιρών, κατοίκους, που ξέρουν να αγωνίζονται για ό,τι τους ανήκει, πολίτες που είναι σε θέση να ξεχωρίζουν το σημαντικό από το ασήμαντο, παιδιά ξενιτεμένα, που είναι έτοιμα να βοηθήσουν με κάθε τρόπο προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης της επαρχίας.

Σήμερα το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος βρίσκεται στην επικαιρότητα. Οι Κονιτσιώτες, όμως το είχαν αναγάγει σε κεντρικό σημείο αναφοράς τους πριν από πολλά χρόνια.

Στους στόχους του Κ.Π.Ε. περιλαμβάνονται:

Α. "Ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα περιβαλλοντικής προβληματικής ώστε να αναπτυχθούν υπεύθυνες στάσεις και συμμετοχικές συμπεριφορές...".

Β. Υλοποίηση προγραμμάτων Π.Ε. διάρκειας μιας (1) έως έξι (6) ημερών για τα σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης που τα επισκέπτονται...".

Γ. "Στήριξη των προγραμμάτων Π.Ε. των σχολείων της περιφέρειάς τους...".

Δ. "Παραγωγή εκπαιδευτικού, ενημερωτικού υλικού... και πιλοτικών προγραμμάτων...".

Ε. "Σύνδεση με τα επιστημονικά ιδρύματα σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, με ταυτόχρονη λειτουργία τράπεζας πληροφοριών...".

Στ. "Οργάνωση και πραγματοποίηση επιμορφωτικών συναντήσεων εκπαιδευτικών και κατάρτισης ενηλίκων στην Π.Ε. σε συνεργασία με άλλους...".

Ζ. "Πρώθηση της έρευνας στο χώρο της Π.Ε..".

Στον τομέα "ΥΠΟΔΟΜΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ" προβλέπονται αίθουσες διδασκαλίας, εργαστηρίων, ηλεκτρονικών υπολογιστών, προβολών, αναγνωστηρίου κλπ., εξοπλισμός που καλύπτει τις ανάγκες υλοποίησης των στόχων και λειτουργία μαγειρείου, εστιατορίου και ξενώνα για την φιλοξενία 40-50 ατόμων. Στον τομέα "ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ" προβλέπεται η στήριξη από 5 έως 7 εκπαιδευτικούς από την Α/θμια και τη Β/θμια εκπ/ση, που με απλά λόγια σημαίνει νέες θέσεις εργασίας και νέο, ενδιαφέρον πεδίο δράσης.

Η ίδρυση, λοιπόν, είναι δεδομένη. Η καλή λειτουργία θα εξαρτηθεί κυρίως από εκείνους που θα στελεχώσουν το Κ.Π.Ε. Το στοίχημα για επιτυχή λειτουργία πρέπει να το κερδίσουμε για το καλό της Κόνιτσας, της Επαρχίας του νομού γενικότερα. Αλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς σε θέματα περιβάλλοντος σχετίζεται άμεσα όχι απλά με τη διαβίωσή μας, αλλά με την ίδια την επιβίωσή μας. Το περιοδικό θα βρίσκεται στη διάθεση των υπευθύνων του Κ.Π.Ε. για να προβάλει κάθε δημιουργική πρωτοβουλία, παράλληλα, όμως, θα έχει τις στήλες του ανοιχτές σε κάθε ενδιαφερόμενο που θα θελήσει να ασκήσει καλόπιστη κριτική ή απλά να εκθέσει κάποιες απόψεις.

I.T.

Α' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ**"Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟ"**

Από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας και το τμήμα Ιστορίας - Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οργανώθηκε και έληξε με επιτυχία το τριήμερο επιστ. Συμπόσιο (12-13-14 Μαΐου 1994) στο Αμφιθέατρο του Δήμου.

Η προσέλευση του κόσμου ήταν καλή και την τελευταία μέρα, από την ορχήστρα της ΕΡΑ 3 ακούστηκε συναυλία με το "Άσμα Ασμάτων".

Στο Συμπόσιο έλαβαν μέρος καθηγητές από διάφορα μέρη της χώρας και σύμφωνα με το πρόγραμμα αναπτύχθηκαν τα παρακάτω θέματα:

* "Κοιλάδα Αώου - Βοϊδομάτη: Αρχαιολογικές μαρτυρίες ανθρώπινης δραστηριότητας στην περιοχή από τους προϊστορικούς χρόνους έως την

ύστερη εποχή", από την κ. Αγγ. Ντούζουγλη, Δρ. Αρχαιολογίας.

* "Η παλαιολιθική κατοίκηση στην κοιλάδα Βοϊδομάτη" από τις κ.κ. Ελ. Κοτζαμποπούλου, Αρχαιολόγο, Ελ. Παναγοπούλου Δρ. Αρχαιολογίας και Ε. Αδάμ, Δρ. Αρχαιολογίας.

* "Μεσογειακή ορεινή οικονομία στο παρόν και στο παρελθόν. η περίπτωση της επαρχίας Κόνιτσας" από τον Αγγλο Λέκτορα της Αρχαιολογίας Πανεπ. Sheffield, κ. P. Halstead.

* "Η ευρύτερη περιοχή της Κόνιτσας κατά τη Βυζαντινή εποχή" από την Αρχαιολόγο κ. Βαρβάρα Παπαδοπούλου.

* "Η Ιερά Μονή Ζέρμας στο χώρο-χρόνο" από το συμπατριώτη μας Θεολόγο κ. Ι. Τσάγκα.

* Μετά τις εισηγήσεις των ομιλητών επακολούθησε συζήτηση και το βράδυ

ο Δήμος παρέθεσε δείπνο στους καλεσμένους στο κέντρο "Πλατανάκια" και παραδοσιακό γλέντι με τη λαϊκή ορχήστρα των αδελφών Χαλκιά από τη Βούρμπιανη. Το πρωί του Σαββάτου (13/5) συνεχίστηκε η συνεδρία με τις παρακάτω εισηγήσεις.

* "Κόνιτσα: Άνθρωπος και χώρος. Η ταυτότητα μέσα στη διαφορά" από τον Αρχιτέκτονα κ. Μιχ. Αράπογλου.

* "Η Επαρχία Κόνιτσας. Ιστορικό πλαίσιο και γεωγραφικές δεσμεύσεις" από τον κ. Ευ. Δημητριάδη, Καθηγητή Αρχιτεκτονικής Α.Π.Θ.

* "Οικιστική και σημειολογία του χώρου στην Ήπειρο (επαρχία Φιλιατών - Πωγωνίου και Κόνιτσας)" από τον Δρ. Λαογραφίας κ. Ελευθ. Αλεξάκη.

* "Οικολογική έρευνα στα χαρακτηριστικά οικοσυστήματα της Β. Πίνδου" από τον κ. Π. Σμύρη" καθηγητή Δασολογίας Α.Π.Θ.

* "Το γεφύρι της Κόνιτσας και ο πρωτομάστορας Φρόντζος" από τον Καθηγητή Αρχιτεκτονικής Α.Π.Θ. κ. Αρ. Πετρονώτη και Β. Παπαγεωργίου, Πρόεδρο Πυρσόγιαννης.

* "Διοικητικοί θεσμοί επί τουρκοκρατίας στην επαρχία Κόνιτσας" από τον κ. Δ. Ράπτη Δρ. Λαογραφίας.

* "Η εγκατάσταση ηπειρωτών από τα χωριά της Κόνιτσας στο Θεσσαλικό Καζακλάρ (Αμπελώνας) μετά το 1871" του Μιχ. Λαφαζάνη, Εκπαιδευτικού.

* "Το εκπαιδευτικό σύστημα στη Λάκκα Αώου και η ρουμανική προπαγάνδα 1840-1943" από τη φιλόλογο

ΚΟΝΙΤΣΑ

Ροδ. Βαλερά-Κουνάβα (Παλαιοσέλι).

* "Η διαθήκη του Δ. Καρρά από τη Ζέρμα στον Δ/ντή "Θεσ/κού ημερολογίου"/

* "Η μάχη της Κόνιτσας" από το Γερμανό καθηγητή Νεοελληνικής Ιστορίας Παν/μίου Menheim κ. Heinz Richter.

* "Η Κόνιτσα: γεννήτρα καλλιτεχνών. Κόνιτσα: Τροφοδότρα κοιλάδα" από την κ. Ερμ. Φωτιάδου, Λαογράφο.

* "Ο Χιονιαδίτης λαϊκός αγιογράφος Πολύκαρπος Ζωγράφος" από την Καθηγήτρια Λαογραφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, κ. Μ. Βρέλλη-Ζάχου.

* "Οι αδελφότητες Κερασοβιτών Αθηνών" από τη Λαογράφο κ. Ρέα Κακάμπουρα.

* "Γαμήλια τραγούδια της Αετομηλίτσας εθμική και μουσικολογική ανάλυση" από τους κ.κ. Β. Νιτσιάκο καθ. Παν/μίου Ιωαννίνων και Γ. Κοκκώνη, Μουσικολόγο.

* "Η μουσική οικογένεια των Φιλιππιδέων" από τον εθνομουσικολόγο κ. Ν. Διονυσόπουλο.

* "Παρατηρήσεις στο γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής Κόνιτσας" από τον Δρ. Γλωσσολογίας Παν/μίου Ιωαννίνων κ. Α. Παπαγεωργίου.

* "Κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση" από την κοινωνιολόγο κ. Β. Παπαπέτρου.

* "Περιφερειακή ανάπτυξη και ανισότητες στην εκπαίδευση. Αντιφάσεις και προοπτικές" από την κοινωνιολόγο κ. Ελ. Σιάνου - Κύργιου.

* "Επέκταση και χώρος. Λογοτεχνία και Κόνιτσα" από τον Λέκτορα Νεολ.

Φιλολογ. Παν/μίου Ιωαννίνων, κ. Απ. Μπενάτση.

* "Από τη Γυναίκα της Φούρκας" στην "Αρκούδα του Πίνδου" από τον Λέκτορα Νεοελ. Φιλολογ. Παν/μίου Ιωαννίνων κ. Αθ. Γκότοβο.

* "Το περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ" στη δεκαετία του '60: μαρτυρία ερήμωσης και απορρύθμισης" από την κ. Γ. Λαδογιάννη, Λέκτορα Νεοελ. Φιλολογίας Παν/μίου Ιωαννίνων.

* "Σύγχρονες δυνατότητες ανάπτυξης της επαρχίας Κόνιτσας" από τους κ. Σταθακόπουλο Π. Καθηγ. Αρχιτ. Α.Π.Θ. και κ. Σίμο.

* "Η συμβολή των αποδημικών οργανώσεων στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των χωριών της επαρχίας Κόνιτσας" από τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας κ. Μ. Μαρτσέκη.

* "Multimedia και πολιτιστική κληρονομιά" από το Λέκτορα πληροφορικής Πανεπ. Ιωαννίνων κ. Δ. Φωτιάδη.

* Επακολούθησε συζήτηση "στρογγυλής τραπέζης" με ερωτήσεις από τους ακροατές και συνέδρους. Στις εκδηλώσεις συμμετείχαν και οι καθηγητές πανεπιστημίου κ. κ. Μηνάς Αλεξιάδης, Αθ. Παλιούρας, Γ. Μερακλής και Καψωμένος. Απουσίασαν οι κ. Ν. Γουλανδρή, ο κ. Κ. Τσίππρας και η κ. Μ. Μηλίγκου-Μαρκαντώνη, που σύμφωνα με το πρόγραμμα θα έκαναν διάφορες εισηγήσεις.

Όλες οι εργασίες των ομιλητών θα δημοσιευθούν σε ειδικό λεύκωμα από το πνευματικό κέντρο του Δήμου Κόνιτσας.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κόνιτσα και η περιφέρειά της είναι μία περιοχή που από τον εμφύλιο πόλεμο και μετά έχει μια πορεία πτωτική, μια πορεία που την οδηγεί στο μαρασμό και ίσως στην ολική εξαφάνισή της. Ήταν για όλα αυτά τα χρόνια για το επίσημο κράτος ο τόπος του επαγγελματικού πατριωτισμού.

Ο τόπος που δεν είχε να επιλύσει κανένα πρόβλημα παρά να βιώνει την αφαιμάξη και την εγκατάλειψη, αναντίρητα, ως φυσική συνέπεια της εξέλιξης.

Τα τελευταία χρόνια και κυρίως μετά το 1990 με την αλλαγή της δημοτικής αρχής κάποια πράγματα άρχισαν να γίνονται στην Κόνιτσα και στη σωστή κατεύθυνση.

Αυτό έχει κυρίως αιτία όχι τόσο την αξιοποίηση ευκαιριών του κράτους, αλλά των κοινοτικών προγραμμάτων και κοινοτικών πρωτοβουλιών (π.χ. Leader,) που απευθύνονται σε ορεινές περιοχές όπως η Κόνιτσα, με σκοπό τη συγκράτηση του πληθυσμού της.

Και φαίνεται ότι αν δεν υπήρχαν και αυτές οι πρωτοβουλίες θα ήταν αδύνατο να συζητάμε σήμερα για να σωθεί η Κόνιτσα.

Ετσι τώρα ίσως πιεστεί και το Ελληνικό κράτος (η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση) να δώσει την ευκαιρία για κάποια καλύτερη προοπτική.

Η Κόνιτσα είναι μια πόλη που δεν καλύπτει τις ανάγκες των νέων ανθρώπων με αποτέλεσμα αυτοί να επιζητούν αλλού διεξόδους.

Αν δεν ανατραπεί αυτή η πορεία φυγής τότε τα όποια έργα αποσπασματικά κι αν γίνουν είναι χωρίς αντικειμενικό όφελος για την περιοχή, αλλά και για όλο το νομό.

Πρέπει λοιπόν να υπάρξει ένας λειτουργικός σχεδιασμός με καθοριστικές επιλογές.

2. ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ - ΡΟΛΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Η Κόνιτσα αντιμετωπίζεται ως πόλη β' ή και γ κατηγορίας, δε διαθέτει πολιτικούς "παράγοντες" και ακόμη στην ίδια την πόλη δεν υπάρχει αυτό που θα μπορούσε να αποτελεί μια ομάδα πρωτοβουλίας για την ανάπτυξή της με σεβασμό και γνώση της ιστορίας του χώρου και της προοπτικής του. Κατά συνέπεια δέχεται συνεχώς επιθέσεις που της αφαιρούν πλουτοπαραγωγικές πηγές δικές της μέσα από γενικότερους σχεδιασμούς, που δεν λαμβάνουν φυσικά ποτέ υπόψη τους ότι πρέπει να κρατηθεί ζωντανή κι αυτή η μαρτυρική γωνία της Ελλάδας.

Οι επιθέσεις που δέχτηκε η Κόνιτσα ήταν

1. Το Βυρσοδεψείο που έγινε με την λογική του να το "ρίξουμε" στην Κόνιτσα όπου δεν υπάρχει αναπτυγμένο οικολογικό κίνημα και όπου η κοινωνία είναι συντηρητική, επομένως θέλει δεν θέλει θα το δεχτεί. Αυτό σηματοδοτεί μια πορεία επιβάρυνσης και καταστροφής του ποταμού Αώου.

2. Η εκτροπή των νερών του Αώου για τις ανάγκες της Δ.Ε.Η και η δημιουργία της λίμνης στο Μέτσοβο που μείωσε τη ροή του ποταμού που πλέον τους καλοκαιρινούς μήνες δε φτάνει το νερό για πότισμα και η κοίτη του σ'ένα μεγάλο διάστημα ξηραίνεται

Όπως βλέπουμε το ποτάμι της Κόνιτσας, ο Αώος, με τη μοναδική χαράδρα αποτελεί τον κύριο στόχο

Κι ακόμη συνεχίζει να αποτελεί αυτό το στόχο και με τον καινούριο σχεδιασμό που κάνει η ΔΕΗ

Πρέπει λοιπόν να σταματήσει αυτή η εκτροπή και αφαιμάξη των νερών του Αώου και αυτό αποτελεί ένα σημείο απαράβατο και ένα ζήτημα κεφαλαιώδες για την περιοχή μας.

Δε γνωρίζουμε ακόμη τα πραγματικά σχέδια της ΔΕΗ αλλά είναι βέβαιο ότι οι σκοποί της δεν είναι άδολοι σε σχέση με την περιοχή μας και τον Αώο.

Είναι ένα ζήτημα που θα το αντιμετωπίσει άμεσα στο μέλλον ο τόπος μας και πρέπει όλοι να πάρουν τις ευθύνες τους με την τοποθέτησή τους υπεύθυνα.

Πρέπει να γίνει ένα διήμερο συνέδριο στην Κόνιτσα, που θα πρέπει να εξετασθεί διεξοδικά το θέμα και με όλους τους εμπλεκόμενους: ΔΕΗ, Νομαρχία, Φορείς, ΤΕΕ, Κόμματα, Δήμος, Κοινότητες όταν το θέμα είναι στο χρόνο που πρέπει να αντιμετωπιστεί

3 Ανάπτυξη - Προτάσεις - Υπάρχουσα κατάσταση

α) Γεωργία

Οι αναδασμοί που έγιναν στο λεκανοπέδιο της Κόνιτσας και η άνοδος του εισοδήματος τα προηγούμενα χρόνια και με την συμβολή των κοινοτικών επιδοτήσεων έδωσαν μια λύση ικανοποιητική στους γεωργούς.

Κάποιοι νέοι άνθρωποι, λίγοι, μείναν και πήραν τα χωράφια από τους μεγαλύτερους. Απαιτείται συνέχιση και ολοκλήρωση αναδασμού και νέου τρόπου άρδευσης. Όμως τώρα μετά το πέρας του χρόνου των επιδοτήσεων το πρόβλημα είναι μεγάλο και σε συνδιασμό με την άνοδο του κόστους επιδεινώνεται.

Πρέπει λοιπόν να γίνει έρευνα για νέες καλλιέργειες που θα μπορούσαν να αποδώσουν και να κρατηθεί η Γεωργία στην επαρχία γιατί απειλείται άμεσα.

Αυτό πρέπει να γίνει σε συνεργασία με το Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης και με πειραματική εφαρμογή στο Κρατικό Κτήμα Κόνιτσας που βρίσκεται σε αδράνεια

Πρέπει λοιπόν να αποτελέσει αντικείμενο έρευνας παραγωγικής αλλά και διερεύνησης της προοπτικής της απορρόφησης των προϊόντων από την αγορά.

ΚΟΝΙΤΣΑ

β. Δασοπονία

Είναι η επαρχία της Κόνιτσας με την μεγαλύτερη περιοχή της δασωμένη Το Δασαρχείο Κόνιτσας δεν είναι επανδρωμένο με δασολόγους επαρκείς για να αντιμετωπίσει μελέτες, έργα, αναδασώσεις και να αναπτυχθούν τα δασοτεχνικά έργα αποτελεσματικά

Με αποτέλεσμα όλη η παραγωγή ξυλείας να μην μπορεί να αντιμετωπισθεί και να σχεδιαστεί και οι δασεργάτες να μην έχουν αντικείμενο Επομένως το Δασαρχείο πρέπει να επανδρωθεί με επιστημονικό προσωπικό (δασολόγους) και όχι να συζητείται η υποβάθμισή του ή ακόμη και η μεταφορά του όπως ακούγεται τελευταία.

γ. Βιοτεχνική ζώνη

Η εμπειρία από τα παραδείγματα ανάπτυξης δυτικοευρωπαϊκών χωρών μας έχει διδάξει ότι στηρίχθηκαν στα πρώτα βήματα στις μικρές επιχειρήσεις.

Και είναι να απορεί κανείς που στην Ελλάδα δεν έχουμε λάβει υπόψη μας αυτόν τον απαραίτητο κανόνα.

Αγνοήθηκε η βιοτεχνία μικρών κεφαλαίων που έχει ανάγκη ο τόπος.

Στην Κόνιτσα πρέπει να βρεθεί ένας χώρος όπου μετά την χωροθέτησή του θα μειραστεί σε τεμάχια και θα είναι έτοιμος για να παραχωρηθεί σε όποιον θέλει να φτιάξει μια βιοτεχνία.

Ο χώρος αυτός πρέπει να διαθέτει ρεύμα ηλεκτρικό, νερό, και να είναι κοντά στον Εθνικό δρόμο. Η αξία της γής δεν είναι μεγάλη κι' έτσι μπορεί να βρεθεί. Για παράδειγμα προτείνουμε την εγκατάσταση της βιοτεχνικής ζώνης στην παρόχθια περιοχή του Σαραν ταπόρου από το χάνι του Βέργου μέχρι τη διασταύρωση προς Μόλιστα, όπου συγκεντρώνει τα πλεονεκτήματα που αναφέραμε.

Οι μικρές επενδύσεις που θα γίνουν μπορεί να είναι και από ανθρώπους που κατάγονται από την Επαρχία μας και θέλουν να επιστρέψουν.

Υπάρχουν αυτή τη στιγμή πετυχημένα παραδείγματα βιοτεχνιών στην περιοχή μας. Είναι λοιπόν αναγκαιότητα η υλοποίηση αυτής της επιλογής που απαιτεί και κάποια οργανική δομή όπως θα δούμε πιο κάτω.

δ. Κτηνοτροφία Οι άνθρωποι ασχολούνται με την κτηνοτροφία με τη μορφή μικρής οικιακής μονάδας για τις δικές τους ανάγκες και ως συμπλήρωση του γεωργικού και άλλου εισοδήματος.

Με την απελευθέρωση εκτάσεων από καλλιέργειες που δεν θα είναι αποδοτικές πρέπει να γίνουν φάρμες πιο οργανωμένης μορφής καθώς και αυτή τη στιγμή οι τιμές των γαλακτομικών προϊόντων είναι ικανοποιητικές και υπάρχουν και επιδοτήσεις για πάχυνση μεγάλων ζώων.

Πρέπει να γίνει ενημέρωση για το πως μπορούν να αναπτύξουν πιο οργανωμένα και πιο αποδοτικά αυτή τη δραστηριότητα.

Από ότι γνωρίζουμε είναι ευθύνη και της πολιτείας να κατευθύνει με σοβαρότητα και με κίνητρα προς αυτή την κατεύθυνση, εκείνους από τους κτηνοτρόφους που θα θελήσουν να αναπτυχθούν και να προσελκύσει και νέους.

ε. Ανάπτυξη ορεινού τουρισμού.

Η Κόνιτσα είναι μια ορεινή κωμόπολη με έκδηλο το παραδοσιακό πολιτιστικό στοιχείο, στον οικισμό, στις βιοποριστικές απασχολήσεις των κατοίκων και γενικότερα σε κάθε εκδήλωσή τους.

Ο σκοπός είναι μετά τον θαλάσσιο τουρισμό που αναπτύχθηκε σε όλη την Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια, η ανάπτυξη του λεγόμενου ορεινού τουρισμού.

Για να γίνει αυτό πρέπει να υπάρξει ένα εκτεταμένο σύνολο από δραστηριότητες που περιλαμβάνει, βουνό, αρχαιότητες, χωριά, ποτάμια, χαράδρες, καταφύγια, μονοπάτια, χειμερινά σπόρ, καγιάκ. Διαφορετικά ο τουρισμός ξεπέφτει σ' ένα διαβατικό φαινόμενο περαστικών λεωφορείων που κινεί την περιέργεια των ντόπιων απλώς, χωρίς να έχει τις σοβαρές οικονομικές και πολιτιστικές επιπτώσεις στην περιοχή.

Πρέπει οι έρευνες της αρχαιολογικής υπηρεσίας που ξεκίνησαν να συνεχίζονται χωρίς διακοπή με σκοπό την ολοκλήρωσή τους σε τακτό χρονικό διάστημα με τις ανάλογες χρηματοδοτήσεις. Να ολοκληρωθεί η υποδομή υποδοχής των επισκεπτών, το ξενοδοχείο της Κόνιτσας στο κέντρο της πόλης, Το "Τυροκομείο", καθώς και να ξεκινήσει η υλοποίηση του κέντρου αναψυχής στις παλιές κατασκηνώσεις μεταξύ Κόνιτσας - Πηγής.

Να γίνει σήμανση μονοπατιών και διαδρομών στην Τύμφη, καταφύγιο που θα μπορεί να κάνει την δυνατότητα των μεγάλων διαδρομών προσίτη στους μη ιδιαίτερα ασκημένους ορειβάτες, με την διαμονή εκεί, να εξεταστεί με κάθε δυνατή προοπτική η μελέτη της περ ιοχής για την εγκατάσταση τελεφερίκ που θα δώσει την δυνατότητα στην Κόνιτσα να αναπτύξει τον χειμερινό τουρισμό που τόσο της χρειάζεται όσο και να ρθούν κοντά στο βουνό περισσότεροι άνθρωποι.

Αν δεν γίνουν αυτές οι επενδύσεις τότε η περιοχή που έχει γίνει γνωστή ήδη ως μια από τις πιο όμορφες γωνιές της Ελλάδος δεν θα μπορέσει να συγκρατήσει τους επισκέπτες που θα ρθούν. Έτσι δε θα αξιοποιηθούν και οι φυσικές της ικανότητες.

ζ. Ανάπλαση ιστορικού κέντρου - αναβάθμιση της πόλης της Κόνιτσας Χωρίς ένα αναβαθμισμένο κέντρο που θα λειτουργεί σαν πόλος υποδοχής και συγκράτησης των επισκεπτών καμιά επένδυση δορυφορική ως προς το κέντρο δεν μπορεί να λειτουργήσει από μόνη της ουσιαστικά.

Η ανάπλαση του ιστορικού κέντρου είναι μια πρόταση που έχει υποβληθεί στο πρόγραμμα INTEREG με φορέα υλοποίησης τον Δήμο Κόνιτσας και προβλέπει την αναδημιουργία του παραδοσιακού παζαριού της Κόνιτσας. Αν όμως δεν εγκριθεί τότε η κατάσταση θα παραμείνει έτσι και χωρίς άλλη προοπτική σύντομα.

Παράλληλα με το ίδρυμα Παπαδιαμάντη (Πρόεδρος του είναι ο δικηγόρος κ. Ιωάννης Λυμπερόπουλος) έχουμε προβεί σε ανάπλαση δρόμων με καλύτερη σύγχρονης μορφής βρύσες παραδοσιακές, ίδρυση βιβλιοθήκης και πινακοθήκης Κονιτσιωτών των συγγραφέων και ζωγράφων στο παλαιό Δημαρχείο, με σκοπό οι κατασκευές που αναφέραμε πιο πάνω να αποτελούν μοντέλο για την παραπέρα ανάπλαση της πόλης, κι αυτά με τα λίγα οικονομικά μέσα του Ιδρύματος και αρετή προσπάθεια.

Αυτός ο τρόπος κατασκευής καλύτεριμων έχει επιλεγεί και από το δήμο, εκεί όμως που

ΚΟΝΙΤΣΑ

υπάρχει πρόβλημα είναι στην συμφωνία για την υλοποίηση των μελετών με αυτό τον τρόπο από τις τεχνικές υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Μαζί με όλα αυτά και η ανάπλαση του παζαριού της Κόνιτσας που αναφέραμε πιο πάνω είναι έργο ζωής που θα αναδείξει την ιστορικότητα της πόλης και θα ολοκληρώσει την αισθητική αντίληψη για την Κόνιτσα που έρχεται από την ιστορία της.

Επίσης έχει εγκριθεί ήδη και η αναπαλαίωση και συντήρηση του αρχοντικού του Χουσεϊν Μπέη με σκοπό την στέγαση του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου και πρέπει να προγραμματιστεί και το σπίτι της Χάμκως με τον περιβάλλοντα χώρο.

Είναι όμως η ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού και η ανάπλαση της πόλης της Κόνιτσας τόσο αλληλένδετα μεταξύ τους, ώστε για να αποδώσουν ουσιαστικά πρέπει να υλοποιηθούν άμεσα και ταυτόχρονα. Έτσι θα υπάρχει αποτέλεσμα ουσιαστικό, επομένως και τα προτεινόμενα έργα είναι απόλυτα αναγκαία.

η. Νοσοκομείο - Κ.Υ.

Πρέπει μια Κωμόπολη που βρίσκεται 65 KM απο τα Γιάννενα και έχοντας πληθυσμό σε ένα μεγάλο μέρος της απόμαχους της ζωής να έχει υποδομή ώστε να ικανοποιήσει πλήρως τα πρώτα προβλήματα υγείας που παρουσιάζονται, να γίνονται οι ιατρικές αναλύσεις, με δύο λόγια να λειτουργεί το Κ.Υ. πλήρως με μόνιμο προσωπικό και κανονικό ωράριο, και να αποφεύγονται οι μετακινήσεις όσο είναι δυνατό.

Η Κόνιτσα διαθέτει μια ενδοχώρα που αποτελείται από 40 χωριά και που οι αποστάσεις είναι μεγάλες μέχρι τα Γιάννενα. Επομένως πρέπει να λειτουργήσει με την καλύτερη οργανωμένη μορφή. Αν δεν υπάρχει Νοσοκομείο και οι τελευταίοι κάτοικοι θα φύγουν να πάνε σε μία πιο μεγάλη πόλη να βρουν την αναγκαία ιατρική τους περίθαλψη.

θ. Δρόμοι - Ανασύνδεση Επαρχίας - Τελωνείο Μέρτζιανης

Η Κόνιτσα ήταν πάντα τόπος εμπορίου, που γινόταν από τους Βλάχους που κατέβαιναν απο τα βουνά, τους ανθρώπους απο την Επαρχία μας, απο τον κάμπο αλλά και απο την περιοχή της Πρεμετής και του Λεσκοβικίου, που ανήκουν σήμερα στην Αλβανία. Μετά την εξομάλυνση των διακρατικών σχέσεων με την Αλβανία, οι προοπτικές ανοίγονται και πάλι βέβαια μακροπρόθεμα. Πρέπει όμως να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις. Ο μεθοριακός σταθμός στη Μέρτζιανη και ο δρόμος σύνδεσής του με την Εθνική οδό Κόνιτσας - Ιωαννίνων πρέπει να πραγματοποιηθούν.

Σκεφτείτε πόσο κοντά έρχεται μετά η Αλβανία και για τις βιοτεχνίες που συζητούσαμε πιο πάνω. Θα έχουμε επενδύσεις σε ελληνικό και ασφαλή χώρο, πολύ κοντά όμως στην Αλβανία, για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες που θα δημιουργηθούν και την εκεί ανάπτυξη.

Έτσι μπορεί να λειτουργήσει η προοπτική ανάπτυξης και να αποδώσει στον τόπο.

Αν ένας κρίκος απο όλους αυτούς δεν πραγματοποιηθεί τότε η υστέρηση και η μη απόδοση είναι βέβαιη.

Επίσης πρέπει να ολοκληρωθεί ο δρόμος Κόνιτσα - Δίστρατο ίσως το πιο ζωντανό χωριό της Επαρχίας μας με τους γνωστούς δασεργάτες και έτσι οι μετακινήσεις των κατοίκων θα γίνονται με ευκολία και ασφάλεια.

Τέλος ο δρόμος Κλειδωνιά - Πάπιγκο και Αρίστη - Μερσίνα πρέπει να γίνουν, για να συνδεθεί η επαρχία μας με την αναπτυσσόμενη τουριστικά περιοχή του Ζαγοριού που θα μπορεί να εξυπηρετείται από την Κόνιτσα για τροφοδοσία, για ιατρικές ανάγκες αλλά και προσθέτει στους επισκέπτες και την άλλη πλευρά του λόφου την καταπράσινη επαρχία της Κόνιτσας.

ι. Ιαματικές πηγές - Γεωθερμία - Μικρά υδροηλεκτρικά έργα (Μ.Υ.Ε.)

Στην επαρχία της Κόνιτσας υπάρχουν οι ιαματικές πηγές των Καβασίλλων και του Αμαράντου οι οποίες με την Κοινοτική πρωτοβουλία LEADER έχουν μπει σε μία διαδικασία αναβάθμισης τόσο κτιριακά όσο και των υπηρεσιών που προσφέρουν, και πρέπει να συνεχιστεί. Από το Κ.Α.Π.Ε. έχει ξεκινήσει και υλοποιείται η μελέτη του Γεωθερμικού πεδίου και ακόμη δεν υπάρχουν συμπεράσματα για την αξιοποίησή του. Οι έρευνες πρέπει να γίνουν για να οπρωχωρήσουμε σε αξιοποιήσιμες εφαρμογές όπως θερμοκήπια και ιχθυοκαλλιέργεια. Τέλος για τον ενεργειακό σχεδιασμό της επαρχίας μπορεί να υλοποιηθεί τουλάχιστον ένα μικρό υδροηλεκτρικό έργο στον Αμάραντο.

Έχει γίνει πρόταση σε κοινοτικό πρόγραμμα όμως η τύχη του ενώ είναι δυνατή η αξιοποίησή του δεν φαίνεται να είναι η αρμόζουσα. Αυτό θα έχει σαν συνέπεια να κατευθυνθούμε και σαν χώρα στην μορφή της εκμετέλλευσης των Μ.Υ.Ε. που είναι επιτυχής αλλού και που δεν περιλαμβάνει εκτροπές ποταμών με τις γνωστές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

κ. Κέντρο περιβαλλοντικής Εκπ/σης Κόνιτσας

Πρόσφατα ο Υπουργός Παιδείας κ. Παπανδρέου ερχόμενος στην Κόνιτσα ανακοίνωσε ότι επιλέχτηκε η Κόνιτσα να είναι τόπος ενός κέντρου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Αν υλοποιηθεί και πρέπει να πιέσουμε προς την κατεύθυνση αυτή, θα είναι ίσως η πρώτη φορά που αντιμετωπίζεται από το Κράτος η περιοχή της Κόνιτσας θετικά και με προοπτική.

Το περιβάλλον είναι μοναδικό και η δυνατότητα άμεσων γνώσεων και εμπειριών ουσιαστικές για τους εκπαιδευόμενους που θα ρθούν στην Κόνιτσα.

λ. Αναγνωστοπούλειο Ίδρυμα

Στην Κόνιτσα υπάρχει η Αναγνωστοπούλειος Σχολή που έχει γίνει με τα χρήματα του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου. Αποτελείται από μεγάλο κτίριο καθώς και 1.000 στρέμματα έκτασης γύρω από αυτό και στον κάμπο της Κόνιτσας.

Στην διαθήκη του προβλέπεται να λειτουργήσει και σχολή ανωτέρας εκπαίδευσης για να εκπαιδεύονται τα παιδιά από την Επαρχία. Εκεί σήμερα στεγάζεται το Τεχνικό Λύκειο και για την υλοποίηση προς την κατεύθυνση της διαθήκης δεν γίνεται τίποτε. Διοικείται από Δ.Σ. που εδρεύει στην Αθήνα και στην Βοστώνη που όμως δεν προβαίνει σε καμιά ενέργεια.

Η πρότασή μας είναι να ιδρυθεί Κτηνιατρική Σχολή Ανώτερης Εκπαίδευσης που δεν υπάρχει άλλη στην Ελλάδα εκτός της Κτηνιατρικής Θεσ/νίκης.

Η Κόνιτσα είναι μια Επαρχία που έχει ζωϊκό κεφάλαιο μεγάλο συμπεριλαμβανομένου και των κοιτασμάτων που ανεβαίνουν το καλοκαίρι από τα χειμαδιά στην οροσειρά της Πίνδου. Ετσι θα μπορεί να προσφέρει και ουσιαστικό έργο παράλληλα με το εκπαιδευτικό. Η σημασία της ύπαρξης μίας σχολής ανώτερης εκπαίδευσης στην Κόνιτσα, για την κοινωνία της Κόνιτσας, θα έχει ευεργετικές επιδράσεις, και όχι μόνο το οικονομικό όφελος που είναι ίσως το τελευταίο, αλλά και στην κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού της και ανανέωσής της πολιτισμικά.

μ.Νέο Εμπορικό Κέντρο - Δημοτική Αγορά

Το έργο αυτό βρίσκεται στο στάδιο της μελέτης του και πρόκειται να δημοπρατηθεί σύντομα η κατασκευή του, εφόσον η χρηματοδότησή του έχει εξασφαλιστεί. Είναι ένα έργο στο κέντρο της Κόνιτσας που θα αναδιοργανώσει και αναζωογονήσει αποφασιστικά την αγορά της Κόνιτσας.

Η αρχιτεκτονική του μορφή είναι σε αρμονία με τα παραδοσιακά στοιχεία της Κόνιτσας και θα αποτελέσει ένα σύγχρονο κτίριο, λειτουργικό, για την εξυπηρέτηση των επαγγελματιών αλλά και την πραγματική ανάπτυξη της αγοράς της Κόνιτσας και της Επαρχίας μας ουσιαστικά. Πρέπει αυτό το έργο να ολοκληρωθεί και να αποδοθεί σε χρήση ώστε να μην έχουμε ημιτελείς κατασκευές που δεν αποδίδουν αλλά συνεχίζουν και την πεισματική εκείνη αντίληψη που λέει ότι τίποτα σε αυτόν τον τόπο δεν πρόκειται να ολοκληρωθεί, άρα μάταιος κόπος και χρήματα πεταμένα. Πρέπει λοιπόν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη χρηματοδότησή του.

4. Διοικητική Δομή - Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στην Κόνιτσα

Για να μπορέσουν να υλοποιηθούν τα παραπάνω δεν φτάνουν μόνο οι συνένωση των Κοινοτήτων της Επαρχίας στους δύο Αναπτυξιακούς Συνδέσμους, ο Δήμος και ένας Νομαρχιακός σύμβουλος αντιπρόσωπος. Πρέπει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση να αποκεντρωθεί στην Κόνιτσα, με τις απολύτως απαραίτητες και αναγκαίες Υποδιευθύνσεις ή γραφεία για την ανάπτυξη και την προοπτική της αύριο, χωρίς βέβαια να πιστεύουμε ότι από μόνες τους κάποιες υπηρεσίες ή γραφεία αποτελούν την ανάπτυξη. Προτείνεται λοιπόν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση όχι μόνον με το γραφείο εξυπηρέτησης Πολίτη αλλά με γραφεία που θα προσφέρουν Υπηρεσίες και όχι μόνον ενημέρωση. Τα γραφεία που είναι αναγκαία άμεσα είναι:

1.Γεωργικής Ανάπτυξης που υπάρχει και πρέπει να επανδρωθεί και δραστηριοποιηθεί και στην κατεύθυνση που μιλήσαμε πιο πάνω. (νέες καλλιέργειες - άρδευση κ.λπ).

2.Γραφείο Δασοπονίας που μαζί με την στελέχωση του Δασαρχείου θα μπορεί να εποπτεύει και να διευθύνει τα έργα της Επαρχίας αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

3.Γραφείο Πρόνοιας που δεν υπάρχει και πρέπει να λειτουργήσει, γιατί υπάρχουν ομάδες πληθυσμού χαμηλών εισοδημάτων και άπορες.

4.Γραφείο Τουρισμού για τον σχεδιασμό και οργάνωση των τουριστικών έργων υποδομής, καθώς και την προβολή της Επαρχίας.

5.Γραφείο Μηχανημάτων για τον καθαρισμό των δρόμων της Επαρχίας με συντονισμό πλέον από την Κόνιτσα.

6.Γραφείο επενδυτικού Προσανατολισμού που είναι απολύτως απαραίτητο για να γνωρίσει ο επενδυτής τα πλαυνεκτήματα της περιοχής και να βρει κάποιον υπεύθυνο που θα τον προσελκύσει για την υλοποίηση της επένδυσης.Από τα Γιάννενα αυτή η δουλειά διαφέρει να γίνεται, μοιάζει μακρινή υπόθεση και ξεχνιεται.

5.Επίλογος

Η Επαρχία Κόνιτσας με την τελευταία απογραφή έχει 9.000 κατοίκους φαινομενικά, γιατί αν αφαιρέσει κανείς αυτούς που ήρθαν με λεωφορείο για να απογραφούν στο χωριό τους και υπολογίζονται στις 3.000, τότε έχουμε πραγματικούς κατοίκους 6.000 περίπου.

Είναι εμφανής η απογύμνωση. Πρέπει να αποφασιστούν όχι μόνο όσα προτείναμε πιο πάνω αλλά και άλλα που σίγουρα διαφεύγουν από την αντίληψή μας που ίσως να είναι το ίδιο χρήσιμα ή και περισσότερο.

Εκείνο όμως που πρέπει να γίνει πολιτική απόφαση, ανεξάρτητα από διαφορές και χρωματισμούς είναι ότι πρέπει να κρατηθεί στη ζωή η Κόνιτσα, με το να επιλεγεί ένα μοντέλο ανάπτυξης της μελετημένο. Με την διάνοιξη της συνοριακής μεθορίου και του τελωνείου, είναι κοντά μια νέα μεσοπρόθεσμη προοπτική, προστίθεται μια δυνατότητα στην περιοχή, πράγμα που έχει να συμβεί από την τελευταίο πόλεμο. Η Πολιτεία με τα όργανά της (Νομαρχιακή Διοίκηση, Φορείς, ΤΕΕ κ.λ.π.) πρέπει να σκεφτούν πόσο δραματικό θα είναι σε λίγα χρόνια ο Νομός Ιωαννίνων να αποτελείται από τα Ιωάννινα ίσως και από το Μέτσοβο που είχε την τύχη με το μέρος του, και να πράξουν τώρα και άμεσα. Κι' είναι άδικο γιατί αυτή η Επαρχία μπορεί να προσφέρει στους κατοίκους της μια διαβίωση με ποιοτικά χαρακτηριστικά που λείπουν ή είναι ζηλευτά από άλλες περιοχές.

Ίσως το ανθρώπινο δυναμικό που υπάρχει σήμερα στην Κόνιτσα να είναι μικρό, όμως αν υπάρξει μια πορεία ανάπτυξης είναι σίγουρο ότι θα εμπλουτιστεί και από άλλους ανθρώπους, αρκεί η Κόνιτσα να μην αντιμετωπίζεται ως κάτι πολύ μακρινό και ξεχασμένο από την διοίκηση των Ιωαννίνων. Αυτά όλα όσα αναφέραμε φιλοδοξούν να αποτελέσουν τη βάση για ένα εποικοδομητικό προγραμματισμό με προοπτική άμεσων επιλογών για την Κόνιτσα και την περιφέρειά της.

Γιατί φαίνεται πλέον καθαρά ότι η υπόθεση της ανάπτυξης της Ελλάδας περνά αναγκαστικά από την αναζωογόνηση της ξεχασμένης υπαίθρου της.

Περιβαλλοντικές ευκαιρίες παιδαγωγικής δράσης και μάθησης στην επαρχία της Κόνιτσας*

*του Νίκου Κουτσού***

Μέρος Α΄

1. Η ταυτότητα της Κόνιτσας

Η Κόνιτσα, μια μικρή πόλη των 4.000 κατοίκων, βρίσκεται 60 χλμ. βορειοδυτικά των Ιωαννίνων. Χτισμένη αμφιθεατρικά στους πρόποδες της Τύμφης στέκεται ανάμεσα από το εθνικό πάρκο Αώου-Βίκου και τα ψηλά κι όλο άγρια ομορφιά βουνά της Πίνδου την Γκαμήλα, το Σμόλικα, την Τραπεζίτσα και τη Νεμέρτσικα.

Η Κόνιτσα έχει ως έμβλημα της το ψηλότερο μονότοξο γεφύρι της Ελλάδας, που χτίστηκε το 1870 από ντόπιους μαστόρους πάνω στον Αώο, το ποτάμι των θρύλων και των παραδόσεων.

Στα ματωμένα βουνά της Πίνδου σκόνταψαν οι Ιταλοί το 1940 και γύρισαν κυνηγημένοι πέρα από τη Βόρειο Ήπειρο, στα βάθη της Αλβανίας. Οι γυναίκες της περιοχής κουβαλούσαν φορτωμένες τα πυρομαχικά στους Έλληνες φαντάρους. Στα ίδια βουνά αιματοκυλίστηκαν οι Έλληνες στον ολέθριο αδερφοκτόνο πόλεμο του 1947-49.

2. Η επαρχία της Κόνιτσας.

Η επαρχία της Κόνιτσας έχει έκταση 418 τ.χ. και οι κάτοικοί της ανέρχονται σε 9.306 (απογραφή 1991). Έχει 42 χωριά, από τα οποία τα περισσότερα βρίσκονται σε υψόμετρο άνω των 1000 μέτρων. Την εποχή του Αλή-Πασά η επαρχία της

Κόνιτσας αποτελούσε αυτόνομη ομοσπονδία.

3. Η αρχιτεκτονική της Κόνιτσας.

Οι πραγματικά σπουδαίοι μαστοροί της περιοχής ανέδειξαν με το σφυρί, το καλέμι και το κοπίδι, την αρχιτεκτονική της Κόνιτσας. Τα λιθόκτιστα και με άσπρη πλάκα σκεπασμένα σπίτια, τα μονότοξα γεφύρια, οι σκαλιστές βρύσες, τα ερημικά και πάνω στα μονοπάτια χτισμένα εικονίσματα, τα καλντερίμια, οι επιβλητικές εκκλησίες και τα ταπεινά ξωκκλήσια προκαλούν το θαυμασμό σε ντόπιους και ξένους επισκέπτες.

4. Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.

Στην Κόνιτσα υπάρχουν και λειτουργούν οι εξής υπηρεσίες:

Δημαρχείο, Έδρα Ιερής Μητρόπολης, Νοσοκομείο, Κέντρο Υγείας Αγροτικό ιατρείο, Αγροτικό κτηνιατρείο, δύο οδοντιατρεία, τρία φαρμακεία, Δασαρχείο, Δημόσιο Ταμείο, Οικονομική Εφορεία, Ειρηνοδικείο, δύο συμβολαιογραφεία, ΟΤΕ, ΔΕΗ, Ταχυδρομείο, τρεις Τράπεζες (Αγροτική, Εθνική, Εμπορική), γραφείο πολεοδομίας, γεωργικής ανάπτυξης, Α/θμιας Εκπαίδευσης, Κέντρο παιδικής μέριμνας Γηροκομείο και Οικοτροφείο Μητρόπολης, Δημόσια βιβλιοθήκη με 40.000 τόμους που δανείζονται με τα περιφερόμενα αυτοκίνητά της σ' όλη την Ήπειρο, Μαθητική Εστία με

σύγχρονες κτιριακές εγκαταστάσεις, δύο παιδικοί σταθμοί, τρία Νηπιαγωγεία, τρία Δημ. Σχολεία, Γυμνάσιο, Λύκειο, Τ.Ε.Λ., Ωδείο, Ιδιωτικό Σχολείο Αγγλικής Γλώσσας, δύο Ραδιοφωνικοί σταθμοί (Δημοτικός και Ιερής Μητρόπολης), Μετεωρολογικός σταθμός, εργαστήριο λαϊκής τέχνης, ταπητουργείο, Ένωση Συνεταιρισμών, Εστιατόρια, Ταβέρνες, Αρτοποιεία, Ζαχαροπλαστεία, Καφεενεία, Εμπορικά καταστήματα, τέσσερα Ξενοδοχεία και πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια Β' και Γ' κατηγορίας, φωτογραφεία, Μουσεία, πρακτορείο λεωφορείων με πυκνή συγκοινωνία με τα Γιάννενα, τη Θεσσαλονίκη και όλα τα χωριά της επαρχίας, πρατήρια βενζίνης και συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων.

5. Σύλλογοι:

Ποδοσφαιρικός σύλλογος "Πίνδος"

Σύλλογος "Καγιάκ" με δυνατότητες εκπαίδευσης αθλητών

Ορειβατικός Σύλλογος

Σύλλογος "Πράξις" με τμήμα αιωροπτερισμού και αναρριχήσεων.

Σύλλογος Δασκάλων και Νηπιαγωγών περιοχής Κόνιτσας.

Μέρος Β'

Περιβαλλοντικές ευκαιρίες δράσης και μάθησης.

Στην περιοχή της Κόνιτσας προσφέρονται πολλές περιβαλλοντικές ευκαιρίες που αποτελούν αφενός μεν κίνηρα παιδαγωγικής δράσης και μάθησης για τους μαθητές αφεντέρου δε συνδέσμους του σχολείου με το φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

1. Περιοχή Κόνιτσας - Καλπακίου - Δελβινακίου - Πωγωνιανής

Εδώ μπορούν να αντληθούν και να επεξεργαστούν πληροφορίες που απορρέουν από την πλούσια ιστορικότητα της περιοχής σε συσχετισμό με τη σημερινή κοινωνικο-οικονομική και οικολογική πραγματικότητα. Μπορούν δηλαδή να ερευνηθούν διαχρονικά ανθρώπινες διαδικασίες και τάσεις, όπως είναι το διακομιστικό εμπόριο, οι μεταφορές, η διακίνηση ναρκωτικών που ευνοείται από τη φυσιογραφία της περιοχής και το κλειστό αστικό περιβάλλον κ.α.

2. Περιοχή Κόνιτσας και περιχώρων

Η περιοχή παρουσιάζει αξιόλογο ενδιαφέρον τόσο από οικολογική όσο και από κοινωνικο-οικονομική και πολιτιστική άποψη. Μπορούν δηλαδή να ερευνηθούν η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της ευρύτερης περιοχής, οι υδατοκαλλιέργειες, οι αγώνες των κατοίκων ενάντια στις ρυπογόνες εγκαταστάσεις του εργοστασίου βυρσοδεψίας που λειτουργεί στην Κόνιτσα κ.α.

3. Περιοχές οροπεδίων - κοιλάδων - ποταμών - λιμνών Νομού Ιωαννίνων

Τις περιοχές αυτές μπορούμε να τις προσεγγίσουμε σε σχέση με τους παραγωγικούς τομείς της γεωργικής, κτηνοτροφικής δασικής και βιομηχανικής οικονομίας. Οι τομείς αυτοί προκαλούν σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα από τα απόβλητά τους. Η αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων μαζί με τα αστικά λύματα επιβαρύνουν τα υδάτινα οικοσυστήματα των περιο-

χών αυτών και προξενούν σοβαρές αλλοιώσεις στη λειτουργικότητα της ενδημικής πανίδας και χλωρίδας.

4. Οικογεωγραφικός και Γεωλογικός Τομέας της Κόνιτσας

Η Κόνιτσα στην περιοχή με έντονες βροχοπτώσεις έχει πλούσια βλάστηση που σχετίζεται με την κοινωνική, οικονομική και παραγωγική δομή της περιοχής. Αξίζει για παράδειγμα να διερευνηθεί το φαινόμενο των κατολισθήσεων που αποτελούν οξύτατο κοινωνικό πρόβλημα.

Αξίζει επίσης να διερευνηθεί το πολυσυζητημένο κυνήγι που αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τα υδρόβια και άλλα πουλιά που φωλιάζουν, διαχειμάζουν ή διέρχονται απ' την περιοχή.

5. Ανθρωπο-οικολογικός τομέας της ευρύτερης περιοχής

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη, η διερεύνηση και η κριτική ανάλυση των κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών που επηρεάζουν, υποβαθμίζουν ή και ανατρέπουν την οικολογική ισορροπία των οικοσυστημάτων της περιοχής. Η σύνθεση του πληθυσμού στις πόλεις και τα χωριά, οι τομείς απασχόλησης και παραγωγής, η συγκοινωνιακή, τουριστική και εκπαιδευτική υποδομή είναι παράγοντες που σχετίζονται με την οικολογική ευαισθησία και προστασία των περιοχών αυτών. Αξίζει να διερευνηθεί π.χ. η συμπεριφορά των κατοίκων στη λαθροθηρία και λαθροαλιεία (αρκούδα, αγριογούρουνο, ζαρκάδι, ελάφι, αγριόγιδα, λαγός, πέστροφα, πέρδικα κλ.π).

6. Εθνικός δρυμός Αώου-Βίκου

Ο εθνικός δρυμός Αώου - Βίκου καλύπτει έκταση 126.000 στρεμμάτων με ιδιαίτερη γεωμορφολογική, οικολογική και αισθητική αξία. Περιλαμβάνει δάση, λίμνες, ποτάμια, λιβάδια, οικισμούς και ιστορικά - πολιτισμικά μνημεία επιστημονικής εκπαιδευτικής διερευνητικής αξίας.

Ο δρυμός αυτός έχει τους εξής στόχους:

α) Προστασία της άγριας φύσης από το φαράγγι του Βίκου μέχρι τον Αώο ποταμό.

β) Τη διαφύλαξη της πολιτιστικής παράδοσης στα κυριότερα χωριά της περιοχής.

γ) Την εξασφάλιση προϋποθέσεων για επιστημονικές επισκέψεις σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

Αξιόλογο ενδιαφέρον παρουσιάζει η χλωρίδα και η πανίδα του δρυμού που αποτελείται από: φυλλοβόλα δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων, υποαλπικά λιβάδια, βλάστηση χαράδρων και βράχων, ιτιές οξιές, πλατάνια, σφεντάμια, καστανιές, φράξι, φτελιάδες, φλαμουριές, κέδροι, έλατα, μαύρα και λευκόφλοια πεύκα, κουμαριές, πουρνάρια, βάτοι, κρίνοι, αρκούδες, λύκοι, ζαρκάδια, ελάφια, αγριογούρουνα, αγριόγατοι, κουνάβια, σκίουροι, ασβοί, λαγοί, αλεπούδες, αετοί, γύπες, γεράκια, πέρδικες, αγριόπαπιες, μπεκάτσες, πέστροφες, βίδρες, караβίδες κ.α.

7. Εθνικός Δρυμός Πίνδου

Έχει έκταση 100.000 στρέμματα. Έχει τους ίδιους στόχους με το δρυμό του Αώου - Βίκου.

Η χλωρίδα και η πανίδα είναι παρόμοια με αυτή του Αώου - Βίκου.

ΚΟΝΙΤΣΑ

Παρατηρούνται μικρές διαφοροποιήσεις σε φυτά, πουλιά και ζώα.

8. Αξιόλογοι περίπατοι:

α) Πέτρινη γέφυρα στο Βοϊδομάτη

β) Βοϊδομάτης και μοναστήρια

γ) Μοναστήρι της Μολυβδοσκεπαστης

δ) Ιαματικές πηγές

9. Αξιόλογες εκδρομές

α) Αρίστη - Γέφυρα - Πάπιγκο

β) Μονοδέντρι - Βίκος

γ) Καλπάκι - Βελλά - Καλλιθέα

δ) Γιάννινα - Νησί - Σπήλαιο - Θέατρο Δωδώνης

10. Περιβαλλοντικά μονοπάτια

α) Η χαράδρα του Αώου

β) Το μοναστήρι του Στομίου

γ) Η δρακόλιμνη

δ) Αώος και "καγιάκ"

Μέρος Γ'

Αιτίες περιβαλλοντικών προβλημάτων

Οι αιτίες μπορούν να αναζητηθούν:

α) Στα απόβλητα βιομηχανικών και στα αστικά λύματα πόλεων και οικισμών

β) Στα αρδευτικά και αποστραγγιστικά έργα της περιοχής

γ) Στα υδροηλεκτρικά φράγματα της περιοχής

δ) Στη λαθροθηρία και λαθροαλιεία που χρήζουν ιδιαίτερης ανάλυσης για την κοινωνική συνείδηση και την οικολογική παιδεία των κατοίκων της περιοχής.

Μέρος Δ'

Τα Γραφεία περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα Γιάννινα με την ιεράρχηση και αξιοποίηση των περι-

βαλλοντικών ευκαιριών παιδαγωγικής δράσης και μάθησης μπορούν να συμβάλουν:

α) Στη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία μέσα από ολοκληρωμένα προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης

β) Στον εκσυγχρονισμό των αναλυτικών προγραμμάτων των σχολείων, τα οποία σήμερα είναι προσανατολισμένα περισσότερο στο παρελθόν, λιγότερο στο παρόν και ελάχιστα στο μέλλον.

γ) Στην τροποποίηση της συμπεριφοράς του ατόμου και τη δημιουργία νέου ήθους μέσα από τον επαναπροσδιορισμό της κυρίαρχης σχέσης μεταξύ φύσης - ανθρώπου και κοινωνίας και του συστήματος αξιών που στηρίζει την επικυριαρχία του ανθρώπου στο περιβάλλον.

δ) Στην αντικατάσταση της επιθετικής νοοτροπίας που διέπει σήμερα τις κοινωνίες με μια οικολογική συνείδηση αλληλεγγύης.

ε) Στην ανάδειξη του κορυφαίου αιτήματος του νομού Ιωαννίνων για την ίδρυση ενός Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που κάλλιστα μπορεί να λειτουργήσει στην Κόνιτσα, όπου πληρούνται όλες οι βασικές και απαραίτητες προϋποθέσεις.

Βιβλιογραφία

Αθανασάκης Α.-Κουσουρής Θ., Οικολογική Παιδεία και Περιβαλλοντική αγωγή, εκδόσεις Μπουκουμάνη, Αθήνα 1987.

Αθανασάκης Α. - Κουσουρής Θ., Περιβάλλον - Οικολογία - Εκπαίδευση, εκδόσεις Σαββάλα, Αθήνα.

ΚΟΝΙΤΣΑ

Γαρδέλη Σ., Περιβαλλοντική - Κοινωνική Εκπαίδευση - Περιοδ. Λόγος και Πράξη 1986, Τ. 28 σελ. 92-102.

Δήμος Κόνιτσας, Ορειβατικός χάρτης περιοχής, Χαράδρα Αώου.

Δήμος Κόνιτσας, Οικολογικός Αθλητικός Σύλλογος "ΠΡΑΞΙΣ" Τουριστικό φυλλάδιο

Γεωργόπουλος Α. - Τσαλίκη Ε. - Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, εκδόσεις CUTENBERG Αθήνα 1993.

Κατοίκης Α., Οικολογία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση - Πανεπ/κές σημειώσεις για το μάθημα "Περιβαλλοντική Αγωγή", Ιωάννινα 1994.

Κόνιτσα, Περιοδικό Επαρχίας Κόνιτσας, ('Όλα τα τεύχη).

Κοσμάς Θεσπρωτός - Αθανάσιος Ψαλίδας, Γεωγραφία Αλβανίας και Ηπείρου (προλεγόμενα και σημειώσεις Α. Παπαχαρίση) εκδόσεις Ε.Η.Μ., Ιωάννινα 1964.

Μάργαρης Νίκος, Οικο-Λογικά, εκδόσεις Κάκτος, Αθήνα 1986

Μοδινός Μ., Βιωσιμότητα και πράσινα οικονομικά, Νέα Οικολογία Τ. 89, 1992, σελ. 26-29.

50 απλά πράγματα που μπορείς να κάνεις για να σώσεις τη γη, μτφρ. Ρούσσος Βρανάς, εκδόσεις "το ποντίκι", Αθήνα 1989.

Τουφίδης Σ., Η Κόνιτσα και τα χωριά της, Τουριστικός οδηγός, Κόνιτσα 1994.

Φλογαΐτη Ε., Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ελληνικές Πανεπ/κές εκδόσεις, Αθήνα 1993.

ΥΠ.Ε.Π.Θ. Εγχειρίδιο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αθήνα 1992.

Σημειώσεις

* Το κείμενο αυτό αποτέλεσε στο μεγαλύτερο μέρος του εισήγηση προς τον κ. Δήμαρχο Κόνιτσας για την ίδρυση ενός Κέντρου περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Κόνιτσα.

** Ο Νίκος Κουτσός είναι δάσκαλος, πτυχιούχος της Ζωσιμαίας Παιδ/κής Ακαδημίας της Μετεκπαίδευσης στο Μαράσκλειο Διδασκαλείο, της Παντείου Ανώτατης Σχολής Πολιτικών Επιστημών, του Παιδ/κού Τμήματος Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του τμήματος Φιλοσοφίας - Παιδ/κής - Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής σχολής Παν/μίου Ιωαννίνων (ειδίκευση Παιδαγωγική - ψυχολογίας). Επίσης έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στα παιδαγωγικά.

Ο Νίκος Κουτσός είναι σήμερα υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Α/θμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων.

Π Ω Λ Ε Ι Τ Α Ι

Οικόπεδο, γωνιακό 1.300 τετρ. μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρα. που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, με μηνιαίο μίσθωμα 150.000 δρχ.

Οικοδομούνται συνολικά 1.040 τετρ. μέτρα σύν τα υπόγεια.

Πληροφορίες: 01 7517136 - 7525301

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Η Εθν. Αντίσταση '40 - '44 αναμφισβήτητα είναι το πιο φωτεινό ορόσημο της ελληνικής ιστορίας γιατί η έξαρση του λαού εκείνα τα ανεπανάληπτα χρόνια δεν έχει προηγούμενο. Η συμμετοχή του, αν αφαιρέσουμε κάποιους Πηλιογούσηδες και Κουίσλιγκ ήταν καθολική.

Έμοιαζε σαν να 'βγαινε ο λαός από ένα λήθαργο αποτινάζοντας φοβίες και προκαταλήψεις αιώνων σ' έναν τιτάνιο αγώνα εκπλήρωσης των πιο υψηλών ιδανικών:

της ελευθερίας της κοινωνικής δικαιοσύνης, της δημιουργίας ενός καινούριου όμορφου κόσμου.

Ποτέ άλλοτε δεν είχε γίνει τέτοιο καθολικό άλμα στο πνευματικό επίπεδο του λαού.

Ο Πολιτισμός (η κουλτούρα, όπως λέμε σήμερα), σε όλες τις εκφάνσεις του, ανέβηκε απότομα στα ύψη.

Μόρφωση, Θέατρο, Τέχνη, Αυτοδιοίκηση, Λαϊκή δικαιοσύνη και προπαντός πάνδημη συμμετοχή σε

όλες τις εκδηλώσεις, με πνεύμα συντροφικότητας, αλληλεγγύης και αυταπάρνησης, έβαλαν τα θεμέλια, για τη δημιουργία του πραγματικού Ανθρώπου του μέλλοντος.

Αυτοί που πραγματοποίησαν τούτο το θαύμα της Κατοχής, ήταν οι πνευματικοί ταγοί του τόπου οι οποίοι κατέβηκαν στον απλό λαό και ζυμώθηκαν μαζί του, οι εργάτες, οι αγρότες, όλη η Ρωμοσύνη.

Άλλοι με το τουφέκι στο χέρι, άλλοι στις παράνομες οργανώσεις, άλλοι στις φάμπρικες και

στο χωράφι, όλοι μαζί δημιούργησαν τούτο το πρωτόγνωρο μεγαλείο που ονομάζουμε Εθν. Αντίσταση.

Στο σημερινό σύντομο σημείωμα, δε θ' αναφερθούμε σ' όλο το φάσμα της Εθν. Αντίστασης, αλλά αποτιώντας ελάχιστο φόρο τιμής στο "Σύνδεσμο" της Εποχής εκείνης, θα γράψουμε λίγα λόγια γι' αυτόν τον ανώνυμο και θαρραλέο ήρωα.

Την αποστολή του Σύνδεσμου μπορούσε ν' αναλάβει οποιοσδήποτε

τε, άνδρας ή γυναίκα, μικρός ή μεγάλος, αρκεί να διέθετε μερικά προσόντα: να ήταν έμπιστος και έξυπνος, να είχε αντοχή στο περπάτημα, ώστε να φέρει σε πέρας την αποστολή του, αλλά πάνω απ' όλα θα 'πρεπε να 'χει μέσα τη τη φλόγα του πατριωτισμού και να τον εμπνυχώνει στο ξεπέραςμα όλων των εμποδίων που θα συναντούσε στο δύσκολο δρόμο του.

Στις συνθήκες της κατοχής, που οι πατριωτικές οργανώσεις και ο αντάρτικος απελευθερωτικός στρατός δεν διέθεταν παντού ασυρμάτων και τηλέφωνα, η επικοινωνία, γινόταν κατ' ανάγκη με Συνδέσμους. Αυτοί μετέφεραν μηνύματα, διαταγές ενημερωτικό υλικό κ.ά. από μονάδα σε μονάδα, από χωριό σε χωριό, από χωριό σε πόλη και αντίστροφα.

Κυκλοφορούσαν τις περισσότερες φορές τελείως άοπλοι και για τούτο ανυπεράσπιστοι σε κάθε ιδιοτροπία και υποψία του εχθρού.

Ο πολεμιστής αντάρτης είχε τ' όπλο του και μπορούσε να υπαρασπιστεί τον εαυτό του σε κάθε κίνδυνο.

Ο Σύνδεσμος δεν είχε τέτοια δυνατότητα.

Προσποιούμενος το βοσκό, το γυρολόγο, πραματευτή, το ζωέμπορο, ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες σε κάθε περιοχή, περνούσε κάτω από τη "μύτη" του εχθρού εκπληρώνοντας με απaráμιλλο ζήλο τη σοβαρή αποστολή του. Σ' αυτή την αποστολή ο Σύνδεσμος ήταν πάντα εκτεθειμένος στον κίνδυνο και έπαι-

ζε κορώνα γράμματα τη ζωή του.

Έπρεπε να μελετά τις συνήθειες και να γνωρίζει τις κινήσεις του εχθρού, ώστε να μπορεί να παίρνει και τις κατάλληλες προφυλάξεις, αποφεύγοντας όσο μπορούσε την επφή μαζί του, γιατί η παραμικρή υποψία θα είχε δυσάρεστες συνέπειες. Έπρεπε να λαβαίνει τα μέτρα του, όχι μόνο από τον φόβο του κατακτητή, αλλά και από το μάτι του σπιούνου, του συνεργάτη των Γερμανών, που αγρυπνούσε σε κάθε γωνιά του δρόμου.

Το έργο, λοιπόν, του Σύνδεσμου ήταν σοβαρό και χωρίς αυτόν η Αντίσταση δεν θα 'χε "αυτιά και μάτια".

Με την έγκαιρη ενημέρωση του Συνδέσμου, χωριά άδειαζαν από τους κατοίκους τους για να γλιτώσουν τις γερμανικές επιδρομές και τ' αντάρτικα τμήματα έπιαναν τις κατάλληλες θέσεις για να συντρίψουν τον εχθρό σε κάθε εξόρμησή του.

Σ' εκείνα τα μαύρα, αλλά κι ένδοξα χρόνια, πολλοί Σύνδεσμοι έχασαν τη ζωή τους και η Πολιτεία έχει χρέος να τιμήσει τη μνήμη αυτών των ηρωϊκών παιδιών της με το στήσιμο ενός μνημείου στον αφανή ήρωα της κατοχής, το ΣΥΝΔΕΣΜΟ.

Τη δράση του Σύνδεσμου, παραστατικά μας περιγράφει στο παρακάτω ποίημά του ο Λέανδρος Βρανούσης, ο οποίος εικοσάχρονος το 1944 έλαβε μέρος σ' εκείνη την εποποιία του ελληνικού λαού.

Σὲ γέλασα κι ἀπόψε, Γερμανέ!

ἢ Τὸ Τραγούδι τοῦ Σύνδεσμου

Τοῦ ἀγαπητοῦ μου Κ. Μκαλάφα
πονεμένη ἀνάμνηση τῶν εἴκοσι μας χρόνων...

ἰνη αὐγὴ μὴνᾶει στὸν οὐρανὸ
πρὸς ὃ αὐγερινὸς ποὺ ἀχνογελαίει
ἢ σύνδεσμος ὁ Μῆτρος στὸ βουνὸ
φορδεὶ καὶ φιλοτραγουδάει.
τω, κρυμμένη μὲς στὴν καταχνιά,
μάται ἢ πολιτεία ἢ σκλαβωμένη.
γρυπνοὶ μόνο μὲς στὴ σκοτεινιά
ἐχτροῦ οἱ πανοῦργοι λύκοι οἱ λυσσασμένοι.
λάκιο ἐδῶ, πιὸ πέρα ἐκεῖ σκοπιά,
ρίπολος κι ἐνέδρα ἐκεῖ παρίκει...
ἢ Μῆτρος τ' ἀγναντεύει ἢ αἰτοματιὰ
ἢ σὲ τραγούδι τῆ χαρά του πλέκει:
ἢ γέλασα κι ἀπόψε, Γερμανέ,
ἢ τὰ κρυφά σου ἔχω διαβῆ καρτέρια!
φυρῶντας τώρα κάποιον ἀμανέ
ἀβάω ψηλὰ στ' ἀντάρτικα λημέρια..."
τὴν πλάτη μ' ἔσαν κόκκινο τρουβὰ
Μῆτρο ὅλοι τὸν ζέρουν στὰ χωριά μας.
ἢ ἢ δὲν κρύβει πράγματα ἀκριβά,
ἢ ἢ καρτιὰ τοῦ Ἀγώνα γιὰ τὴ Λευτεριά μας.
ἢ τὸ τραγούδι στὸ χωριὸ νὰ μῆν,
ἢ τὸν καλοδεχτοῦν καὶ γιοὶ καὶ γέροι·
ἢ ἢ ἀντάτα ἀπ' τοὺς ἀντάρτες νὰ μᾶς πῆ
ἢ ἢ αἰ μάτσο ἐφημερίδες νὰ μᾶς φέρη.
ἢ τὸν Καπετάνιο κάποια διαταγή,
ἢ ἢ σημεῖωμα στὸν ἄκρυνό μας,
ἢ ἢ τὰ μοιράση καὶ χωρὶς ν' ἀργῆ
ἢ ἢ ζεκινῆση πάλι ἀπ' τὸ χωριὸ μας...

Λεβέντης, μὲ τὴ σκούφια τοῦ στραβα ¹⁹⁹⁰
καὶ μιὰ πιστόλα κρεμαστὴ στὴ ζώνη,
γυρίζει στὰ χωριά μὲ τὸν τρουβὰ
καὶ φέρνει τὰ μηνύματα τοῦ Ἀγώνα...

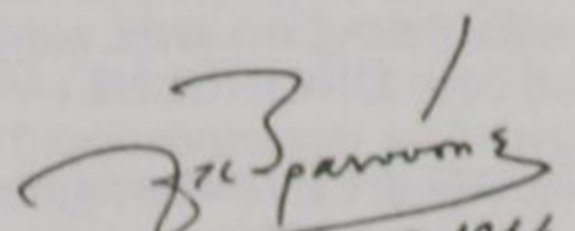
Κι ὅταν τὴ τύχτα δὰ διαβῆ κρυφὰ
μὲς ἀπ' τοῦ ἐχτροῦ γλιστρῶντας τὰ καρτέρια
— γεναῖα καρδιὰ ποὺ κίτυνο ἀψηφᾶ —
πόσα γι' αὐτὸν σταυροκοπιοῦνται χέρια...

Καὶ τὰ ἄερια ποὺ ζάγρυπνα φυλᾶν
τὸ κᾶθε διάβα ποὺ ὀδηγᾶει στὴν πόλη
γιὰ κάποιον ἴσκιον ἔντρομα μιλᾶν
ποὺ ζεγλιστράει καὶ δὲν τὸν πικνεὶ βόλι.

Μάταια τὸ λόγγο ὀργάνουν οἱ ριπές
καὶ πάντα ἀνώφελα ἀγρυπνάει ἢ ἐνέδρα...
"Σλοπου μιὰ τύχτα — κλάψτε, ἀγωνιστὲς —
μιὰ ἀνατριχίλα ἐσάλεψε τὰ κέδρα..."

Καὶ στὴν πλαγιά, ψηλὰ ἀπ' τὴ δημοσιά,
βρίσκουν τὸ Μῆτρο οἱ χωριανοὶ γυερμένον
ἀνάλαφρα στὸν κόκκινο τρουβὰ
μὲ τὴ γλυκειὰ τὴν ὄψη τῶν ἄλιμμένων.

Γυρτός, λὲς γιὰ νὰ κρύψη τὰ χαρτιά,
μὲ δίχως βόγχο ἐδέχτηκε τὰ βόλια.
Κι ἀνάβρυζε ἢ πυρρὴ λαβωματιὰ
τῶν εἴκοσι χρόνων τὴ μοσχοβόλια...

28-2-1944

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

**Παράξενων λέξεων που λέγονται στο χωριό
Δροσοπηγή "Κάντσικο" Κόνιτσας**

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Θωμά Ζιώγα

ταβάν(ι) το ,1) η οροφή ενός χώρου - ετυμ. Τουρκ. TAVAN, 2) είδος μεγάλης μύγας που τσιμπάει έντονα - ετυμ. Λατ. TABANUS (= οίστρος) - σχετ. "στρεκλιάζω" (β.λ.).

ταβάς ο ,σκεύος με λαβές, κοινώς νταβαδάκι - ετυμ. Τουρκ. TAVA.

τα(γ)ήη ,1) τροφή σε καρπό για τα υποζύγια, 2) η βρώμη σαν καρπός και φυτό - τα(γ)ίζω (= τρέφω) - ετυμ. Ελλ. "ταγή" (= τακτοποίηση) - σχετ. "ταγάρι" (= σάκκος ταγής).

ταϊμ(ι) το ,ταγίни, δηλ. ατομική μερίδα τροφής - ετυμ. Ελλ. "τα(γ)ή" (β.λ.). τακάτ(ι) το ,σθένος, κουράγιο - ετυμ. Τουρκ. TAKAT (= ισχύς, δύναμη).

ταλαγάν(ι) το ,χονδρό μάλλινο πανωφόρι των ποιμένων χωρίς γιδόμαλλο [η κάππα έχει γιδόμαλλο] - ετυμ. αρχ. Ελλ. "ταλάσιον" (= γνεστό μαλλί) > ταλαγάνι > Αρβ. TALLAGAN-I.

ταμάμ ,(επίρρ.) επακριβώς - ετυμ. Τουρκ. TAMAM (= ανελλιπής, πλήρης, εν τάξει).

ταξιράτ(ι) το ,1) διαταγή που φέρνει δυστυχία, 2) (μεταφ.) μέγα κακό - ετυμ. Ελλ. "τάσσω" > τάξιμο > Βλαχ. TAXIRE > ταξιράτι.

ταφίζω ,θειαφίζω το αμπέλι - τάφ(η) (= το θειάφι) - ετυμ. Ελλ. "θείον" και "τεάφη" ή "τεάφιον" > ταφίζω.

τεκνίζω ,1) αποκτώ παιδιά, 2) (αμετάβ.) πετυχαίνω, ταιριάζω - ετυμ. Ελλ. "τέκνο" > τεκνίζω (= με την έννοια ότι πετυχαίνω να τεκνοποιήσω).

τελέφ(ι) το ,θυσία - μόνο στη φράση: "έγινα τελέφι", δηλ. θυσιάστηκα - ετυμ. Τουρκ. TELEF (= απώλεια, όλεθρος, καταστροφή).

τέλια τα ,κρεμαστές χρυσοκλωστές ως στολίδια της νύφης - ετυμ. Τουρκ. TEL (= σύρμα).

τεμπίχ(ι) το ,και τημπίχι - αποξένωση, απομάκρυνση, απομόνωση, με την έννοια της τιμωρίας - ετυμ. Τουρκ. TEBIK (= απομάκρυνση, εξορία). τέντζερ(η)ς ο ,χύτρα φαγητού - ετυμ. Τουρκ. TENDZERE (= κατσαρόλα).

τεσκερές ο ,έγγραφο γενικώς, κοινώς χαρτί - ετυμ. Τουρκ. TESKERE (= σημείωση, επιστολή, έγγραφο).

τζαντίλα η ,σακκούλα στράγγισης τυριού - ετυμ. Σλ. CEDILKA (= στραγγίστρα, ηθμός).

τζερεμές ο ,1) (μεταφ.) άνθρωπος άχρηστος και επιζήμιος, 2) ζημία - ετυμ. Τουρκ. DZEREME (= πρόστιμο για ζημία).

τζιαλατεύω ,και τζιελατεύω - τυραννώ, βασανίζω - ετυμ. Τουρκ. CELLAT (= δήμιος).

τζιαντόρα η ,και τζιαντήρι - πρόχειρο στέγαστρο από κλαδιά δένδρου - ετυμ. παλ. Σλ. CATORI και Τουρκ. CADIR.

τζιάνω η ,(λέξη των τραγουδιών) - μόνο στην έκφραση: "τζιάνω'μ", όπου σημαίνει ψυχούλα μου, καρδούλα μου - ετυμ. Τουρκ. CAN (= ψυχή, ζωή, καρδιά).

τζιαρούχια τα ,τα εξωτερικά σκληρά φύλλα που καλύπτουν ένα λάχανο - ετυμ.

Σλ. CERUPKA (= φλούδα, κέλυφος).

τζιελέπ(η)ς ο ,υπάλληλος καταμετρητής αιγοπροβάτων και εισπράκτορας του φόρου αυτών - ετυμ. Τουρκ. CELEP (= ζωοέμπορος).

τζιέμ(π)κος ο ,ράμφος - ετυμ. ίσως Ελλ. "τσιμπώ" > τσιμπός > τσιέμπος τσιέμπκος - Βουλγ. COBKA (= ράμφος).

τζίκω η ,(παλαιά λέξη) κορίτσι σε ηλικία γάμου, της παντρειάς - ετυμ. Αρβ. CIKE-A (= νύφη, κορίτσι, παρθένα, νεράϊδα). Στην Πυρσόγιαννη λένε: "για τζίκω θα σε φυλάξω".

τζίν(ι) το ,1) (στη γλώσσα των νηπίων) κάτι μυτερό που μπορεί να μας τρυπήσει, πχ αγκάθι, βελόνι, αγκίστρι, καρφίτσα, κλπ - τζινώ [= κεντριίζω, αγκυλώνω, "τσιτώ" (β.λ.)] - ετυμ. ίσως Λατ. UNCINULUS (= αγκίστρι) > Ιταλ. (UN)CINETTI (= αγκίστρι) > νέο Ελλ. "τζινέτι" (= αγκιστροκάρο) > τζίνι > τζινώ, 2) δαιμόνιος άνθρωπος, παιδί πανέξυπνο - ετυμ. Αραβ. CIN (= πονηρό πνεύμα).

τζιουγκραβίτσα η ,παγωμένες νιφάδες χιονιού, πηγυλίδες, σκληρόκοκκο χιόνι - - ετυμ. Ελλ. "τζιούγκραβος" (β.λ.) - Στα Βουλγ. SUGRASHICA (= χιονόνερο), τζιούγκραβος-η-ο ,ούλος, δηλ. αυτός που έχει σκληρά ή κατσαρά μαλλιά - ετυμ. Ελλ. "συγκρούω" > νέο Ελλ. "τσιούγκρος" (= ανγό ατσάκιστο, μεταφ. σκληρός, γερός, άθραυστος) > τζιούγκραβος (=

ΚΟΝΙΤΣΑ

σκληρομάλλης, κατσαρομάλλης).

τζιούμα η, βαθύ ξύλινο πινάκιο χρησιμοποιούμενο και σαν πρόχειρο γουδί - ετυμ. Ελλ. "τσιουμπίζω" (β.λ.). τζιουμακιάζω, κτυπώ κάποιον με ράβδο ή ρόπαλο - ετυμ. Τουρκ. COMAK (=ράβδος).

τζιούφκα η, λοφίο κόμης, θύσανος μαλλιών - ετυμ. Αρβ. XHUFKE-A (= θύσανος, φούντα) - σχετ. "τσιαμπάς" (β.λ.).

τζιούχνα η, παιχνίδι στο οποίο παίκτης κτυπά με ραβδί ένα κονσερβοκούτι ή παρεμφερές αντικείμενο, που ομοίως καλείται τζιούχνα, για να το βάλει σε γούβες, τις οποίες φυλάγουν με τα ραβδιά τους οι άλλοι παίκτες - ετυμ. ίσως Λατ. JOCUS (= παιδιά, σκώμμα, παιχνίδι) ή από το Βουλγ. CUKNA (= χτυπώ ρυθμικά, κοπανώ). Πιο σωστά, επειδή το παιχνίδι συμβολίζει τη γουρούνα που πρέπει να μπει στη γούρνα της, από το "γκ(ου)τζιούνα" (β.λ.) > τζιού(χ)να (= γουρούνα), κατά συγκοπή. Για τον ίδιο λόγο, σε άλλα χωριά λέγεται "γκουτζιουνίτσα" ή "γκου(ρ)τσιανίδα" (= γουρουνίτσα).

τζίρα η, σχίζα, αγκίδα δαδιού - ετυμ. Αρβ. CIREM (= σχίζομαι) > τζίρα (= σχίζα). Ίσως και από το Αρβ. CIRRIIS (= κεντώ, τζινώ) > τζίρα (= αγκίδα). Επίσης Τουρκ. CIRA (= δαδί).

τζιρικώνω, και τζιριπώνω - αρπάζω στα κρυφά, κλέβω - ετυμ. Λατ. DIRIPIO [DIS+RAPIO] (= διαρπάζω) > τζιριπώνω > τζιρικώνω.

τζίς το, (στη γλώσσα των νηπίων) φωτιά, κάψιμο, πυρώδης ανθρακιά - ετυμ. Αρβ. XIXE-A (= σπινθήρας).

τζιτζιβές ο, μπρίκι του καφέ - ετυμ. Τουρκ. DZEDZVE (= καφόμπρικο). **τζιτζιρίζω**, και τζιριζώ - βλέπω ελάχιστα διακρίνοντας μόνον φωτεινές κουκκίδες (σα σπίθες ή μυγίτσες), γι' αυτό συχνά λέγεται μυγίζει - ετυμ. Αρβ. XIXERIU (= σπινθηροβολώ).

τζυβώνω, και τζουβώνω - μισοκλείνω τα βλέφαρα (από νύστα, αρρώστεια, έντονο φως, κλπ) - ετυμ. αρχ. Ελλ. "κύπτω" (= κλίνω, γέρνω) > Λατ. CUBO > τσουβώνω > τζυβώνω (= γέρνω τα βλέφαρα), με τσιτακισμό.

τηντηλίνα η, και τηντηλίδα - το φυτό τριγωνέλλα η γραικόχορτη, της τάξης χεδροπά, κοινώς μοσχοσίτι, το αρχ. Ελλ. "βούκερας" ή "αιγόκερας" - ετυμ. αρχ. Ελλ. "τήλις" (= είδος τριφυλλιού) - στη φράση: "είναι τηντηλίνα" σημαίνει ξετιναγμένος, αποψιλωμένος, ως το στέλεχος της τηντηλίνας, απ' το οποίο εύκολα τινάσσονται άνθη και φύλλα.

τισκίγκος-ια-ο, ευκίνητος, σβέλτος, αποδοτικός - ετυμ. Λατ. DISCINGUS (= ξεξωσμένος) και συνεπώς ευκίνητος - Ίσως και από το Τουρκ. KESKIN (= οξύς, δραστήριος).

τιτίζας ο, σχολαστικά κομψός, ιδιότροπα λεπτολόγος - ετυμ. Τουρκ. TITIZ (= λεπτολόγος, παράξενος, ιδιότροπος).

τλάκ(ι) το, τα χρήματα που πλήρωναν στον αγροφύλακα για σύλληπτρα - ετυμ. Ελλ. "τέλος" (= δασμός) > τελάκι > τλάκι (= μικροδασμός).

τόκα η, χειραψία για επισφράγιση συμφωνίας - ετυμ. Ιταλ. TOCCARE (= εγγίζω).

τόπα η, μπάλλα, πάλλα - ετυμ. Τουρκ. TOP (= σφαίρα).

τορός ο, τα ίχνη πατημάτων ζώων και ανθρώπων - ετυμ. Ελλ. "τορεύω" (= τρουπώ, εκτυπώνω εσώγλυφα ή ανάγλυφα).

τ(ου)λούπα η, 1) κυλινδρικός όγκος αφράτου λαναρισμένου μαλλιού για την ηλακάτη [ρόκα (β.λ.)], 2) οι μεγάλες νιφάδες χιονιού - ετυμ. Ελλ. "τολύπη" > τολούπα > τ(ου)λούπα > τλούπα - σχετ. "πετρίκι" (β.λ.).

τουμπέκ(ι) το, μεγάλο πέτρινο γουδί - ετυμ. Ελλ. "τύπτω" (= κτυπώ) > τούμπανο > τουμπέκι (= κτυπητήριο).

τούρ(ι) το, συνήθεια, έθιμο, "χούι" (β.λ.) - μόνο στη φράση: "αυτή το έχει τούρι", για γυναίκα που συνηθίζει να εκδίδεται - ετυμ. Τουρκ. TURE ή TORE (= νόμος, κανών, ήθη και έθιμα) - σχετ. "ζακόνι" (β.λ.).

τουρλούκα η, στρογγυλή κλαδόπηκτη καλύβα των βοσκών - ετυμ. Λατ. TRULLA (= θόλος) > Ελλ. τρούλλος και τούρλα > τουρλούκα.

τουρτούρα η, 1) το πουλί τρυγώνα - ετυμ. Λατ. TURTUR (= τρυγώνι), εκ του ήχου "τουρ-τουρ", 2) είδος άγριας αγκινάρας, ίσως η κινάρα η καρδούγκουλος, ο αρχ. Ελλ. "σκόλυμος" (= άγρια κινάρα), 3) το τρεμούλιασμα απ' το κρούο - ετυμ. λέξη ηχοποίητη, 4) μεγάλη ρυκάνη των ξυλουργών, κοινώς ροκάνα - ετυμ. αρχ. Ελλ. "τείρω" (= τρίβω) > τόνος > τορτόρα > τουρτούρα, με διπλασιασμό.

τραπέτσ(ι) το, μόνο στη φράση: "είναι ξινό τραπέτσι" - πολύ έντονα ξινό - ετυμ. Ελλ. "τρέπω" > ετρέπη > "τραπητός οίνος" (= μούστος ξινός).

τραχείλας-ω-ικο, αυτός που έχει μεγάλα και σαρκώδη χείλη - ετυμ. Ελλ. "τρανοχειλής" > τραχειλής > τραχείλας.

τριβελίζω, μόνο στη φράση: "μη μου τριβελίζεις το μυαλό", όπου σημαίνει διατρυπώ,

ΚΟΝΙΤΣΑ

αριδιζώ, βασανίζω, στενοχωρώ - ετυμ. αρχ. Ελλ. "τείρω" (= κατατρίβω, Λατ. TERO) "τερέω" (= διατρύπω) "τέρετρον" (= τρυπάνι, αρίδα, Λατ. TEREbella) νέο Ελλ. τριβέλι (= τρυπάν - "τσιβουρίζω" (β.λ.).

τρουβάς ο, πήρα, φορητός σάκκος χωρικών - ετυμ. Τουρκ. TORBA (= ταγάρι).

τρουπί το, 1) τεμάχιο κορμού δένδρου, 2) και τρούμπα - ρολλό υφάσματος, τόπι μάλλινου υφαντού - ετυμ. αρχ. Ελλ. "τρύφος" (= απεσπασμένο τεμάχιο) - Λατ. TRUNCUS (= κορμός, πρέμνο) - Σλ. TRUP (= κώλον, κορμός ανθρώπου ή δένδρου).

τρούσναβος-η-ο, 1) νευρικός, 2) βιαστικός στις ενέργειές του με κίνδυνο αδεξιότητας - ετυμ. Σλ. TRUSHNA (= κουτρουβάλιασμα, πέσιμο), TROSHNAT (= απότομος, σκαιός).

τρουτσιάλα η, και ρουτσιάλα στο Κεράσοβο - τσαλαπατημένα χιονόνερα που μας διαβρέχουν και γλυστράνε - ετυμ. Ελλ. "ρουτσιαλίζομαι" (β.λ.).

τρούχαλο το, 1) κροκάλη, στρογγυλό λιθάρι, χερμάδα, 2) φτύσμα πηχτό, φλέμα - ετυμ. αρχ. Ελλ. "τροχαλός" (= στρογγυλός).

τρουπολό(γ)ης ο, 1) αυτός που κατοικεί σε χαμόσπιτα, αχυροκάλυβες, κλπ, κοινώς τρύπες, 2) παρατσούκλι των Ζερματινών - σχετ. "γιακαλί" (β.λ.), 3) το πουλί δρυοκολάπτης - ετυμ. Ελλ. λέξη.

τσάκνα τα, φρούγανα, δηλ. ξερά εύθραυστα λιανόξυλα ή κλαδιά για προσάναμα - ετυμ. Ελλ. "τσακίζω" > τσάκανα > τσάκνα.

τσάμπαλα τα, συχνά και κλαπατσύμπαλα - μικροπράγματα, κυρίως τα μεταλλικά εργαλεία των μαστόρων - ετυμ. Ελλ. "κύμβαλα" (= μεταλλικά μουσικά όργανα, κοινώς πιάτα) > τσύμπαλα > Ελλ. τσαμπάλια (= τριγωνικά λιανοκούδουνα αιγοπροβάτων) > τσάμπαλα - σχετ. "τσιάβαλα" (β.λ.).

τσαπαλίζω, σκαλίζω επιφανειακά - ετυμ. Λατ. SAPPA (= είδος δικέλλης) > Ιταλ. ZAPPA > νέο Ελλ. τσάπα > Τουρκ. CAPI (= τσαπί).

τσαπερδώνω, ανυψώνω, ανασηκώνω, κορδώνομαι - τσαπερδωτά (= στητά, καμαρωτά) - ετυμ. νέο Ελλ. "τσαπερδόνω" (= γυναίκα καμωματού, ναζιάρα) < αρχ. Ελλ. "σαπέρδιον" (= είδος ψαριού, σκωπτικά πορνίδιο).

τσάπος ο, τράγος - ετυμ. Λατ. CAPER Αρβ. CJAP-I ή CAP-I (= τραγί), τσαπούλ(η)ς-α-ικο, βόδι με όρθια κέρατα - ετυμ. "τσάπος" (β.λ.).

τσαρδί το, πρόχειρο καλύβι - ετυμ. Τουρκ. CARDAK (= καλύβι από κλαδιά φτιαγμένο).

τσάρκος ο, περιφραγμένος χώρος απομόνωσης αμνοεριφίων - ετυμ. Λατ. CARCER (= φυλακή) > Ελλ. "κράκερον" (= φυλακή) - Επίσης Λατ. ARCEO (= είργω) και Ελλ. "(F)έρκος" (= περίφραγμα).

τσέπα η, φλοιός, επιδερμίδα, φλούδα, κρούστα, κοινώς πέτσα - ετυμ. νέο Ελλ. "πέτσα" τσέπα, με αναγραμματισμό - Ίσως και από το (μσν) Ελλ. "τσιπά" (= μεμβράνη, υμήν, πέπλο) > Βουλγ. CIPA (= τσίπα, πέτσα).

τσέρρος ο, είδος στενόφυλλης βελανιδιάς, η δρύς η κηρίς, κοινώς ρουπάκι - ετυμ. Λατ. CERRUS (= είδος δρυός, η άσπρις, η άσπρος) > Σλ. CER (= αγριοβελανιδιά).

τσιάβαλα τα, μικροπράγματα, ψιλικά, λιανώματα - ετυμ. παλ. Σλ. CAVAlb (= καρφιά, ήλοι, γόμφοι), ή από το "τσάμπαλα" (β.λ.). τσιαϊρ(ι) το, λιβάδι καταπράσινο - ετυμ. Τουρκ. CAYIR (= λειμών).

τσιακαμίκια τα, και τσιακαμίκια - ρώποι, ψιλοπράγματα, ψιλολόγια διάσπαρτα σαν στραγάλια ή ψίχουλα - ετυμ. Λατ. CICER [= ρεβίθι, "μπιριμπίλι" (β.λ.), στραγάλι] και αρχ. Ελλ. "μικρός" (= μικρός) Λατ. MIKA (= ψίχουλο) - Στα Γιάννινα λένε "τσικερ-μικερ" (= ψιλολόγι).

τσιακίρ(η)ς-ω-ικο, αλλοίθωρος, σίλλος - ετυμ. Τουρκ. CAKIR (= γαλανομάτης) Αρβ. CAKERR (= στραβομάτης).

τσιαλιστάω, επιμελούμαι, φροντίζω - ετυμ. Τουρκ. CALISKAN (= φιλότιμος, εργατικός, φιλόπονος). τσιαλτίζω, λυξοκόβω για να πετύχω τέλεια εφαρμογή και στερέωση δύο πραγμάτων (πχ ξύλων) - ετυμ. Τουρκ. CALIK (= προσηλώνω λοξά, πλαγιανός).

τσιαμαλιάζω, και τσιαλιάζω - 1) συνθλίβω, ζουλιζώ, 2) (μεταφ.) καταπλακώνω λίβοντας - ετυμ. Ελλ. "διά" + "μαλάσσω" > διαμαλιάζω (= κάνω κάτι πολύ μαλακό) > τσιαμαλιάζω.

τσιαμπάς ο, πολλά μαλλιά, πλούσια κόμη, χαίτη - ετυμ. Λατ. JUBA (= χαίτη, κόμη, λοφίο αλέκτορος) > Σλ. CUBA (= λοφίο των πτηνών) - σχετ. "τζιούφκα" (β.λ.).

τσιανάκ(ι) το, πιάτο, πινάκιο - ετυμ. αρχ. Ελλ. "σαννάκιον" (= περσικό σκεύος) Τουρκ. CANAK.

τσιαούλ(ι) το, και τσιάγουνο - η σιαγόνα και τα ούλα μαζί - ετυμ. Ελλ. "σιαγών" > τσιάγουνο τσια(γ)ούλι > Αρβ. CAUL-I, με επιρροή από τη λέξη "ούλο".

ΚΟΝΙΤΣΑ

τσιαπάρ(ι) το, διακοσμητική ταινία, από μεταξωτή κλωστή φτιασμένη, που ράβεται στο στήθος των παραδοσιακών στολών, που γι' αυτό λέγονται τσιαπαρωτές - ετυμ. παλ. Σλ. CbPAGb (= περιστήθιο) και CbPERb (= κλάδος, κλάρα, κλωνάρι) - Τουρκ. CAPARI (= ορμιά, σχοινί με πολλά αγγίστρια).

τσιάπ(ι) το, μόνο στη φράση: "είναι τσιάπ' στα γράμματα", δηλ. δεν μπορεί να τα μάθει, κοινώς είναι γίδι στη μάθηση - ετυμ. "τσάπος" (β.λ.).

τσιαπουριάζομαι, τραυματίζομαι ή ξεσκίζομαι από κάτι που προεξέχει - ετυμ. "τσιέπουρο" (β.λ.) - Ίσως και απ' το "τσαπουρνιά" (= το φυτό προύνη η ακανθώδης), επειδή τρυπούν τα αγκάθια της.

τσιαπρακ(λ)ώνω, γέρνω εναλλάξ τα δόντια πριονιού δεξιά αριστερά - ετυμ. Τουρκ. CAPRAZ (= εγκάρσιος, διασταυρωμένος).

τσιατάλ(ι) το, εναπομένον απότμημα κλαριού, καυλός, στέλεχος, δίκρανο, δίχαλο - ετυμ. Τουρκ. CATAL (= δίχαλο, περόνη).

τσιατή η, στέγη - ετυμ. Τουρκ. CATI (= σκεπή).

τσιατμάς ο, ξυλόπηκτος εκ πηχίσκων τοίχος επιχρισμένος - ετυμ. Τουρκ. CATMA (= σκελετός ξύλινης οικοδομής).

τσιάτσιαβος-η-ο, αφίθυμος, αφίκορος, δηλ. αυτός που νευριάζει εύκολα και δεν ξέρει τι λέγει - ετυμ. Ελλ. "τσιαβός" (= ψευδός) > τσιαβός > τσιάτσιαβος, (με διπλασιασμό για επίταση).

τσιαύκα η, σπάνια τσιάσκα - κύπελλο, φλυτζάνι, γαβάθα, "μσούρα" (β.λ.) - ετυμ. Ελλ. "καύκαλο" (β.λ.) και "καυκίον" > καύκα > τσιαύκα Σλ. CASHKA (= κύπελλο, ποτήρι).

τσιάφ(η) η, πάχνη, η παγωμένη δροσιά του πρωϊνού - ετυμ. Αρβ. CAF-I (= πάχνη) - τσιαφίζομαι (= έχω χειράδες, δηλ. σκάζει το δέρμα των χεριών μου από την πάχνη).

τσιαφούτ(ι)κος-ια-ο, ο έχων κορυφή ή κλίση στα μαλλιά (το λεγόμενο γλείψιμο της αγελάδας) - ετυμ. Ελλ. "καύκαλο" (β.λ.) και "καυκίον" > Βλαχ. CIAFKA και Αρβ. CAFKE-A (= κρανίο, κορυφή κεφαλής, φλυτζάνι, κύαθος) - σχετ. "τσιαύκα" (β.λ.) τσιβικώνω, 1) γομφώνω, καρφώνω, στερεώνω, σφηνώνω, 2) μεταφ. συνουσιάζομαι - ετυμ. Τουρκ. CEVIK (= γόμφος, ξυλόκαρφο).

τσιβουρίζω, 1) "τριβελίζω" (β.λ.), δηλ. κάτι κακό σφιγογυρίζει στο μυαλό μου και συνεπώς βασανίζομαι, 2) περονιάζομαι από διαπεραστικό ψύχος ή θέρμη - ετυμ. Ελλ. "σβουρίζω" (= στροβιλίζω) > τσιβουρίζω. Επίσης στα Τουρκ. CEVIRMEK (= στέφω, γυρίζω, κυκλώνω) - τσιβούρα (= έντονη στενοχώρια - διαπεραστικό ψύχος).

τσιγκίστρα η, γυναίκα παιχνιδιάρη - ετυμ. Ελλ. "τσακίστρα".

τσιέπουρο το, καυλός, προεξέχον στέλεχος που απομένει στον κορμό δένδρου όταν κοπεί ένα κλαδί και μπορεί να μας ξεσχίσει, "τσιατάλι" (β.λ.) - ετυμ. Σλ. CEPUR (= καυλός, στέλεχος). τσιέτ(ι)να τα, 1) διχαλωτά ξυλαράκια ή παραφυάδες - ετυμ. Σλ. CETEN (= ζυγός, διπλός, άρτιος), 2) κροσσοί, ξέφτια, ριζίδια, τσάμπουρα - ετυμ. Βουλγ. CETINA (= τρίχα) και CEPKA (= τσαμπί, βότρυς). τσίκαλα, (στη γλώσσα των νηπίων) 1) (επίρρ.) λίγο, λιγάκι, 2) γίδια, μικρά κατσίκια - ετυμ. Αρβ. CIKE-A (= λίγο).

τσιλιπίδ(ι)κος-ια-ο, ευπρεπής, κόσμιος - ετυμ. Τουρκ. CELEPI (= ευγενής).

τσιμέρ(ι) το, δηλητήριο, ιός, φαρμάκι - ετυμ. Σλ. CEMERICA (= το φυτό ελλέβορος, η σκάρφη), CEMERb (= φαρμάκι, συμφορά) - τσιμεριάζω (= φαρμακώνω) - σχετ. "στειρουγκάνι" (β.λ.).

τσίντζιλο το, συνήθως τσίντζιλα - γυαλιστερές κρεμαστές ταινίες ή κλωστές ή στολίδια, σαν διακοσμητικά στοιχεία - ετυμ. Ιταλ. CINCIGLIO (= κρόσσι, διακοσμητική ταινία).

τσίντζιρας ο, ο σκαραβαίος που έχει γυαλιστερό χρυσοπράσινο χρώμα - ετυμ. "τσίντζιρίζω" (β.λ.). τσίντζιρίζω, 1) (επί φωτιάς) σπινθηροβολώ, 2) (επί κρούου και ζέστης) προσβάλλω υπερβολικά - ετυμ. Αρβ. XIXERIU (= σπινθηρίζω).

τσιοκάν(ι) το, 1) σφυρί, τυπάδα - ετυμ. Ελλ. "τύκος" ή "τυκάνη" (= σφυρί) > τσιοκάνι > Σλ. και Αρβ. και Βλαχ. COKAN (= σφυρί) - τσιοκανάρης (= τυκιστής, σφυροκόπος) - τσιοκανίζω (= σφυροκοπώ), 2) κουδούνι ζώων με βαρύ ήχο - ετυμ. Σλ. COK (= ηχώ, βουίζω, κροτώ).

τσιόκος ο, πέος, φαλλός - ετυμ. Τουρκ. CUK (= ανδρικό μόριο).

τσιόλ(ι) το, 1) κουρέλι, παλαιό λειωμένο στρωσίδι, τεμάχιο άχρηστου υφάσματος, 2) παρατσούκλι των Λαγκαδιωτών [Μπλήζιανη] - ετυμ. Τουρκ. CUL (= υφαντό κάλυμμα σαμαριού) > Αρβ. CULI (= κουρέλι). τσιόν(ι) το, 1) έξυπνος - ετυμ. νέο Ελλ. "τσιόνι" (= το πουλί σπίνος), 2) παιδί - ετυμ. Αρβ. CUN-I (= παιδί).

τσιόρμανος ο, κακόψυχος και εκδικητικός άνθρωπος, διαβολάνθρωπος - ετυμ. Σλ. CORT (= διάβολος).

(Συνεχίζεται)

ΕΠΑΝΕΛΛΗΝΙΣΗ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑΣ

Ο κύριος Θ. Ζιώγας μου έδωσε την ευκαιρία στο περιοδικό σας "ΚΟΝΙΤΣΑ" να θυμηθώ όλους τους συγχωριανούς μου Πυρσογιαννίτες και να αναφέρω τα ονόματά τους απ' όσα μπόρεσα να θυμηθώ.

Αιτία των ονομάτων αυτών ήταν βέβαια τα τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς και η γεωγραφική μας θέση με τους Αλβανούς.

Ήταν ένας τρόπος επιβεβαίωσης ότι και εμείς είμαστε 'Έλληνες' σίγουρα Βεζύρη Αλη Πασά κάτι είχαμε μαγειρέψει... και βγάζαμε τους:

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ, ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΕΡΜΙΟΝΗ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ, ΠΟΛΥΜΝΙΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ, ΝΕΣΤΟΡΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΠΟΛΥΞΕΝΗ, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ, ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΞΑΝΘΙΠΗ, ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΟΥΡΑΝΙΑ ΑΣΠΑΣΙΑ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ, ΕΥΘΑΛΙΑ ΚΛΕΩΝΙΚΗ, ΦΑΙΔΟΝΑΣ ΦΙΛΟΠΟΙΜΗΝ, ΕΥΑΝΘΙΑ ΑΓΛΑΙΑ, ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ, ΚΡΙΤΩΝ ΜΕΡΟΠΗ ΕΥΡΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΚΛΗΣ, ΙΣΜΗΝΗ, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ, ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ, ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ, ΑΡΙΣΤΕΑ, ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΤΑΣ, ΕΥΡΙΚΛΕΙΑ, ΘΑΛΕΙΑ, ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ, ΑΘΗΝΑ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ, ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ

Όλα αυτά τα ονόματα σε μία μικρή κοινότητα της Επαρχίας μας γραμμένα, όσα μπόρεσα να θυμηθώ. Είναι μια ευκαιρία κύριε Τουφίδη

Β. Μαυρομμάτη
για ένα νέο ρεπορτάζ, να το συμπληρώσεις με το δικό σου τρόπο. Μου άρεσε πάρα πολύ η ΣΗΜΕΙΩΣΗ στις επωνυμίες που προτείνεις. Όχι όμως με μικρά γράμματα, τέτοια θέματα είναι για πρωτοσέλιδα και κεφαλαία γράμματα.

Όχι μόνο σε επίθετα, αλλά και τοπωνύμια πρέπει να έχουν ελληνικά ονόματα.

Αγαπητοί πατριώτες:

Ακρίτες και φρουροί της απόμακρης αυτής Ελληνικής γωνιάς που λέγεται επαρχία ΚΟΝΙΤΣΑΣ.

Δεχθείτε τα ποιό θερμά μου συγχαρητήρια για την έκδοση του περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ.

Το θαυμάσιο αυτό περιοδικό με Ιστορικά, λαογραφικά κείμενα και θέματα του τόπου μας δικαιολογημένα του ανήκει μία θέση στη Βιβλιοθήκη μας.

Δεν μιλά για κοσμοπολίτικη περιοχή, ούτε για εύπορη γη, ανταποκρίνεται στην επαρχία ΚΟΝΙΤΣΗΣ.

Όπως είδε την πατρίδα του ο Γιώργος Κοτζιούλας

"ΦΤΕΝΑ ΧΩΡΑΦΙΑ ΚΡΑΤΗΜΕΝΑ ΣΕ ΠΕΖΟΥΛΙΑ ΚΙ ΑΠΙΑΣΤΕΣ ΓΙΔΕΣ ΠΟΥ ΚΡΕΜΙΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΓΚΡΕΜΟΥΣ, ΕΤΟΥΤΗ ΕΙΝ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ. ΜΑ Η ΠΟΥΛΙΑ ΔΕ ΛΑΜΠΕΙ ΠΙΟ ΚΑΘΑΡΙΑ Σ' ΑΛΛΟΥΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ".

Αυτή είσαι πατρίδα μου, μα εμείς όλοι σ' αγαπάμε γι' αυτό που είσαι.

Μπράβο παιδιά, σε όλους συγχαρητήρια.

*Με φιλικούς χαιρετισμούς
Βασ. Μαυρομμάτης*

Τοπωνυμίες Παλαιοσελλίου

(Συνέχεια των προηγούμενων)

(2)

του Ηλίας Ε. Παπαζήση

Του Σέλλιοι. Βρίσκεται η τοπωνυμία αυτή προς Νότο του χωριού και σ' επαφή με τις τοπωνυμίες "Γκιγκόρου" και "Ντριάνα" που προαναφέραμε.

Κατά την παράδοση και τις ενδείξεις στην τοπωνυμία αυτή υπήρχε παμπάλαια οικισμός με το όνομα "Σέλλι", ο οποίος άγνωστο πότε μετώκησε και έγινε ο παρών του σημερινού Χωριού Παλαιοσελλίου. Και ότι οι μετοικήσαντες εκείνοι κάτοικοι κατά τις ενδείξεις εγκατεστάθησαν το πρώτο στη Δυτική συνοικία του Παλαιοσελλίου και συγκεκριμένα στην περιοχή, όπου οι κοιτοικίες των κατοίκων Λούπα, Κατσικόπουλου, Καρώνη, Πέκη κ.α. και η περιοχή αυτή εκ τούτου εξακολουθεί και σήμερα ακόμη να λέγεται στους "Σελλικάδες". Επειδή δε η δημιουργηθείσα αυτή συνοικία βρίσκεται ψηλότερα απ' τις άλλες συνοικίες που αργότερα έγιναν, ονομάσθηκε "Βαρόζι" ή του "Βαρόζε" και εξακολουθεί να λέγεται. Κατά την παράδοση πάλι, ο παλαιός οικισμός "Σέλλι" υπήρξε ο πρώτος οικισμός που χτίστηκε στην ως τότε ακατοίκητη "Λάκκα του Αώου". Τον δημιούργησαν Τυμφαίοι κτηνοτρόφοι για να στεγάσουν τους ποιμένες τους που ποίμνιά τους, τα οποία στις πλαγιές του Σμόλικα βοσκούσαν, φύλαγαν, και επειδή οι περισσότεροι απ' τους ποιμένες αυτούς ήταν "Σελλοί" ονόμασαν τον πρώτον αυτόν οικισμόν

"Σέλλι" και απ' αυτόν και η Τοπωνυμία "Του Σέλλιοι" που μπορεί να ερμηνευθεί στους Σελλούς.

Όπως δε και αλλαχού γράψαμε, οι Σελλοί ήταν λαός που κατοικούσε στη Δωδώνη Ιωαννίνων. Κατά τον Ησίοδο, ήταν γεωργοποιμένες, κατά δε τον Όμηρο, υποφήται (γυμνόποδες, γυμνοτένοντες) οι οποίοι στο εκεί Μαντείο τις υπηρεσίες πρόσφεραν. Κατεδιώχθησαν όμως απ' τη Δωδώνη διεσπάρησαν και πολλοί απ' αυτούς κατέφυγαν στους Τυμφραίους κτηνοτρόφους και εκείνοι τους προσέλαβαν ως ποιμένες, γιατί είχαν την ειδικότητα αυτή.

Ντζολίστε. Το ορθότερο είναι "Ντζεανλίστε" λέξη σύνθετη της οποίας το πρώτο συνθετικό "Ντζεάνι" θα πει ράχη, κορυφή, το δεύτερο συνθετικό είναι "λίστ" (μάλλον Αλβανικό) και εννοεί κανονική. Άρα Ντζεα(ν)-λίστε δύναται να ερμηνευθεί, ράχη κανονική, ισόπεδη ή καλύτερα οροπέδιο, όπως και είναι. Άλλοτε η εκτεταμένη αυτή περιοχή εκαλλιεργείτο, τώρα όμως αγραναπαύεται και περιμένει, ελπίζει...

Βρίσκεται δυτικά του χωριού και εφάπτεται των περιοχών Προφήτη Ηλία και "Σεμνικοάρα".

Λα Σουρπάσα. Βρίσκεται η τοπωνυμία αυτή δυτικά του χωριού και πολύ κοντά του. Το όνομά της είναι λέξη λατινογενής, σύνθετη (σούρπάσσα) και μαζί με το άρθρο (λα)

ΚΟΝΙΤΣΑ

ερμηνεύεται "πάνω απ' το δρόμο ή Πανώδρομα (la sue - passa)

Γιατί δε ονομάσθηκε έτσι, αναφέρομε τα εξής που δικαιολογούν την ονομασία της.

Αρχικά η είσοδος του χωριού από δυσμάς δεν ήτο η σημερινή. Η είσοδος βρισκόταν νοτιότερα στη θέση "Σεμνικοάρα" και ακριβώς εκεί που υπάρχει το εικονοστάσι του Αγίου Νικολάου. Απ' εκεί ο δρόμος προχωρούσε ανατολικά παράλληλα του σημερινού τοιούτου (ίχνη καλντεριμιού), διάβαινε κάτω απ' το εικόνισμα του προφήτη Ηλία, διέσχιζε την περιοχή "Σεφέρη", έφθανε στην άκρη του χωριού, όπου η βρύση "Μέξη" και συνέχιζε προς την περιοχή Τσίμα (Σιμούλη), "Τσιρέσλιου αλ' Πέτρου" καλύβας Δημάκη και κατέληγε στην "Κεάτρα - ρόσιε" (Ακρόπολη). Όταν λοιπόν υπήρχε ο παλαιός αυτός δρόμος, η σημερινή έκταση που Σούρ. - Πάσα λέγεται, βρισκόταν πάνω απ' αυτόν τον παλαιόδρομο κι έτσι πήρε το όνομα "Πανώδρομα" (sur - passa".

Ότι η είσοδος του χωριού από δυσμάς ήταν στη "Σεμνικοάρα" βεβαιώνεται κι απ' το εικονοστάσι του Αγίου Νικολάου που υπάρχει εκεί.

Την περίοδο εκείνη ο Άγιος Νικόλαος ήταν ο Πολιούχος του χωριού και θρησκευτική τάξη επικρατούσε στην είσοδο του χωριού να υπάρχει εικονοστάσι με τον πολιούχο Άγιο. Στην πρόσοψη του εικονοστασίου χαραγμένη ήταν η χρονολογία της ανέγερσης του εικονοστασίου, τούτου, προ ετών όμως που επεσκευάσθη, ο επισκευαστής από άγνοια και αδιαφορία σκέπασε ταύτην με τσιμέντο και την εξαφάνισε.

Δυστυχώς και πολλά άλλα τεκμήρια που στην ιστορία του χωριού αναφέρονταν από αδιαφορία, άγνοια ή μοντερνισμό, έχουν εξαφανισθεί, γι' αυτό Κοινότης και εκπολιτιστικός Σύλλογος πρέπει να μεριμνήσουν να μη χάνονται τέτοια τεκμήρια χρησιμότετα στην ιστορία του χωριού, του τόπου μας.

(συνεχίζεται)

ΠΟΛΥΝΑ Γ. ΜΠΑΝΑ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147
Δ Ρ Α Μ Α

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΜΠΑΝΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Θέμιδος 2 - Α. όροφος - Τηλ. 22464
Οικ. Ιουστινιανού 127 - Τηλ. 33147
Δ Ρ Α Μ Α

...Ένα ιστορικό έγγραφο του έτους 1865, απ' την παλιά Φούρκα Ηπείρου

Γράφει ο Χρήστος Γ. Εξάρχου.

Αξιίζει τον κόπο, γι' αυτό παραθέτω σε φωτοτυπία το παραπάνω χειρόγραφο έγγραφο καθώς και την αυτούσια ερμηνεία, που έκανα, κρατώντας την ορθογραφία και την σύνταξή του.

Ερμηνεία: Διαταγή

μοχτάρηδες κεληπη από χορηού φορκας ηρθέν ο χοράνο σας θημηος τζημορανκας ηδο ης το χοκημετη κε παραπονεθηκεν οτη τα γυναικα δερφια το οπο ηνε γραμενα ηστον καζα να δηλοσον κατ α τον μπασματα οπο ηδαμαν ηνε (λέξη δυσανάγνωστη) για να πληροσου στρατολογίαν μηχτο οσο κτηματα εχον ης φορκα την ανάλογια τος να πληροσον οχι αλο τιλοτες οτη ηνε αναντιο ης το (λέξη δυσανάγνωστη) αφτα τα γρόσια από τα ρηξαταν ης το δεφτερην να τα ρηξετεν ηνα τα δοσητεν ηδης το ταχσηλταρην δερβης ης (λ. δυσανάγ.) χορης αλο οτος ακολοθήσετε απροφασηστηος 1865: νοενβρηο 15:

ο ιερατικός επιτροπος Επαρχίας Σαλέκ σφραγίδα επιτρόπου.

Παρατηρήσεις:

1. Η κόλλα της διαταγής είναι αρίγωτη.

2. Συνοπτικά το περιεχόμενο του κειμένου:

Ο Φουρκιώτης Θύμιος Τζημοράγκας, ζητούσε ν' απαλλαγούν τα γυναικαδέλφια του από τη φορολογία της στρατιωτικής θητείας τους, σύμφωνα με μπασματά (= πρακτικό) κοινότητας.

3. Τα γράμματα του εγγράφου είναι παράξενα και δυσανάγνωστα, χωρίς κεφαλαία, διφθόγγους, τόνους και σημάδια στίξης. Έχει μόνον τελεία στο γράμμα ν για να ξεχωρίζεται από το ν(γ). Αντί του ι έχει το η, και αντί του ω, το ο.

4. Τελείες (:) έχει και στο τέλος των αριθμών, 1865: 15: Έχει επίσης και τις τουρκικές λέξεις: χουκιμέτι = Κυβέρνηση. Καζά = Επαρχία. Ταξι-ντάρης = Εισπράκτορας δημοσίου φόρου. Δερβίς = Μοναχός. Ελάχιστες είναι δυσανάγνωστες.

5. Το έγγραφο αυτό και άλλα 30, προέρχονται απ' το πλούσιο και ανέκδοτο Αρχείο (1793 - 1893) του χωριανού μου, αείμνηστου Αδάμου Ν. Μπουζιάνη, δραστήριου Δημογέροντα της Φούρκας το 1892. Μου το παραχώρησε δε πρόθυμα σε αντίγραφο ο γιός του Δημητράκης (1881-1977) και το φυλάγω "ως κόρην οφθαλμού". Απ' τα 30 τεμάχια, ελάχιστα κατέγραψα στο πολυσέλιδο βιβλίο μου (575 σελίδες):

"Η Φούρκα της Ηπείρου" (Ιστορία - Λαογραφία) Θεσ/νίκη 1987, βραβευμένο απ' την Ακαδημία Αθηνών το Δεκ. 1989. Όλα αυτά τα τεμάχια θα τα καταθέσω σε αντίγραφο, στο Μουσείο, που θα γίνει στο χωριό μου, καθώς και άλλα ιστορικά έγγραφα που έχω.

Μελλοντικά θα δημοσιεύσω, για τη ζωή και τις πολλές δωρεές και ευεργεσίες, που έκανε η οικογένεια Μπουζιάνη, όχι μόνον στη Φούρκα

ΚΟΝΙΤΣΑ

και στο Τσοτύλι της Κοζάνης, αλλά και στη Θεσ/νίκη, όπου μετοίκησε.
Χ. Έξαρχος.

Handwritten text in Greek script, likely a musical score or lyrics, including a date stamp: 1869, 15.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Πραγματοποιήθηκε στις 17-6-1995 και ώρα 8 μ.μ. στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας η προγραμματισμένη συναυλία του τοπικού Ωδείου.

Ήταν μια συναυλία πάρα πολύ όμορφη. Η αίθουσα κατακλύσθηκε από τις μελωδίες που έβγαιναν από τα όργανα που έπαιζαν τα μικρά παιδιά. Η προσπάθεια που κατέβαλαν ήταν μεγάλη και το αποτέλεσμα θαυμάσιο.

Συγχαρητήρια στα μικρά παιδιά, που μας έδωσαν να δούμε ένα μέρος των δυνατοτήτων τους. Συγχαρητήρια στην πρόεδο του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας Άννα Ρεμπέλη και στους καθηγητές Μουσικής του Ωδείου Ιωαννίνων που υπερέβαλαν τους εαυτούς τους.

Ευελπιστούμε ότι το Πνευματικό Κέντρο θα συνεχίσει να δείχνει ενδιαφέρον για τα μικρά παιδιά. Ευχή όλων μας είναι να δημιουργηθεί αυτόνομο Δημοτικό Ωδείο στην Κόνιτσα.

Κ. Φ.

Και ποιός δε θυμάται την 'Ολγα την Κίσσω από την απάνω Κόνιτσα που τριγυρνούσε κάθε μέρα στο παζάρι και πουλούσε ποδιές απλές ή κεντημένες, χειροποίητες μάλλινες κάλτσες, φανέλλες κ.τ.λ. που τα έφτιανε η ίδια και τα κεντήματα η αδερφή της η Αγγελικούλα.

Ήταν ιδιόρρυθμος τύπος η 'Ολγα και όλοι την πειράζανε. Τα ήθελε όμως κι αυτή και ανταπαντούσε στα πειράγματά τους και τους αράδιαζε τα "κουσούρια" και τα ελαττωματά τους.

Δεν ήταν γεροντοκόρη όπως νομίζανε οι περισσότεροι. Στα νιάτα της είχε παντρευτεί με τον Σωτήρη τον Καρ.... από την κάτω Κόνιτσα αλλά ιδιότροπη, μονόχνητη και παράξενη όπως ήταν, δεν μπόρεσε να συζήσει μαζί του και χωρίσανε.

Ήταν λοιπόν ζωντοχήρα.

Περισσότερο απ' όλους την πειράζε ο μακαρίτης ο Γιώργος ο Γουσγούνης, παλιός Πρόεδρος και Δήμαρχος της Κόνιτσας, που του άρεζαν τα αστεία και οι εύθυμες φάρσες.

Κάποτε, ο Κώστας ο Ντόκος, που τα ρουφούσε και λίγο τον τελευταίο καιρό, την είχε πιάσει απλά και μόνο από το χέρι και η 'Ολγα παρεξηγήθηκε και κατέφυγε στον κυρ-Γιώργο να τον συμβουλευτεί.

"Ακούς, ακούς εκεί τον παλιάνθρωπο! να με τραβήξει εμένα από το χέρι κυρ-Γιώργη μου και να μου λέει πως είμαι όμορφη για ποιά με πέρασε";

Το ότι είσαι όμορφη, κι έχεις μάγουλο κόκκινο σαν τριαντάφυλλο σωστά στο είπε αλλά δεν έπρεπε να σου το πει με πονηρόν τρόπο και να σε τραβήξει από το χέρι, της αποκρίθηκε ο κυρ-Γιώργος.

-Μ' αυτό λέω κι εγώ, να με τραβάει από το χέρι ομπροστά στον κόσμο;

- Θα ήταν και πιωμένος φαίνεται.

- Πιωμένος, ξεπιωμένος να πήγαινε να ξεράσει, με ρεζίλεψε.

- Κάνε του μήνυση τότε.

- Αφού το λες κι εσύ θα του κάνω.

Και η μήνυση έγινε και το ακροατήριο διασκέδασε λίγο με την υπόθεση. Ο Κώστας ο Ντόκος στενοχωρήθηκε, αλλά τελικά απαλλάχτηκε ως "ενεργήσας εν ευθυμία διατελών και άνευ κακής προθέσεως".

Η κυρά 'Ολγα στενοχωρήθηκε και τάβαλε με το Γουσγούνη.

"Καλύτερα να μη μούλιεγες να του κάνω μήνυση, του είπε. Τον αθώωσαν τον παλιάνθρωπο και τόμαθαν τώρα όλος ο κόσμος και με πειράζουν".

"Αφησέ τους να λένε, της αποκρίθηκε ο κυρ. Γιώργος. Σάμπως πρόκειται να παντρευτείς εσύ τώρα και φοβάσαι μη δε σε πάρει κανένας γαμπρός".

- 'Οχι, αλλά γιατί;

- 'Αστο, ξεχασέ το.

Η κυρά 'Ολγα όμως από τότε δεν τον συμπαθούσε σαν πρώτα το Γουσγούνη κι ολο κόντρα τα πήγαινε μαζί του μα εκείνος φυσικά δεν έ-

ΚΟΝΙΤΣΑ

παυε να την πειράζει και να τι της σκάρωσε μια φορά.

Η Όλγα καθόταν συνήθως τότε στο πρακτορείο των αυτοκινήτων και τότε δίπλα στο περίπτερο του Νάσιου του Αγά (Πηγαδά) και πουλούσε τα χειροτεχνήματά της. Λέει λοιπόν μια ανοιξιάτικη μέρα ο κυρ-Γιώργος στο Νάσιο.

"Ακουσε Νάσιο. Εγω θα λείψω λίγες ημέρες, δε θα βγω καθόλου στην Αγορά θα κλαδέψω το αμπέλι μου και θα βάλω εργάτες να το σκάψουν. Αν ρωτήσει η Κίσσω, που πήγα, να της πεις πως με βάρεσε ημιπληγία και είμαι στο Νοσοκομείο. Έτσι, σύμφωνα"; - Ναι κυρ-Γιώργη μη σε νοιάζει.

Ο Γουσγούνης ήταν ταχτικότερος θαμώνας στο καφενείο του Γεράση - Ζακόπουλου και πρωϊ-απόγευμα έκανε την εμφανισή του στην Αγορά, όπως και η Όλγα. Βλέποντας η τελευταία επί δύο-τρεις μέρες να μὴν εμφανίζεται ο κυρ.-Γιώργος, ρώτησε το Νάσιο τον Αγά.

- Μωρέ Νάσιο, τι γίνεται ο Γούσγουννας, πώς και δε φαίνεται στο παζάρι;

- Α! δεν τάμαθες; της αποκρίνεται εκείνος.

- Τι να μάθω;

- Τον βάρεσε ημιπληγία από τα προχτές και τον έχουν στο Νοσοκομείο τον καημένο.

- Αλήθεια;

- Αμ' τι, ψέματα θα σου πω; Κρίμα, ήταν καλός άνθρωπος.

"Κρίμα, αλλά τον έπιασαν οι κατάρρες μου, ήλιεγα, κατάραγο (καταροή) να τον βαρέσει και τον βάρεσε, ξερ' ο θεός τι κάνει".

-Α! για που σ' άκουσε.

Δεν πέρασαν, παρά καναδυό τρεις μέρες και ο Γουσγούνης αφού τελείωσε τις δουλειές του αμπελιού του, ξαναεμφανίστηκε στην Αγορά και η Όλγα τον πλησίασε, του ευχήθηκε "περαστικά" και τον ρώτησε πως γιατρεύτηκες τόσο γρήγορα.

"Ας είναι καλά οι γιατροί και οι νοσοκόμες που έπεσαν όλοι απάνω μου και με περιποιήθηκαν με το παραπάνω".

Και η κυρά-Όλγα έτρεξε στο Νάσιο και του λέει.

"Είδες, είδες το θεριό! Για νάχει τη νύφη του προϊσταμένη στο Νοσοκομείο και το γιατρό το Βανδέρα φίλο, έπεσαν όλοι καταπάνω του και τον έκαναν καλά".

- Σωστά, σωστά τα λες κυρά Όλγα της αποκρίθηκε ο Αγάς.

Αυτά όμως που είπε στο Θανάση η Κίσσω, άρχισε να τα λέει και σ' άλλους κι εκείνοι απορούσαν. Κανείς δεν είχε ακούσει να είχε πάθει κάτι τέτοιο ο Γούσγουννας. Τέλος κάποιος απ' εκείνους που τον είχε ιδεί να κλαδεύει και να απασχολείται στο αμπέλι του της είπε την αλήθεια και πως ο γνωστός για τα αστεία και τα χωρατά του ο κυρ-Γιώργης της είχε παίξει αυτό το χουνέρι, σε συνεννόηση με το Νάσιο τον Αγά, για να σπάσει πλάκα εις βάρος της.

Καί τότε η κυρά Όλγα έτρεξε τόσο στον Γούσγουννα όσο και στο Νάσιο και τους έψαλε τα εξ' αμάξης και των δυονών. Εκείνοι όμως, όπως και άλλοι περίεργοι που είχαν μαζευτεί και άκουγαν γελούσαν με την καρδιά τους.

10 ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΚΑΪΡΟ

Πριν από λίγους μήνες. Είχα την ευκαιρία να περάσω ένα δεκαήμερο στο Κάιρο ανάμεσα στους συμπατριώτες μας που ζουν στην Αίγυπτο. Η εμπειρία μου αυτή θα μου μείνει αθάνατη. Ήταν μια διαρκής επιβεβαίωση ότι οι Έλληνες της διασποράς και ιδιαίτερα οι Ηπειρώτες αδελφοί μας, είναι ένα ζωντανό κομμάτι του Ελληνισμού, μια αστείρευτη δύναμη για το Έθνος που μοχθεί και προκόβει χωρίς ποτέ να ξεχνά την ιδιαίτερη πατρίδα του.

Αφορμή για το ταξίδι, ήταν μια πρόσκληση που πήρα από τον πρόεδρο του Πανηπειρωτικού συλλόγου του Κάιρου κ. ΑΠΟΛΩΝΑ ΒΛΑΧΟ να επισκευθώ το Κάιρο και να εκφωνήσω τον πανηγυρικό, στην επέ-

Ελαμεινώνας Παλαχρήστου στο Βήμα.

τειο του 1821, που θα γιορτάζε η Ελληνική ομογένεια.

Με χαρά τη δέχτηκα και στις 17 Μαρτίου με υποδέχονταν στο αεροδρόμιο του Καΐρου.

Η γιορτή που πραγματοποιήθηκε στις 19 Μαρτίου, (δηλαδή μία εβδομάδα νωρίτερα λόγω ανηλημμένων υποχρεώσεων της Ελληνικής πρεσβείας που ανήμερα της 25ης Μαρτίου θα οργάνωνε μεγάλη δεξίωση η πρεσβεία μας με προσκεκλημένους το σύνολο σχεδόν των ξένων πρεσβευτών) σημείωσε μεγάλη επιτυχία παραβρέθηκαν σχεδόν το σύνολο της Κήπρου. Μαζί και οι πρόξενοι. Ολόκληρο το προσωπικό της Ελληνικής πρεσβείας, ο πρόεδρος της Ελληνικής κοινότητας του Καΐρου, και άλλοι Επίσημοι.

Οι αίθουσες του Ελληνικού κέντρου στο οποίο έγινε η γιορτή, στολισμένη με τα Ελληνικά και με την Ελληνική και Αιγυπτιακή σημαία σε δεσπόζουσα θέση. Φωτογράφοι και Εικονολήπτες παρόντες. Τη γιορτή άνοιξε ο πρόεδρος κ. Α. Βλάχος, ο οποίος αφού ευχαρίστηκε όλους τους παρισταμένους για την ανταπόκριση στο κάλεσμα, αναφέρθηκε εν ολίγοις στην επανάσταση του 21.

Στη συνέχεια με παρουσίασε στο πολυπληθές ακροατήριο και με κάλεσε στο βήμα. Το θέμα της ομιλίας ήταν "Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ του 21" Η ομιλία μου που διάρκησε 50 λεπτά περίπου άρχισε με ένα πρόλογο για τον ξεσηκωμό του γένους. Εν

συνεχεία το κυρίως θέμα σε όλη του τη διάσταση, και τελείωσε με τον επίλογο για τις θυσίες που απαιτήθηκαν απ' όλο τον Ελληνισμό για τη λευτεριά της Πατρίδας μας.

Μετά το τέλος της ομιλίας μου στο βήμα ανέβηκαν όλοι οι επίσημοι και χαιρέτησαν, με πρώτον τον Έλληνα πρεσβευτή και συμπατριώτη μας Ηπειρώτη κου Βουδούρη. Εν συνεχεία ο Κύπριος πρεσβευτής ο πρόεδρος της κοινότητας, και όλοι οι άλλοι επίσημοι.

Μετά το τέλος των χαιρετισμών, όλοι όρθιοι ακούσαμε τους εθνικούς ύμνους Ελλάδος και Αιγύπτου.

Ενθουσιώδη χειροκροτήματα και ακολουθεί η δεξίωση. Αφθονα φαγητά. Ελληνικά και αιγυπτιακά πλειοψηφούν οι ελληνικές πίτες. Ποτά άφθονα για όλες τις προτιμήσεις. Μετά το τέλος της δεξίωσης. Μαθήτριες και μαθητές του λυκείου της Αμπετείου, άρχισαν τους Ελληνικούς χορούς απ' όλες τις περιοχές της πατρίδας μας.

Ο ενθουσιασμός ήταν τόσο μεγάλος, που άρχισε ένα γνήσιο Ηπειρωτικό γλέντι με χορούς απ' όλους. Μέχρι τις πρώτες πρωϊνές ώρες. Είχα την αίσθηση ότι βρισκόμουν σε μια δεύτερη πατρίδα. Το βράδυ της 25ης Μαρτίου παραβρέθηκα με την συζυγό μου στη δεξίωση που έδωσε ο πρεσβευτής της Ελλάδος.

Όλη η ομογένεια παρούσα. Ξένες πρεσβείες, στρατιωτικοί ακόλουθοι στην είσοδο περισσότερο από 21/2 ώρες δεχόνταν τα συγχαρητήρια. Το δεκαήμερο αυτό μου έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσω από κοντά όλους

τους συμπατριώτες μας και να διαπιστώσω πως όλοι τους διαπρέπουν στις τέχνες στις επιστήμες και στις επιχειρήσεις τους.

Μέσω του περιοδικού "ΚΟΝΙΤΣΑ" θέλω να τους Ευχαριστήσω όλους για την αγάπη που μας έδειξαν με κάθε τρόπο σε όλο αυτό το διάστημα.

Θέλω ακόμα να ευχαριστήσω τόσο εγώ όσο και η σύζυγός μου τον πρόεδρο του πανηπειρωτικού συλλόγου και τη σύζυγό του για την άνετη φιλοξενεία που μας παρείχαν στην οικία τους.

Ο ακούραστος πρόεδρος κ. Απόλλων Βλάχος Επιτυχημένος Επιχειρηματίας. Εγκαταλείποντας σχεδόν τις ατομικές τους δραστηριότητες και ασχολίες στάθηκε κοντά μας και πλάϊ μας σε όλο αυτό το διάστημα. Στα Μουσεία του Καΐρου, στις μούμιερς των Φαραώ, σε Ιστορικά αρχιτεκτονικά μνημεία Ελληνικά και ξένα, στις πυραμίδες, στο Δέλτα του Νείλου ποταμού στο Πατριαρχείο της Αλεξάνδρειας, στον Ελληνικό ναυτικό όμιλο, όπου το 41.44 στο συμμαχικό πόλεμο ήταν εγκατεστημένο το Ελληνικό Ναυαρχείο.

Εντωπιαστάθηκα από τις γνώσεις του. Δεν μας άφησε κανένα κενό μέσα μας. Ποτέ δεν θέλει να αυτοπροσβάλλεται. Ομως τα ίδια του τα έργα τον προβάλλουν.

Πέρα και πάνω απ' τις ατομικές του δραστηριότητες, ασχολείται ιδιαίτερω με τα κοινά. Έχει ιδρύσει και διατηρεί ένα πατριαρχικό πνευματικό ίδρυμα Αποτελούμενο από τρεις μεγάλους χώρους. Ο ένας και

μεγαλύτερος λειτουργεί ως εκκλησία. Ο έτερος ως βιβλιοθήκη και χώρος συνεδριάσεων. Ο τελευταίος είναι χώρος διαλέξεων όπου προβάλλονται ταινίες πολιτιστικού περιεχομένου. Σ' ένα μάλιστα τμήμα αυτού του χώρου, υπάρχουν ένας μαυροπίνακας και λίγα θρανία για να διδάσκει 3 φορές την εβδομάδα χωρίς καμία αμοιβή την Ελληνική γλώσσα σε Αιγύπτιους φοιτητές και μαθητές που επιθυμούν να μάθουν ελληνικά γράμματα.

Οργανώνει τακτικά ψυχαγωγικές επιδρομές αρθρογραφεί στον τύπο, έχει άριστες σχέσεις με έλληνες και ξένους επισήμους, με τον Πατριάρχη τους μητροπολίτες Αλεξανδρείας και Καΐρου και βοηθά όσο μπορεί στην επίλυση πολλών προβλημάτων των συμπατριωτών μας.

Με δυο λόγια είναι ένας άξιος Έλληνας ανάμεσα στην ομογένεια.

Κατάγεται απ' τα καβάσιλα της Επαρχίας μας. Η σύζυγός του Λευκοθέα απ' την Οξυά της ίδιας επαρχίας. Επισκέπτεται τακτικά την πατρίδα, και ιδιαίτερα την επαρχία μας. Μου εξεδήλωσε όμως μία πικρία ένα παράπονο κυρίως για την ΕΡΤ. Δεν προσβάλλει ποτέ στην εκπομπή γέφυρα με την πατρίδα κανένα απ' τα θέματα των ομογενών του Καΐρου και ανέλαβα την υποχρέωση να βοηθήσω στο θέμα αυτό.

Τελειώνοντας θα ήθελα να εκφράσω για μια ακόμη φορά τις θερμές ευχαριστίες προς τους ομογενείς μας που ζουν στην Αίγυπτο και προσφέρουν τόσα πολλά για την κοινή μας πατρίδα.

*Επαμεινώνδας Παπαχρήστου
Αρχιτέκτων Μηχανικός
Αθήναι*

ΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

ROOMS FOR RENT

(500 μ. από την είσοδο στην πόλη)

Με θέρμανση, μπάνιο κλπ.

ΘΩΜΑΣ ΝΙΤΣΑΣ

Τηλ. 22065

Σοιόχοιροπτα

οργανωτής & Λαϊκής Τέχνης

Γιάννης Σινάνης

Επταχώρι

τηλ. 0468 - 61360 & 61374

ΓΕΩΡΓΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ-ΤΣΙΒΙΛΗ

Δικηγόρος

Παρνασσού 32-36
163 45 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ- ΑΘΗΝΑ

Επί τη ενδρονίσει του νέου μητροπολίτου
Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης
κ.κ. Ανδρέου Τρεμπέλα.

ΘΑΡΣΕΙΝ ΧΡΗ...

του κ. Βασ. Κουκέση

Σεβασμιώτατε

Του Πανδομήτορος συνεργούντος, της Θείας χάριτος επενεργούσης, πάντων δε ημών δεομένων, της μακροθυμίας και πανσοφίας του Πανοικτήρμονος, εδοξάσθη και πάλιν αύθις, ο εν Τριάδι Θεός. Οθεν, Υμείς Σεβασμιώτατε Ανδρέα, λίαν επαξίως, αλλά και ανταξίως, της πάλαι, αλλά και νυν διαλαμψάσης τιμιωτάτης ακριτικής επισκοπής καθέδρας, εξελέγητε και ανεδείχθητε επίσκοπος και κατέστητε Μητροπολίτης, της ιστορικής και Θεοσώστου, αλλά και Θεοσέπτου Ιεράς Μητροπόλεως, της Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης τοιαύτης, ένθα ουρανομήκη πνευματικά αναστήματα ανδρών, εξεμέτρησαν και ηνάλωσαν, την επί γης βιοτήν των, μάλιστα δε και υπέρτατος πάντων, το αγλάισμα της Ορθοδοξίας και το κλέος του Εθνους, ο επ' εσχάτων μεταστάς αείμνηστος, προκάτοχός Σας, Σεβαστιανός, ο και λίαν ευστόχως αποκληθείς, "Δεσπότης των σκλαβων". Χαίρε Σεβασμιώτατε Ανδρέα και κραταιού εν πάσι.... Αγάλλεται, τα μάλα, η ψυχή του Εθνάρχου και Εθνεγέρτου Σεβαστιανού, ούτινος ο μύχιος και διακαής πόθος εκπληρούται, όρών Σέ, τον μάλλον φίλα προσκεϊμενον "Απόστολον", Αναλα-

βόντα την πυρίνην σκυτάλην των πεπρωμένων και οδεύοντα, την ανηφορικήν ατραπό, την ασφαλώς οδηγούσα, εις το λυκαυγές και την Ανατολήν των Εθνικών πόθων και οραματισμών. Χαίρε, και τη ταπεινώσει, της Σης τιμιωτάτης, άμα και λογιωτάτης προσωπικότητος. Ωστε, δια τον δι' άκρας αρετής κεκοσμημένον βίον Σας, διά της περισπουδάστου και εμπειριστατωμένης παιδείας Σας, θύραθεν και μη, ενστερνισμένος δ' άμα, των αλωβήτων ναμάτων της αιωνίου φυλής, αναβαπτισθείς και αναγεννηθείς, εις την κολυμβήθραν της ελληνικής ακριτικής γης, λίαν ασμένως και δεδικαιολογημένως, ούτως ειπείν, επί των χαρμοσύνω ακούσματι και αγγέλματι, της κατά θεόν, αλλά και κατά κόσμον εκλογής Σας, αναμέλπομεν ύμνους ευχαριστίους, ανακράζοντες πανφροσύνως, ότι, "τοιούτος ημίν έπρεπεν αρχιερεύς". Χαίρε σεβασμιώτατε Ανδρέα, ότι εμεγαλύνθητε παρά θεού. Χαίρε, ότι Υμίν έλαχεν ο κλήρος, ίνα μετουσιώσητε την βαρείαν πνευματικήν και εθνικήν πρακαταθήκην του υαινοφανούς Παπαφλέσσα. Σεβαστιανού, ούτινος την ευλογίαν, την χάριν και την δωρεάν, πλουσίως εκληρονομήσατε. Ορθώς σήμερα πανθομολογείται και συνομολογείται, ότι ο μακαριστός Γέρων,

υπήρξεν σύμβολον αγώνος και θυ-
σίας. Ο Σεβαστιανός, συμπληρώνο-
μεν ημείς, υπήρξε δια το Γένος ολό-
κληρον, ΙΔΕΑ και ως τοιαύτη, θα
παραμείνη, εις το διηνεκές δια να
εμπνέη τους επιγενομένους να φωτί-
ζει τας ψυχάς, να πυρπολή τας καρ-
διάς, και να αφυπνίζει τας συ-
ννειδήσεις, των εν ραθυμία ραθυμώ-
ντων Νεοελλήνων.

Σεβασμιώτατε.

Το γε νυν έχον, καλείσθε να ανα-
λάβητε τα ηνία και να διαποιμάνητε
τον λαόν του θεού, εις εποχάς
πλήρους συγχίσεως παρακμής και
καταλύσεως ηθικών αξιών. Θαρσεί-
τε Σεβασμιώτατε, το μεν φορτίον
βαρύ, ο δε δρόμος μακρός και
δύσκολος. Θαρσεείτε και στήθιτε όρ-
θως, επί των επάλξεων της εκκλη-
σίας και του έθνους. Ελέγξατε, μετά
παρρησίας, τους άρχοντας ψέξατε
τους περιδεείς τη συνειδήσει, α-
ποέμψατε τους ριψάσπιδας, ονδειδί-
σατε τους γραικύλους, αρνηθείτε
τους επαμφοτερίζοντας, ορίσατε και
επιβάλλετε, Σεις, όρους και μην συμ-
βιβασθήτε ποτέ, εις οιανδήποτε
προσπάθεια φιμώσεως του λόγου
Σας και υποτιμήσεως του μεγίστου
ρόλου, ένθα εκλήθητε, να διαδραμα-
τίσητε.

Μέμνησ ο, προπάντων Σεβα-
σμιώτατε, ότι, εν τη εκκλησιαστική
ιστορία η αγιότης και το θάρρος, εί-
ναι λέξεις συνώνυμοι και έννοιαι
ταυτόσημοι και εκάστη, αποτελεί
συμπλήρωμα της ετέρας, δια το τέ-
λειον γίγνεσθαι. Επειδή ούν, συν-
τοις άλλοις προειρημένοις λόγοις, ε-

βιώσατε θεοπρεπώς Θεολογίαν, ε-
βιώσατε παιδείαν, εβιώσατε Ελλά-
δα, κατέχετε εκ θεού άπαντα εκείνα
τα στοιχεία, άτινα σας επιτρέπουν,
να ασκήσητε, όλως απροσκόπτως, το
θεοφόρον έργον Σας. Δεν έχετε, κα-
τόπιν τούτου χρείαν ειδημόνων και
επαϊόντων, δεν έχετε χρείαν ειδικών
συμβούλων, δορυφόρων και πλανη-
τών, οίτινες καίτοι πλανώνται, ενίο-
τε πλανούν...

Μην λησμονήτε ωσαύτως, ότι η α-
χαριστία και η αγνωμοσύνη, είναι τα
μέγιστα των καιρών μας σημεία. Εις
το μνημόσυνον, όπερ κατ' έτος τελεί-
ται εις την Κόνιτσαν υπέρ των ευ-
κλεώς πεσόντων, εν τω πεδίω της
τιμής, δια την προάσπισιν της πό-
λεως, ενδόξων στρατιωτών, οίτινες
υπείκοντες, εις την εντολήν της ε-
πισήμου πολιτείας, έδωσαν τον υπέρ
πάντων αγώνα, δια να απολαμβά-
νουν σήμερα οι γραικύλοι, τα αγα-
θά της θυσίας των, έλαμψαν, δια της
απουσίας των, πάντες "οι ισχυροί",
οι οποίοι, έτι ζώντος του Ιεράρχου
Σεβαστιανού, προσήρχοντο λίαν
προθύμως αποτίοντες, δήθεν, φόρον
τιμής. Εις το μνημόσυνον αυτό, των
ηρώων υπερασπιστών της Κονίτσης
ένθα, πρωτοστατούσα η επίσημος
πατρίδα, έδωσεν πρώτη το λυπηρόν
παράδειγμα της απουσίας, ανακρά-
ξατε περίλυπος. "Φαίνεται πως ορ-
φανεψαμε πραγματικά". Και είχατε,
πλήρως, αντιληφθεί την τραγικότητα
των στιγμών, διότι, πριν ακόμη πα-
ρέλθη μην από της κοιμήσεως του
μακαριστού Ιεράρχου, ελησμόνη-
σαν, οι πάντες τα πάντα και διέπρα-
ξαν, το μέγιστον της αχαριστίας έ-

γκλημα. Δεν εθεώρησαν επιβεβλη-
μένον και δεν προσήλθον, εις το τεσ-
σαρακονθήμερον μνημόσυνον του
μεταστάντος, καταδεικνύοντες
ούτω, το μέγεθος της εξαχρειώσεως
και ηθικής καταπτώσεως. Ρευστής
συνειδήσεως και στενή τη καρδία
μικρά αναστήματα, άτινα, έως χθές,
επεκαλούντο πάντα, δια τα πάντα,
τον Σεβαστιανόν και επεζήτουν α-
γωνιωδώς και διακαώς την συμπά-
θειάν Του, παριστάνοντες κατά
συνθήκην και κατά περίπτωσιν, οτέ
μεν τους Ηρακλείς της εθνικο-
φροσύνης, οτέ δε τους λέοντας της
πίστεως και της Ορθοδοξίας, απε-
δείχθη σαν αφ' εαυτών, οι μεν λέο-
ντες χαμαιλέοντες, οι δε ηρακλείς
ξόανα και σκύβαλα νεκρά, απο-
καλύπτοντας ούτω, το αληθινόν, αλλ'
ουτιδανόν προσωπείον των. Είναι οι
ίδιοι άνθρωποι φευ, οίτινες, με την
αδιαφορίαν και την παντελή έλλει-
ψιν διορατικότητος, ωδήγησαν, εις
την ερήμωσιν, την ακριτικήν γην των
συνόρων, ώστε, τας αμέσως επερχο-
μένας δεκαετίας να ανακύψη ζοφε-
ρόν και ζοφώδες θέμα αμφισβητου-
μένων εθνικώς περιοχών. Αλλ' έ-
χουν γνώσιν οι φύλακες. "Δεινόν
γάρ αυτούς προς κέντρα λακτίζειν"...
Ταύτα, δια το χθες και την ιστορίαν,
Σεβασμιώτατε. Σήμερον όμως τώρα,
υπάρχετε ΣΕΙΣ, όστις και θα αναπε-
τάσητε νέον σύμβολον ελπίδος. Σας
ακολουθεί και σας συμπαρίσταται,

σύσσωμον το χριστεπώνυμον
πλήρωμα, ο λαός του θεού, όστις σας
τιμά και σας ευλαβείτε, καθ' όλην
την διάρκειαν, της εικοσιεπτάχρο-
νης αθορύβου προσφοράς Σας. ακό-
μη, αι ιαχαί ΑΞΙΟΣ-ΑΞΙΟΣ-Α-
ΞΙΟΣ, αι συγκλονίσασαι εκ θεμε-
λίων ταις ιερούς ναούς κατά την χει-
ροτονίαν και την ενθρόνισιν Σας,
δονούν εισέτι τους τρούλλους και θα
δονούν, εφ' εξης, την καρδίαν Σας
και την ψυχήν Σας, δίκην εναρκτη-
ρίου σαλπίσματος αγώνος, θυσίας
και προσφοράς.

ΘΑΡΣΕΙΝ ΧΡΗ....

Σημείωση Σύνταξης

Δημοσιεύσαμε πιο πάνω το άρθρο
του κ. Β.Κ. για λόγους δεοντολογίας
και γιατί το περιοδικό μας είναι ε-
λεύθερο βήμα στον κάθε πολίτη, ά-
σχετα αν η Συντακτική Επιτροπή
συμφωνεί ή όχι με τις απόψεις του.

Χωρίς να σχολιάζουμε το δημο-
σίευμα - αφού η ευθύνη είναι του
υπογράφοντος - θα θέλαμε μια
εξήγηση από τον αγαπητό Βασίλη,
όχι για την αρχαϊζουσα γλώσσα του
κειμένου, αλλά για κάποιες λέξεις,
όπως "ριψάσπιδες" και "γραικύλοι".
Σε ποιούς άραγε αναφέρονται αυτοί
οι χαρακτηρισμοί; Αυτή είναι η απο-
ρία μας.

Σ.Ε.

**ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ "ΜΟΡΦΩΣΗ ΝΕΟΛΑΙΑΣ" & Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ
ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΝΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΟΛΥΒΔ/ΣΤΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ: 1992-93 & 1993-94**

Ένα ακόμη "ευαγές" ίδρυμα στον ορμαθό των ηπειρωτικών κληροδοτημάτων. Ένας ακόμη Ηπειρώτης τερνά στη χορεία των ευεργετών της πατρίδας μας και της κοινωνίας, με τη λειτουργία του Ιδρύματος "ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ", που από το 1975 είχε ιδρύσει ο αείμνηστος ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ, δικηγόρος από την Κόντσικα Ιωαννίνων!

Το Ίδρυμα τούτο πρόσφατα ενεργοποιήθηκε, μετά τις έντονες προσπάθειες της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος και του πληρεξούσιου Α. Αντιπροέδρου αυτής κ. Λάμπρου Δρόσου.

Το Ίδρυμα "ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ" αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού Δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ελέγχεται από το Υπουργείο Οικονομικών.

Σκοπός του Ιδρύματος είναι, όπως τούτο αναφέρεται στην ιδρυτική του πράξη, η Διάθεση οικονομικών μέσων για την εκπλήρωση κοινωνικών εκπαιδευτικών και μορφωτικών σκοπών στην Αθήνα και πρωτίστως στην Ηπειρο με την απονομή χρηματικών βραβείων σε πρωτεύσαντες μαθητές των ακριτικών χωριών των νομών Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας.

Το Ίδρυμα τελεί σε άμεση συνάρτηση με την ΠΣΕ και οι πόροι του προέρχονται από μισθώματα δύο (2) καταστημάτων, που ο αείμνηστος δωρητής άφησε στην Αθήνα!

Η βράβευση των αριστευσάτων μαθητών άρχισε αναδρομικά από τα σχολικά έτη 1992-93 και 1993-94 και μεταξύ των 31 επιλεγέντων Δημ. Σχολείων των ακριτικών χωριών των νομών Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας είναι και το Σχολείο Μολυβδοσκεπάστου, για την βράβευση έξι (6) μαθητών που φοίτησαν στο Σχολείο τα παραπάνω σχολικά έτη και προέρχονται από τα διπλανά ελληνόφωνα χωριά ΒΑΛΟΒΙΣΤΑ και ΒΛΑΧΟΨΗΛΟΤΕΡΑ περιοχής Πρεμετής Β. Ηλείου Αλβανίας.

Για το σκοπό λοιπόν αυτό, το Ίδρυμα απέστειλε στην Δ/ση του Σχολείου χρηματική επιταγή 180.000 δραχ., ώστε ο κάθε μαθητής να λάβει χρηματικό βραβείο 30.000 δραχ. Ο Δ/ντής του Σχολείου άνοιξε στο όνομα του κάθε μαθητή βιβλιόριο καταθέσεων στο Ταχ. Ταμ/ριο Κόνιτσας και αποφασίστηκε να δοθούν τα χρηματικά βραβεία σε ειδική τελετή.

Την 24ην Μαΐου 1995, ημέρα Τετάρτη, στο Πολιτιστικό Κέντρο του χωριού και παρουσία των μαθητών του Σχολείου, των βραβευθέντων μαθητών μετά των γονέων τους, όλων των κατοίκων του Χωριού και κατοίκων των χωριών: Αετόπετρας και Μαζίου Κόνιτσας, Καλπακίου και Κουκλιών Δωδώνης, που παραβρέθηκαν λόγω κοινής εκδήλωσης που έκαναν τα ΚΕΦΟ του Εθνικού

ΚΟΝΙΤΣΑ

Οργανισμού Πρόνοιας, έγινε ωραία εκδήλωση απονομής των βραβείων.

Ο Δ/ντής του Σχολείου αναφέρθηκε στον αείμνηστο δωρητή ΣΤΕΦΑΝΟ ΒΑΣΙΑΛΑΚΟ, στην λειτουργία και στους σκοπούς του Ιδρύματος "ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ" και στην βαθύτερη σημασία που έχει η βράβευση των αριστευσάντων μαθητών.

Στη συνέχεια ακολούθησε η παράδοση των βιβλιαρίων από: Εκπρόσωπο της Εκκλησίας, Σχολικό Σύμβουλο Κόνιτσας, Προϊσταμένη Ε.Ο.Π. Ιωαννίνων, Εκπρόσωπο της Κοινότητας, Εκπρόσωπο του Συλλό-

γου Μολυβδοσκεπαστινών στα Ιωάννινα και Εκπρόσωπο του 583 τ. Πεζικού Κόνιτσας.

Στο τέλος της εκδήλωσης προσεφέρθησαν στους παραυρεθέντες από το Σχολείο - Μαθητικό Οικοτροφείο γλυκίσματα και αναψυκτικά και ακολούθησε παραδοσιακό γλέντι, με μεζέδες, ποτά και γλυκίσματα που ετοίμασαν και προσέφεραν, μετά από συντονισμένες και συγκινητικές ενέργειες της Προϊσταμένης του Ε.Ο. Π. κ. Γιαννοπούλου και των Υπεύθυνων και ΚΕΦΟ των παραπάνω χωριών, οι κυρίες - μέλη κάτοικοι αυτών.

Αν. Ριστάνης

Δ/ντής Δημ. Σχολείου Μολυβδοσκεπάστου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ (Τον ευχαριστούμε)

Είδα με χαρά τη νεότερη "ΚΟΝΙΤΣΑ", να εορτάζει τα δέκα χρόνια από τη μεταφορά της έδρας της από την Αθήνα στο πατρίο έδαφος της Κόνιτσας.

Και είναι αλήθεια ότι είναι ένα χαρμόσυνο γεγονός, διότι συμπίπτει και με την άνοδό της κυκλοφορίας της. Τώρα ο καθένας τη βλέπει σαν δική του, τη συνήθισε. Κάθε καλό όμως έχει και τα κακά του, είναι μοιραίο: Θωμάς Ζώης, Θωμάς Σπανός και θα ακολουθεί πάντα συνέχεια, γιατί αυτό είναι το έργο του Θεού. Εκείνο που θέλω να επισημάνω, είναι η αρχή και όχι το τέλος. Και την αρχή την έκανε ένας καλός και μετρημένος πατριώτης, ένας καλός άνθρωπος ο οποίος λέγεται Ιωάννης Λυμπερόπουλος.

Αυτός είναι ο ιδρυτής και δημιουργός της "ΚΟΝΙΤΣΑΣ" στην Αθήνα και απ' αυτόν την κληρο-

νομήσαμε. Τον ευχαριστούμε. Μοιραίο και αναπόφευκτο, έτσι κάπως γίνεται. Πάντως όμως είμαστε υποχρεωμένοι να τον ευχαριστήσουμε διότι τόσα χρόνια εξέδιδε μόνος του την "ΚΟΝΙΤΣΑ" και μόνος του σχεδόν τη συντηρούσε και καλά που άντεξε, γι αυτό τον ευχαριστούμε.

Σωτ. Αναγνωστόπουλος

Σημείωση Σύνταξης:

Πρέπει να συμπληρώσουμε στα γραφόμενα του κ. Σ.Α. ότι μαζί με τον κ. Λυμπερόπουλο συνεργάστηκαν και άλλοι εκλεκτοί συμπατριώτες τα πρώτα χρόνια στην έκδοση του περιοδικού στην Αθήνα μέχρις ότου την παρέλαβε ο κ. Λ. Βλάχος ως το 1985 που "μεταδημότευσε" στην πατριγή γη και συνεχίζει ανελλιπώς με την σημερινή Συντακτική Επιτροπή το έργο της.

Η περιπέτεια του Γούσια Παπακώστα με τον Τούρκο ωρολογά

Βασ. Λαμπρίδη

Αξέχαστος για όσους τον είχαν γνωρίσει, ο πανέξυπνος Γούσιας. Σοφός, σωστός στη δουλειά του σαν ένας καλός ράφτης. Γλεντζές και προπαντός αξέχαστος για τις φάρσες και τα έξυπνα τεχνάσματα. Χωρίς το Γούσια, γλέντι της προκοπής δεν γινόταν. Πολλές και ιστορικές οι περιπλοκές που δημιουργούσε κι έκανε όλους να ξεκαρδίζονται. Κάπου κάπου όμως την πατούσε και οι Τούρκοι, παρ' ότι τον συμπαθούσαν, τον βάλανε και για λίγο στο φρέσκο. Μια φορά έδωσε το ρολόγι του στον Τούρκο ωρολογά εδω στην Κόνιτσα για να το διορθώσει. Εκείνος συνεχώς τον παίδευε.

- Έλα αύριο να το πάρεις, έλα μεθαύριο, και το ρολόγι του Γούσια έμενε μήνες αδιόρθωτο. Τελικά, αφού έβαλε και τις φωνές, το πήρε. Σε λίγο ο Ωρολογάς χρειάστηκε να ράψει στο Γούσια μια γκελεμπία για να φαντάζει με καινούριο σουλούπωμα στο Ραμαζάνι στο Λιασκοβίκι. Εδω σ' έχω τώρα, είπε από μέσα του ο Γούσιας.

Μ' ό,τι παλιοκλωστές μισοσάπιες, ακόμα και με κόλλα, ετοίμασε τη φορεσιά του που τράνταζε στην εμφάνιση, ενώ ουσιαστικά ήταν σκάρτα ραμμένη. Στο Λιασκοβίκι λοιπόν, εκεί που γονάτισε ο ωρολογάς προσευχόμενος ξεσκεπάστηκε για τα καλά ο πισινός του αφού η ραφή δεν

άντεξε στις πιέσεις. Ολοι ο Μωαμεθανοί έπεσαν απάνω του και του έλεγαν:

- Πρέπει να πας να τον φας με τα δόντια τον παλιορωμιό. Ερχόμενος στην Κόνιτσα, emήνυσε τον Γούσια για τη φάρσα του την εκδικητική. Στο δικαστήριο ο Γούσιας, όπως είχε συμβουλευτεί τον πατέρα μου τον Λάμπρο Λαμπρίδη, προσκόμισε ένα καρούλι με κλωστή που με λίγη δύναμη κοβόταν, αγορασμένο από τον Γούσια Νάτση. Ανετα και αγέρωχα, λέει στον Κατή:

- Κυρ. Πρόεδρε τι φταίω εγω, το εργοστάσιο μας κοροϊδέυσε. Αυτό έκανε το σιαματά. Που να μου κόψει και μένα να προσέξω το σφάλμα του. Εγω πάντως τώρα θα ξαναράψω μια φορεσιά στον αγαπητό μου ωρολογά έτσι που να μην ανοίγει η ραφή, ούτε με 10 σκυλιά να την τραβούν, και θα τη ράψω δωρεάν.

Το δικαστήριο πραγματικά έρριξε την ευθύνη στο ξένο ευρωπαϊκό βέβαια εργοστάσιο κι αθώωσε τον Γούσια αφού του έκανε συστάσεις να προσέχει και να βάλει μυαλό να μην στήνει φάρσες και αστεία σ' Ελληνες και Τούρκους γιατί θα τον φάει το μπουτρούμι.

Αλλ' αυτά απ' τόνα αντί μπήκαν και απ' το άλλο βγήκαν.

Ο Γούσιας συνέχιζε να περιπαίζει τους πάντες.

ΠΑΣΧΑ 1995 ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟ - ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Το φετινό Πάσχα του 1995, βρέθηκα πάλι ψάλτης στο Βασιλικό. Κάποια φευγάλεα αναδρομή για το χωριό έκανα τον Οκτώβρη 1994 μέσω κάποιων εφημερίδων.

Στις 11 η ώρα το βράδυ, αρχίσαμε με τον κανόνα "Κύματι θαλάσσης"... για να δώσουμε χρόνο, να συγκεντρωθεί ο κόσμος που θα παρακολουθούσε την ακολουθία της Ανάστασης.

Οι ηλεκτρικές καμπάνες από το άριστα ηλεκτροφωτισμένο κωδωνοστάσιο της "Υπαπαντής" εσήμαναν μεγαλόπρεπα. Είχαν φθάσει οι Επίτροποι του ναού γεμάτοι ευγένεια και καλοσύνη και πήραν τις θέσεις τους στο Επιτροπικό.

Έξω στο προαύλιο είχε στηθεί μια πρόχειρη εξέδρα κι είχε τοποθετηθεί και μικρόφωνο για την κάλυψη του χώρου. Είχε φθάσει πολύς ταξιδεμένος κόσμος, να περάσει την Ανάσταση στη γενέτειρά του. Ξεχώριζαν οι κοσμικές κυρίες, πλούσιες και μεγαλόπρεπες και φανταχτερά ντυμένες.

Πλησίαζαν τα μεσάνυχτα στο παρά πέντε. Η πομπή ξεκίνησε από το κέντρο του ναού, ψάλλοντας "Την Ανάστασή σου Χριστέ Σωτήρ"... Το προαύλιο ήταν κατάμεστο από κόσμο. Ο παπάς μετά το Ευαγγέλιο "Διαγενομένου του Σαββάτου... έβαλε θυμίαμα στο θυμιατό, και με αναμμένη τη λαμπάδα στο χέρι, κάνει την εκφώνηση:

Δόξα τη Αγία και Ομουσίω και ζωοποιώ Τριάδι... και ψάλλει το πρώτο "Χριστός Ανέστη... τι ήταν αυτό που επηκολούθησε! Τι χαλασμός, τι φόβος! Τι πανζουρλισμός. Έμοιαζε με Βοσνία!

Μια ομοβροντία από είκοσι περίπου κροτίδες διαφορετικού γεμίσματος άστραψαν και βρόντηξαν, μέχρι που τρομάξαμε όλοι! Οι γριές κι οι γυναίκες έτρεξαν να βρούν καταφύγιο μέσα στο ναό.

Εις μάτην ο παπάς, ολίγον εκνευρισμένος, παρεκάλεσε να σταματήσουν, να σεβαστούν, την ιερότητα της στιγμής.

Επακολούθησε εντονότερη ομοβροντία, με πιό ενισχυμένες κροτίδες. Στο χωριό αστυνομία δεν υπάρχει. Φόβος κανένας. Το παρήγορο ήταν, ότι όλοι αυτοί ήταν προσεχτικοί και δεν συνέβη κανένα δυσάρεστο.

"Αναστάσεως Ημέρα..." ψάλλουμε τώρα και προχωρήσαμε στο ναό, για να συνεχίσει ο όρθρος και η λειτουργία. Σε κάποια στιγμή ο παπάς εβεβαίωσε το εκκλησίασμα, ότι η ακολουθία θα ήταν σύντομη.

Σ' όλη την Ελλάδα σχεδόν, μετά το Χριστός Ανέστη αδειάζουν οι εκκλησίες. Μένουν ως το τέλος μόνον εκείνοι που πρόκειται να κοινωνήσουν.

Να και κάποιο περιστατικό τώρα που συνέβη στην Κόνιτσα εδώ και 35 χρόνια, όταν δεσπότης ήταν ο μακαριστός Χριστοφόρος. Εκείνο το Πάσχα έβρεχε και η Ανάσταση έπρεπε να γίνει μέσα στο Ναό. Νόμιση, εάν βάλει κάποιο όργανο της τάξεως στην είσοδο του ναού, θα ήτο δυνατό να συγκρατηθεί εκείνο το πλήθος και να μείνει ως το τέλος της λειτουργίας.

Όμως διαψεύθηκε οικτρά.

Το αποτέλεσμα ήταν να συμπαρασύρει το πλήθος το όργανο της τάξης, να φύγει και να πάει στο σπίτι του, για τη ... μαγειρίτσα. Μάρτυρας του περιστατικού ήμουν εγώ, και δυστυχώς, δεν ζει κανείς άλλος από τους τότε επιτρόπους, νεωκόρους παπάδες, ψαλτάδες να επιβεβαιώσει το συμβάν εκείνο.

Εάν ο λαός του θεού δεν γνωρίζει το Μήνυμα αυτό της Αναστάσεως, δεν γνωρίζει το θρίαμβο της Ορθοδοξίας, εάν δεν πιστεύει εις την Ανάσταση, τότε ματαίως θα προσπαθούν οι κληρικοί μας να εμποδίζουν τους χριστιανούς από τη φυγή και να τους υποχρεώνουν με τη βία να μείνουν στην αναστάσιμη λειτουργία.

Κανένας μας δεν γνωρίζει πότε θα εγκαταλείψει τον μάταιον τούτο κόσμο. Πέρυσι συνέψαλα με τον αείμνηστο Παναγιώτη Χρήστου και εφέτος απουσίαζε, γιατί έφυγε μια για πάντα από τη ζωή.

Το έλεος του Κυρίου μας, που είναι ανεξάντλητο να γενεί 'Ιλεως στις αμαρτίες μας. Τα άλλα όλα είναι μάταια και ανθρώπινα.

Ποιόν όμως μπορείς να μεταστρέψεις σήμερα από τις ιδέες που φέρνει μέσα του για τη ζωή. Έχουν αλλάξει τα πάντα. Όλα τα διέπει ένας τύπος και μια σκιά. Η μνήμη του θανάτου απομακρύνθηκε. Λάθος αυτό. Να ευχηθούμε και πάλι Χριστός Ανέστη!

Αχιλλεύς Γ. Κολιός

Κάτι χάθηκε στην εποχή μας

Οι παλαιότεροι θα προβληματίζονται περισσότερο φέρνοντας στην μνήμη τους όλες εκείνες τις καλές εποχές που ζήσανε. Παρά την φτώχεια και τις μεγάλες δυσκολίες που περνούσαν τότε, δεν έπαυαν οι άνθρωποι να είναι πάντα χαρούμενοι και το γέλιο δεν έπαυε από τα χείλη τους. Στα πρόσωπά τους διακρίνονταν πάντα η μεγάλη αγάπη και η συμπόνια που έδειχνε ο ένας για τον άλλον και ήταν πάντα έτοιμοι να βοηθήσουν κάποιον συνάνθρωπό τους που βρισκότανε σε κάποια δυσκολία. Οι άνθρωποι τότε ήταν πολύ ευγνώμονες και δεν ξεχνούσαν ποτέ όταν τους ευεργετούσε κανείς. Και ένα ποτήρι νερό να έδινες σε κάποιον διψασμένο, το θυμότανε σε όλη του τη ζωή. Τον σεβασμό τον είχανε όλοι ως περικεφαλαία, και ενώ είχαμε όλον αυτόν τον πλούτο της ανθρωπιάς, τον χάσαμε και γίναμε όλοι αγχώδεις και ατομιστές, κοιτάζοντας μόνον τον εαυτό μας και τίποτε άλλο. Επικοινωνούμε μόνον με έναν περιορισμένο κύκλο ανθρώπων και κόβουμε την καλημέρα με τον περισσότερο κόσμο.

Ευτυχώς στην Κόνιτσα καθώς και στα χωριά της δεν μας επηρέασε ο ατομισμός αυτός και κρατάμε ακόμη τις ρίζες μας στο θέμα αυτό, ας ευχηθούμε να μην χαθεί από την περιοχή

μας αυτή η ωραία συνήθεια, γιατί όσοι ζούνε στις πόλεις, εκεί γίνονται πιο αισθητά τα κρούσματα αυτά και βλέπουμε άτομα να ζουν στην ίδια στέγη και να μην λέει, καλημέρα ο ένας στον άλλο. Στο σημείο αυτό ίσως κάνει κάποιος το ερώτημα: μα καλά δεν υπάρχουν άνθρωποι με σεβασμό και καλωσύνη. Ασφαλώς υπάρχουν σε όλες τις εποχές οι καλοί σαμαρίτες που προσφέρουν την αγάπη τους και την φροντίδα τους και την μεγάλη ανθρωπιά τους αλλά δυστυχώς αυτοί δεν μας αρκούν διότι είναι λίγοι. Γιαυτό ας προσπαθήσει ο καθένας μας να γίνει άνθρωπος όπως και αυτοί οι παλαιοί: ας πάρουμε ό,τι μπορούμε από τον ψυχικό πλούτο εκείνης της εποχής.

Βλέπουμε σήμερα, επειδή οι συνθήκες διαβιώσεως έχουν αλλάξει πολύ, να έχουμε οι περισσότεροι αρκετά υλικά αγαθά και όμως οι άνθρωποι σήμερα είναι δυστυχισμένοι διότι κυριευτήκαμε όλοι από μια ασθένεια φοβερή που λέγεται άγχος και ατομισμός. Πρέπει να γίνει προσπάθεια από όλους να ξαναβρούμε τον παλαιό εαυτό μας, για να λάμψει και πάλι στα πρόσωπά μας η αγάπη και να πλημμυρίσουν οι καρδιές μας από χαρά. Στο χέρι μας είναι να ξαναβρούμε αυτό που χάσαμε, αρκεί εμείς οι ίδιοι να το θελήσουμε.

ΛΟΥΚΑΣ ΕΖΝΕΠΙΔΗΣ

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΜΑΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΓΓΝΓ
ΣΤΗΝ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ: Προγράμματα
Εθελοντικής Εργασίας για το Περι-
βάλλον ομήρου 15, 145 62 Κηφισιά
Τηλ. & Fax. 8011489
Υπεύθ. Προγραμμάτων:
Γαζή Ελένη

ΣΤΟΧΟΙ

* Η ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα σχετικά με την προστασία του πολιτιστικού μας περιβάλλοντος.

* Η γνωριμία των νέων με τις ιδιαιτερότητες ενός ακριτικού χωριού με πλούσιο ιστορικό και αρχιτεκτονικό παρελθόν.

* Η διατήρηση της αρχιτεκτονικής παράδοσης της περιοχής στην τεχνική της "επεξεργασίας της πέτρας" και η εξοικίωση των νέων με στοιχεία του πολιτισμού μας που κινδυνεύουν να εκλείψουν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το πρόγραμμα θα πραγματοποιηθεί στην περίοδο 7 έως 24 Ιουλίου 1995, στο χωριό Πυρσόγιαννη, κοντά στην Κόνιτσα.

Στο πρόγραμμα αυτό θα πάρουν μέρος 15 νέοι, ηλικίας 18-26 ετών, από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Οι συμμετέχοντες θα φιλοξενηθούν στο σχολείο του χωριού που είναι ειδικά διαμορφωμένο με τους

και χώρους για την προετοιμασία των γευμάτων.

Θα είναι υπεύθυνοι για την προετοιμασία των γευμάτων τους και την καθαριότητα του χώρου διαμονής.

Δυο ομαδάρχες θα είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση της καθημερινής ζωής και του ελεύθερου χρόνου των νέων.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Σημαντικό μέρος του προγράμματος είναι η προσφορά εθελοντικής εργασίας που θα γίνει υπό την καθοδήγηση της Κοινότητας και των πετρομαστόρων του χωριού. Οι νέοι που θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα, συνεχίζοντας το έργο που εδώ και 4 χρόνια έχει ξεκινήσει η Κοινότητα, θα αποκαλύψουν την πέτρινη τοιχοποιία παραδοσιακών κτισμάτων και της βυζαντινής εκκλησίας του Αγίου Νικολάου και θα απιδιορθώσουν κρήνες και καλντερίμια.

Στον ελεύθερο χρόνο τους οι νέοι θα έχουν την ευκαιρία να κάνουν πεζοπορίες και επισκέψεις στα γειτονικά χωριά Βούρμπιανη και Καστανέα, να μελετήσουν τα σπάνια βιβλία και το πλούσιο φωτογραφικό υλικό της βιβλιοθήκης του χωριού, να επισκεφθούν παραδοσιακά αρχοντικά και να κάνουν μπάνιο στον ποταμό Σαραντάπορο.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

Με λαμπρότητα γιορτάστηκε φέτος η 25η Μαρτίου στο Κεφαλοχώρι. Η Κοινότητα, το Δημοτικό Σχολείο και οι άλλοι φορείς του χωριού οργάνωσαν εκδηλώσεις για την ιστορική επέτειο. Ιδιαίτερη μνεία όμως πρέπει να γίνει στην πρωτοβουλία της Αδελφότητας των Λυκορραχιτών Αθηνών. Οργάνωσε εκδρομή στο Κεφαλοχώρι, παίρνοντας μέρος στις εκδηλώσεις με τη θεατρική παράσταση "ο χορός του Ζαλόγγου" και με το χορευτικό παραδοσιακό της συγκρότημα. Έτσι το χωριό μας αυτή τη μέρα έγινε πιο γιορτινό, πιο ζωντανό.

Δύο υιοθεσίες, αυτές της Κοινότητας από το Δήμο Καλλιθέας Αττικής και του Δημοτικού Σχολείου Κεφαλοχωρίου από το Κολλέγιο Αθηνών, έδωσαν ελπίδες για ηθική και υλική βοήθεια στους χωριανούς και τα παιδιά μας.

Ο θεσμός της υιοθεσίας εδώ και δεκαετίες είχε ατονήσει. Με τα καινούργια δεδομένα, όπως της συνεχιζόμενης εγκατάλειψης και των προβλημάτων της μεθορίου με την Αλβανία, οι παραπάνω πρωτοβουλίες είναι δείγμα συμπαραστάσης και δείχνουν ότι ο αστικός πληθυσμός βρίσκεται κοντά στην ακριτική ύπαι-

θρο. Καιρός είναι να ευαισθητοποιηθεί και η Πολιτεία.

Θάταν παράλειψη, τουλάχιστον για το σχολικό έτος που διανύουμε, να μην προβάλλουμε και ευχαριστήσουμε δημόσια το έργο των δασκάλων του Δημοτικού Σχολείου. Οι κύριοι Αυδίκος Βασίλης και Φαρμάκης Θεοφάνης, που υπηρετούν στο Δημ. Σχολείο Κεφαλοχωρίου και διαμένουν μόνιμα στα Γιάννενα, αφού είναι οικογενειάρχες, προσπάθησαν και έδωσαν μέχρι σήμερα, τόσο στα παιδιά του σχολείου, όσο και στην κοινωνία του χωριού ότι ήταν ανθρώπινα δυνατά. Διανύοντας καθημερινά από τα Γιάννενα πάνω από 200 χιλιόμετρα και αψηφώντας τις τοπικές άσχημες καιρικές συνθήκες πλούτισαν τις γνώσεις των μαθητών τους, τήρησαν με "ευλάβεια" το ωράριο, συμμετείχαν σ' όλες τις εκδηλώσεις του χωριού, οργάνωσαν το αρχείο και τη βιβλιοθήκη του σχολείου και είδαμε ύστερα από πολλά χρόνια τα παιδιά του σχολείου να εκκλησιάζονται ομαδικά.

Οι παραπάνω δάσκαλοι με την προσφορά τους διαψεύουν αυτούς που έχουν την εντύπωση ότι και αυτό το λειτούργημα του εκπαιδευτικού έχει μπει στη "μέθοδο της συναλλαγής".

Νίκος Φασούλης

ΣΧΟΛΙΑ

ΣΥΜΠΟΣΙΟ 1

Τέλειωσε αισίως το τριήμερο Συμπόσιο στην Κόνιτσα. Πολλά ακούστηκαν από τους ομιλητές, χρήσιμα από θεωρητική άποψη, αλλά εκεί που σκοντάφτουμε εμείς οι Ρωμιοί είναι στην υλοποίηση.

Τα τελευταία χρόνια συνηθίσαμε ή μάλλον βαρεθήκαμε τα συμπόσια και τις (η)μερίδες που καταλήγουν σε φαγοπότι των συμμετασχόντων, επίδειξη σοφίας επί παντός επιστητού, αλληλογνωριμίας και αλληλοαναγνώρισης.

Μετά τον "κουρνιαχτό" τι μένει; Μια από τα ίδια!

Κατά την ταπεινή μας γνώμη, αν δεν υπάρξει βούληση και καλό παράδειγμα από τους Κυβερνώντες, να βάλουν τα πράγματα σ' ένα κανάλι πρακτικής με ουσία και περιεχόμενο ώστε να πεισθεί και ο λαός να δράσει ομαδικά για μια άλλη αναγεννητική πορεία στην πρόοδο και στον Πολιτισμό, όλα τα σεμινάρια, ημερίδες και συμπόσια θα μένουν λόγια "πτερόεντα".

ΣΥΜΠΟΣΙΟ 2

Με τις εισηγήσεις δόθηκε η ευκαιρία σε πολλούς να κάνουν ερωτήσεις και τοποθετήσεις. Έτσι μεταξύ των άλλων, ακούστηκαν και κάποια ψελλίσματα για "συμμοριτοπόλεμο"... Φαίνεται ότι μερικοί, κολλημένοι σαν στρείδια σε μια παλιά στείρα

νοοτροπία μονόπλευρης θεώρησης της ιστορίας, δεν κατάλαβαν ακόμα σε τι εποχή ζούμε, αλλιώς θα λάβαιναν υπόψη την ιστορική συνεδρίαση της Βουλής το 1989 που οι τριακόσιοι (300) αντιπρόσωποι του Έθνους έβαλαν ταφόπετρα και έρριξαν στη λήθη τα κατάλοιπα μιας ανώμαλης εποχής που ταλάνισε τη χώρα για 45 χρόνια και δίχασε το λαό με τα γνωστά αποτελέσματα της ξενοκρατίας, της καταστροφής της ερήμωσης της υπαίθρου, της μετανάστευσης, και της άνισης διανομής του πλούτου.

Αυτές τις παλιές αμαρτίες πληρώνουμε και σήμερα στη δουλειά, στην παιδεία, στην Υγεία και στον πολιτισμό.

Ας αναλογιστούμε, πόσα χάσαμε και πού θα 'πρεπε να βρίσκεται σήμερα η χώρα μας.

Όλοι οι λαοί σχεδόν, πέρασαν από εμφύλιους πολέμους, αλλά για το συμφέρον τους έκλεισαν γρήγορα τις πληγές τους και προχώρησαν μπροστά. Σε μας υπάρχουν ακόμα κάποιοι που βλέπουν τα πράγματα θαμπά. Ευτυχώς είναι λίγοι...

ΣΥΜΠΟΣΙΟ 3

Ειπώθηκε και τούτο: ότι το περιοδικό μας είναι "πολιτικό" (με την έννοια του κομματικού, προφανώς).

Είναι μια ευκαιρία να ξεκαθαρίσουμε σ' αυτό το σημείωμα την αχλή που έχουν μερικοί στο μυαλό τους.

Από την αρχή της έκδοσης εμείς γράψαμε ότι το περιοδικό δεν θα είναι "άχρουν", "άοσμο" και "άγευστο". γιατί τότε θα καταντήσει ... "άνοστο". Θα είναι ζωντανό και θ' ασχολείται με τα παρελθόντα, τα πα-

ρόντα και τα μέλλοντα. Αναπόφευκτο λοιπόν, να είναι πολιτικό. Φυσικά δε θα γίνει κομματικό με την έννοια να γίνει φερέφωνο του α' ή του β' κόμματος.

Όλα τα προβλήματα που αφορούν τον τόπο μας έχουν πολιτική χροιά, αφού θίγοντάς τα, θίγεις κάποια Αρχή, κάποια κυβέρνηση, την Πολιτεία εν πάση περιπτώσει.

Όσο για την παρατήρηση μερικών, ότι δημοσιεύουμε άρθρα, ιστορίες κ.ά. από την Εθνική Αντίσταση, τί να πούμε; Θα ξεγράψουμε την ιστορία μας;

Η Εθνική Αντίσταση είναι το δεύτερο '21, η μεγαλύτερη έξαρση του ελληνικού λαού, στη νεώτερη ιστορία του. Είναι δυνατό να μην αναφερθούμε στον Παλλαϊκό ξεσηκωμό του εννενήντα τοις εκατό της Ρωμιοσύνης στην Κατοχή;

Στην περιοχή μας έδρασαν το ΕΑΜ, η ΕΠΟΝ, ο ΕΛΑΣ, επόμενο είναι, ανατρέχοντας στα γεγονότα εκείνης της εποχής, ν' αναφέρονται κι αυτές οι οργανώσεις. Αν υπάρχουν ακόμα μερικοί που δε νιώθουν καλά στο άκουσμα αυτών των οργανώσεων, τι να τους κάνουμε; Και κάποιοι άλλοι παλιότερα δεν ήθελαν ν' ακούσουν για πολλούς ήρωες του '21, όπως το Μακρυγιάννη, για παράδειγμα, που τον καταχώνιασαν μέχρι που τον "ξέθαψε" ο Βλαχογιάννης απ' τον ... γκαζοτενεκέ!

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Πρωτομαγιά. Πολύς κόσμος κατέκλυσε το λεκανοπέδιο Βοϊδομάτη - Αώου. Καλή μέρα στην αρχή, αλλά το απόγευμα τα χάλασε λιγάκι ο καιρός με ψιλή βροχή.

* Στις 3 Μαΐου έβρεξε αρκετά και χιόνισε στα γύρω βουνά μέχρι Σουσνίτσα - Μαρία κ.λ.

* Στις 12/5 άρχισε το τριήμερο Συμπόσιο "Η Κόνιτσα στο χώρο και στο χρόνο".

* Στις 13/5 ώρα 12, σεισμική δόνηση με επίκεντρο την Κοζάνη έγινε αισθητή και στην Κόνιτσα.

* Με την έναρξη των εκδηλώσεων στην Κόνιτσα παραβρέθηκαν ο Γραμματέας περιφέρειας κ. Τσιτσιμελής, ο Νομάρχης κ. Ζαρμπαλάς, οι βουλευτές και ο Υπουργός Παιδείας κ. Γ. Παπανδρέου ο οποίος χαιρέτησε το συνέδριο και ανήγγειλε την ίδρυση στην Κόνιτσα Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

* Αρχισαν στην τοποθεσία "Λιτοβούνι" οι ανασκαφές με την επίβλεψη της Αρχαιολόγου κ. Αγγ. Ντούζουγλη. Με τις περσινές ανασκαφές ήρθαν στο φως διάφορα ευρήματα, όπως πήλινα σκεύη, ξίφη, αιχμές από ακόντια, κοσμήματα κ.α. Ας ελπίσουμε ότι τα φετινά ευρήματα θα είναι πιο πολλά.

* Την Κόνιτσα επισκέφτηκαν, ο βουλευτής της Ν.Δ. κ. Φούσας, ο κ. Θεωνάς του Κ.Κ.Ε. και ο Πρόεδρος του Συνασπισμού κ. Κωνσταντόπουλος που μίλησε στην Κ. Πλατεία στις 30/5.

ΚΟΝΙΤΣΑ

* Με αρκετές βροχές μας έφυγε και ο Μάης.

* Την 1η Ιουνίου, γιορτή της Αναλήψεως, έγινε η καθιερωμένη γιορτή με την κάθοδο των Κονιτσιωτών στο ποτάμι, δηλαδή στο γύρω από τη γέφυρα χώρο, όπου επακολούθησαν γλέντια με λαϊκά όργανα.

Τη Δευτέρα, 15 Μαΐου 1995, φοιτητές του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με επικεφαλής τον κ. Λέανδρο Παπαγεωργίου, πραγματοποίησαν ημερήσια εκπαιδευτική εκδρομή σε χωριά της περιοχής Κόνιτσας (Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη, Αηδονοχώρι, Μολυβδοσκεπάστο κλπ).

Σκοπός της επίσκεψης αυτής ήταν (με την καθοδήγηση του διδάσκοντα το αντίστοιχο μάθημα, κ.λ.π) η άσκηση των φοιτητών στον τρόπο συλλογής γλωσσικού υλικού επί τόπου, καθώς και η ενημέρωσή τους γενικότερα σχετικά με την ποικιλία των γλωσσικών ιδιωμάτων του χώρου (αφού κανείς απ' αυτούς δεν ήταν ηπειρώτης).

Η πολύτιμη αυτή εμπειρία, ιδίως κατά τη συνομιλία τους με τον κ. Αναστάσιο Ευθυμίου στη Βούρμπιανη αλλά και με άλλους ηλικιωμένους κατοίκους των χωριών, όπως και η όλη περιήγηση στη μαγευτική φύση (βουνά, ποτάμια) της Κόνιτσας ενθουσίασε τους φοιτητές, γι' αυτό εξέφρασαν την επιθυμία να επαναλάβουν την εκδρομή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστώ θερμά τους γιατρούς και το νοσηλευτικό Προσωπικό του

Καρδιολογικού Τμήματος του Νοσοκομείου ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ για το άμεσο ενδιαφέρον που έδειξαν όλοι κατά την νοσηλεία μου από 13-20 Μαΐου.

Το Τμήμα αυτό δουλεύει άψογα και τους εύχομαι επιτυχίες στο έργο τους.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

• Στις 27/4 ο Νικόλαος και η Γεωργία Αναστάση απόχτησαν στη Λάρισα κοριτσάκι.

• Ο Κώστας και η Σοφία Λεοντίου-Γαϊτανίδη απόχτησαν στην Αθήνα αγοράκι στις 28/4.

• Την 1/5 ο Αντώνης και η Μαριάννα Κωστάρα απόχτησαν στην Παραμυθιά αγοράκι.

• Στην Κόνιτσα, ο Σπύρος και η Μαρία Γαϊτανίδη απόχτησαν κοριτσάκι στις 21/5.

• Στην Κόνιτσα, ο Κώστας και η Κυριακή Χατζή απόχτησαν στις 20/5 αγοράκι.

• Στις 13/6 απόχτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα ο Γιάννης και Μαρία Κίτσου.

• Ο Νίκος και η Βάσω Εξάρχου απόχτησαν στο Κεσάσοβο κοριτσάκι στις 16/6.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

• Στις 24/4 ο Σωκράτης και η Βασιλική Μούρα βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους: Ονομα Βασίλειος.

• Στις 29/4 ο Γιάννης Βασιλειάδης και η Χρυσούλα Ρόμπολα βάφτισαν

το αγοράκι τους στην Αθήνα: Όνομα Βασίλειος.

- Στις 6/5 ο Βασίλης και η Τσαούλα Ρόμπολα βάφτισαν στην Αθήνα την κορούλα τους: Όνομα Σωτηρία.

- Στην Κόνιτσα ο Βαγγέλης και η Ελισάβετ Καραγιάννη βάφτισαν στις 7/5 την κορούλα τους όνομα: Σουζάνα.

- Στις 11/6 βάφτισαν στην Κόνιτσα την κορούλα τους ο Κώστας και η Χριστίνα Ντεντόπουλου, όνομα: Ρούσα.

- Στις 18/6 βάφτισαν στο Επταχώρι την κορούλα τους ο Γιάννης και η Αναστασία Σινάνη. Όνομα: Κυράτσω.

- Στις 24/6 βάφτισαν στην Κόνιτσα την κορούλα τους ο Δημήτρης και η Βιβή Ράγκα. Όνομα: Ελευθερία.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

- Στις γιορτές του Πάσχα αρραβωνιάστηκαν στη Ζωριάνη (Χίνκα) Ιωαννίνω ο Κων/νος Χρήστου και η Τζένη Απ. Ριστάνη από το Μολυβδοσκεπάστο.

- Στις 27/5 αρραβωνιάστηκαν στην Κόνιτσα ο Γιώργος Σπανός και η Μερόπη Γ. Λάκκα.

ΓΑΜΟΙ

- Στις 14/5 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Σπύρου Ι. Μηλιώνη και της Παρασκευής Παύλου από τη Λήμνο.

- Στις 3/6 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Αθανάσιος Τσάτσης και η Κωνσταντίνα Βλάχοδιονυσοπούλου.

- Στις 4/6 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Βασίλη Μπούσμπουλα και της Ελένης Κονίνη.

- Στις 25/6 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Φιλήμονα Μουλαΐδη και της Ελένης Κυρίτση από το Μάζι.

- Στο Κεφαλοχώρι έγιναν στις 25/6 οι γάμοι Αριστεΐδη Π. Σδούκου και της Βικτωρίας Ι. Τσάγκα από την Πλαγιά.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

- Στις 3/5 πέθανε στην Αθήνα ο φίλος του περιοδικού μας Φίλιππος Γελαδόπουλος, αντιστασιακός συγγραφέας που ζωντάνεψε στην τηλεόραση την ηρωίδα του Αγρινίου (δολοφονημένη από τους Ταγματασφαλίτες) Μαρία Δημάδη η οποία καταγόταν από το Γοργοπόταμο Κόνιτσας.

- Στις 2/5 πέθανε στην Κόνιτσα η Καλλιόπη Τάτση, ετών 87.

- Στις 14/5 πέθανε στην Κόνιτσα η Μαριάνθη Νέκου, ετών 78.

- Στις 30/5 πέθανε στην Αμερική ο Κώστας Ευαγγελίδης, ετών 64 από την Κόνιτσα.

Ο Κ.Ε. αγαπούσε και ενίσχυε πάντα το περιοδικό μας. Είχε επισκεφτεί την Κόνιτσα τον Απρίλη και πέθανε μια εβδομάδα μετά την επιστροφή του στην Αμερική, αφού είχε αποχαιρετήσει συγγενείς και φίλους στη γενέτειρα.

- Στα Καβάσιλα πέθανε η Ανδρομάχη Α. Βλάχου, ηλικίας 82 ετών, στις 11/6.

- Στην Καλλιθέα Κόνιτσας πέθανε στις 16/6 ο Ευάγγελος Γκάγκας, ετών 73.

Στη μνήμη του αγαπημένου μας Δημητρίου Τζίμα, ένα χρόνο μετά το θάνατό του, η σύζυγός Βασιλική, τα παιδιά του Σπύρος -

Χριστίνα, Ηλίας - Χρυσούλα και τα εγγονάκια του Μαρία, Δημήτρης και Στέφανος, προσφέρουμε στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 10.000 δρχ.

Στη μνήμη του Βασίλη Εξάρχου που γεννήθηκε το 1908 και πέθανε στο χωριό του Πηγή στις 2/5/95, ο γιός του Ανδρέας προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 5.000 δρχ.

ΜΑΡΙΚΑΠΗ-ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΤΣΗ

ΜΑΙΕΥΤΗΡ - ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ - ΟΓΚΟΛΟΓΟΣ
ΔΡ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΙΣΑ ΣΤΗΝ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΛΠΟΣΚΟΠΗΣΗ
ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

* THE BIRMINGHAM AND MIDLAND HOSPITAL FOR WOMEN *
BIRMINGHAM ΑΓΓΛΙΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟΥ "ΛΗΤΩ"

ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ 6-8 Μ.Μ. ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΙΑΤΡΕΙΟ
ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΥ 2 & ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ
ΓΚ 151 26 ΠΕΡΙΟΧΗ Ν. ΛΕΣΒΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ
ΤΗΛ. 8031 526

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Θεωρούμε υποχρέωσή μας και δημόσια να εκφράσουμε ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ σε όλους τους συγγενείς, χωριανούς, φίλους και γνωστούς μας για την αμέριστη συμπαράσταση που έδειξαν απέναντί μας στο μεγάλο πόνο που μας βρήκε με το θάνατο της κόρης μας ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Ευχόμεθα ολόψυχα σε όλους ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑ και πάνω απ' όλα: κανέναν, μα κανέναν να μη τον βρει πόνος σαν τον δικό μας που χάσαμε το παιδί μας μακριά από εμάς στη φιλόξενη Ρουμανία.

Οξυά, Ιούνης 1995.

Οικογένεια

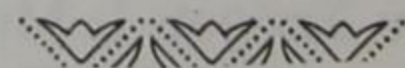
Θανάση και Νίκης Πορφύρη

Στη μνήμη της, προσφέρουμε 10.000 δρχ. στο σύλλογο Οξυάς "Ο Άγιος Νικόλαος" και 5.000 δρχ. στο περιοδικό "Κόνιτσα".

ΠΩΛΕΙΤΑΙ στην Κόνιτσα (δίπλα από το Αστ. Τμήμα διώροφο - λιθόχτιστο σπίτι με οικόπεδο.

Πληροφορίες:

Τηλ. 0651-21002

Ενοικιάζεται στην Κόνιτσα επιπλωμένο δωάρι σε παραδοσιακό σπίτι με το βράδυ ή το μήνα.

Τηλ. 0655 - 23071

ΕΦΑΠ Ελληνική Φυσιολατρική Αντι-Κυνηγετική Πρωτοβουλία

EFAP Greek AntiHunting Initiative

Επταχάλκου 3, Θησείο τηλ. 3243782, 3452225
Τ.Θ. 30736, 10033 ΑΘΗΝΑ

P.O. Box 30736 10033 Athens Greece tel.&fax 00301-3243782

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα 4/6/1995

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΥΠΟΚΡΙΣΙΑΣ, 364 ΗΜΕΡΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Αγαπητοί φίλοι,
έφθασε πάλι, η υποτιθέμενη "ημέρα για το περιβάλλον" και όλοι αυτοί, υπεύθυνοι και ανεύθυνοι, που για 364 ημέρες το χρόνο, δεν κάνουν τίποτα για το ξεπέραςμα της οικολογικής κρίσης, αλλά επιδεινώνουν με τις ενέργειες και αποφάσεις τους το μέγεθος της καταστροφής της φύσης και του περιβάλλοντος θα αρχίσουν πάλι να χύνουν κροκοδείλια δάκρυα, μέσα από τις υποκριτικές ανακοινώσεις που θα εκδώσουν.

Και αυτά σε μια στιγμή που μεταξύ άλλων:

1. ο Εθνικός Δρυμός της Βάλια-Κάλντα, απειλείται και πάλι από τη Δ.Ε.Η.
2. ο ΟΛΥΜΠΙΟΣ κινδυνεύει και πάλι να καταστραφεί από το κτίσιμο χιονοδρομικών κέντρων
3. ο μοναδικός υγροβιότοπος και το δάσος του Σχινιά στον Μαραθώνα Αττικής, μπαζώνεται και οικοπεδοποιείται από τον Οικοδομικό Συνεταιρισμό Δικαστών κ' Εισαγγελέων (!)
4. παρά τις απαγορεύσεις και εφέτος πάλι εκατοντάδες κυνηγοί, εξόντωσαν κατά δεκάδες χιλιάδες τα τρυγόνια στην Ζάκυνθο, στα Στροφάδια, στην Ηλεία και στην Κέρκυρα
5. 2 ΑΡΚΟΥΔΕΣ, βεβαιωμένα, δολοφονήθηκαν από κυνηγούς και παρά την μήνυση μας στην Εισαγγελία Τρικάλων, η υπόθεση ακόμα καρκινοβατεί, για πολιτικούς λόγους...
6. η κατάσταση στο θέμα των δικαιωμάτων των ζώων στην Ελλάδα, παραμένει η χειρότερη στην Ευρώπη
7. ... κλπ. κλπ. προσθέστε ελεύθερα τα δεκάδες άλλα οικολογικά προβλήματα που δε βρίσκουν λύση.

Αγαπητοί φίλοι, σε μια εποχή που το μεν κράτος δεν ξέρει, δε θέλει ή δεν μπορεί (ή και τα 3 μαζί) να προστατέψει τη φύση και τα ζώα, σε μια εποχή που οι επαγγελματίες της οικολογίας, κρυβόμενοι πίσω από τους τίτλους ξένων οικολογικών οργανώσεων, παρέχουν άλλοθι στους ουσιαστικούς υπεύθυνους της οικολογικής κρίσης, η Φυσιολατρική ΑΝΤΙ-κυνηγετική Πρωτοβουλία και το περιοδικό "Φύση & Οικολογία" (που εδώ και 13 χρόνια παλεύουν αφιλοκερδώς με τις μικρές τους δυνάμεις για το ξεπέραςμα της οικολογικής κρίσης), σας στέλνουν τις 8 νέες cart-postals που εξέδωσαν σας καλούν να βοηθήσετε τον αγώνα μας, πριν να είναι πολύ αργά...

το Δ.Σ.

Κώστας Τσίππρας
Ρίτα Χαριτάκη
Ελενα Τάξερη
Κωνστ/νος Χαροκόπος
Πηνελόπη Ζερμπίνου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Παπαζήσης Σωτ. Αυστραλία	Δολ. 50	Λάλου Εριφύλη, Αθήνα	6.000
Ευαγγελίδης Κων. U.S.A. Δρχ.	10.000	Ρόβας Βασ. Αθήνα	3.000
Φίτσιου Αναστασία Ελβετία	5.000	Παναγιώτου Στεφ. Αθήνα	2.000
Αγαπίδης Θεοφ. Θεσ/νίκη	2.000	Παπαγεωργίου Βασ. Αθήνα	1.500
Ντίνος Μάνθος Θεσ/νίκη	3.000	Ζιώγας Παύλος, Αθήνα	1.500
Παπαχρήστος Χρ. Θεσ/νίκη	1.500	Κυρίτσης Σωτ. Αθήνα	2.000
Τζώτζης Φώτιος Θεσ/νίκη	12.000	Ξύδη Ασπα, Αθήνα	2.000
Λιόντος Θεοδ. Θεσ/νίκη	1.500	Καρβούνης Θεοδ. Αθήνα	2.000
Μήτσης Κων. Θεσ/νίκη	3.000	Οικονομίδης Αρ. Αθήνα	5.000
Μήτση Θεοδ. Θεσ/νίκη	3.000	Μπίζου Φρίντα Αθήνα	1.500
Τσουμάνης Γεωργ. Θεσ/νίκη	2.000	Νικολού Καλυψώ Αθήνα	1.500
Καραγιάννη Ερμ. Θεσ/νίκη	1.000	Παπαχρήστου Επ. Αθήνα	5.000
Μπάκας Βασ. Θεσ/νίκη	1.500	Δερβένης Κων. Αθήνα	1.500
Σπανός Αποστ. Θεσ/νίκη	1.500	Τσούκας Βασ. Αθήνα	1.500
Μπούζιου Γεωργ. Θεσ/νίκη	2.000	Ζιακόπουλος Δημ. Αθήνα	5.000
Ντίνος Λάμπρος Καλλιθέα	1.500	Μπαλτογιάννη Ευγ. Αθήνα	3.000
Σπέλλας Δημ. Βόλος	1.500	Σύνδεσμος Γυναικών Ηπείρου	2.000
Τζίνας Κων. Αγ. Παρασκευή	3.000	Σίμος Αλκ. Γιάννινα	1.500
Κοινότητα Δροσοπηγής	5.000	Παπαθεοδώρου Ν. Γιάννινα	2.000
Γκαβανάσιος Ιωάν. Δράμα	5.000	Καραγιάννης Κων. Γιάννινα	2.500
Ρίζος Χρ. Μυρτιά Αιγίου	4.000	Ντασταμάνης Ιωαν. Γιάννινα	2.000
Κωστάκης Αθαν. Ελεύθερο	2.000	Κούγκουλης Φιλ. Γιάννινα	3.000
Γιαννόπουλος Βασ. Κλειδωνιά	1.500	Κυργιάννη Πόπη Γιάννινα	5.000
Κολώκα Χρύσα, Κομοτηνή	1.000	Χαρισιάδης Γεωργ. Γιάννινα	5.000
Δημόπουλος Γεωργ. Κομοτηνή	1.000	Αναγνωστόπουλος Σωτ. Γιάννινα	2.000
Γιουβαλιώτου Αγγ. Σέρρες	3.500	Μπουζούλα Μαρία, Γιάννινα	1.500
Χουλιάρης Σόλων Καλαμάτα	10.000	Σχίζα Μαίρη, Γιάννινα	1.500
Λάμπας Κων. Καλλιθέα	1.500	Μπαλτογιάννη Φωτεινή, Γιάννινα	3.000
Σπανός Αθαν. Πηγή	2.000	Παπαγιαννόπουλος Ι. Γιάννινα	1.000
Παπαχρήστος Ανδρέας, Ελεύθερο	1.000	Λαμπρίδου Αλεξ. Γιάννινα	2.000
Ιερομόναχος Ακάκιος Χαραλαμπίδης		Γαλάνης Παντ. Αγ. Παρασκευή	1.500
Κορινθία	1.000	Κούγκουλης Βασ. Κλειδωνιά	3.500
Παπαλάμπρος Δημ. Μόλιστα	3.000	Μπιδέρης Αντ. Κόνιτσα	1.500
Σκαπέτη Ελένη, Πάτρα	1.500	Γαϊτανίδης Φιλ Κόνιτσα	1.500
Τούσιας Θεοδ. Καμάρες	2.000	Παπαχρήστος Ανδρέας Κόνιτσα	1.500
Δήσιος Παναγ. Μέγαρα	2.500	Γκότζος Αλ. Κόνιτσα	1.500
Ανδρέου Οδ. Δολιανά	2.000	Μπούσμπουλας Βασ. Κόνιτσα	2.000
Τσινασλανίδης Αλ. Φιλιάτες	3.000	Χούψιας Παναγ. Κόνιτσα	2.000
Τζώτζης Δημ. Πάτρα	2.000	Χαλούλος Πέτρος, Κόνιτσα	5.000
Κοινότητα Κεφαλοχωρίου	5.000	Γαϊτανίδης Σπ. Κόνιτσα	1.000
Βουρδούκας Ευθ. Πηγή	1.500	Κήτας Βασ. Κόνιτσα	1.500
Πλατής Θωμάς Αλεξάνδρεια	2.000	Πάντος Πέτρος, Κόνιτσα	1.500
Γαζώνα-Κέφη Ερ. Αρτα	2.500	Σέρρας Ηλίας Κόνιτσα	1.500
Μπλιάγκας Ιωαν. Πηγή	2.500	Ρούβαλης Αποστ. Κόνιτσα	2.000
Μπλιάγκας Γεωργ. Ξάνθη	2.500	Κολόκας Λεων. Κόνιτσα	2.500
Μικρογιαννάκης Δημ. Αθήνα	1.500	Κατής Χρ. Κόνιτσα	1.500
Εζνεπίδου Μαρία, Αθήνα	2.000	Ιερ. Οικονόμου Αθ. Κόνιτσα	3.000
Σκέρτσου Ανθούλα, Αθήνα	2.000	Σταυρίδης Δημ. Κόνιτσα	1.500
Κατσένης Μιχ. Αθήνα	1.500	Σπέλλας Χρ. Κόνιτσα	2.000
Λάμπρου Χρ. Αθήνα	2.000	Τρουμπούκης Δημ. Κόνιτσα	3.000
Παπαμιχαήλ Παναγ. Αθήνα	5.000	Τρουμπούκης Κων. Κόνιτσα	2.000
Ματσής Αθαν. Αθήνα	2.000	Παπαδημητρίου Βασ. Κόνιτσα	2.000
Παρασκευάς Γεωργ. Αθήνα	2.000	Βανδέρας Δημ. Κόνιτσα	5.000
Γιώτης Αλεξ. Αθήνα	2.000	Ντίνης Βασ. Κόνιτσα	2.000
Παπαχρήστου Παντ. Αθήνα	3.500	Χήρας Δημ. Κόνιτσα	1.500
Μανώλης Πασχ. Αθήνα	5.000	Σινάκης Ιωαν. Κόνιτσα	1.500
Παπασπύρου Νικ. Αθήνα	2.500	Λάππα Γεωργία Κόνιτσα	1.500
Κορτσινόγλου Αναστ. Αθήνα	1.500	Κουκέσης Βασ. Κόνιτσα	2.000
Δερμιτζάκης Γεωργ. Αθήνα	2.000	Ζαχαρόπουλος Φ. Κόνιτσα	5.000
Γκουντουβάς Χρ. Αθήνα	4.000	Χούσος Κων. Κόνιτσα	1.500